

COMMENTARIII
DE REBVS
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLVMINIS XXXI. PARS II.

LIPSIAE, MDCCLXXXIX.

APVD IOH. FRIDERICVM GLEDITSCH.

Venduntur etiam

ondini apud Pr. Elmsly, Edinburgi apud Elph. Balfour, Lugd. Bat. ap.
reres Luchtmann, Parisiis apud Barroi Iunior. Venetiis apud Io. Bapt.
quali, Mediolani apud Ios. Galeazzi, Augustae Taurinor. apud Gui-
bert et Orgeas, Florentiae apud Ios. Molini, Holmiae apud M.
Swederum, Lisbonnae apud M. Borell et Socios. Lausan-
nae apud I. H. Port.

COMMENTARIJ

DE REBUS

IN

SCIENTIA NATURALI

ET

MEDICINA

QUESTI

OLIVINUS ANNE PARSINI

LEPSIAE MDCCCLXXXV

AVD TOF FREDERICO VI

MDCCCLXXXV

MDCCCLXXXV

MDCCCLXXXV

MDCCCLXXXV

MDCCCLXXXV

LECTVRIS

S. P. D.

CAROLVS GOTTLOB KÜHN

PHILOS. AC MED. DOCT. ET P. P.

Haud putaram, hoc commentariorum volumen, cuius primae parti b. FRANZIVS erat praefatus, intra tam breue temporis intervallum nova praefatione opus esse habiturum: multoque minus haec mentem meam subiit cogitatio, fore, vt mihi haec praefandi provincia demandetur. Vtrumque tamen praeter opinionem accidit. Franzio enim viuis erepto mihi vltro offerebatur horum commentariorum edendorum cura. Ego vero, qui molestias noui, cum eiusmodi instituti litterarum directione coniunctas, diu haesitabam, quid hac de re pronuntiarem, vsque dum et Virorum, quorum auctoritas apud me multum pollet, hortatio, et cogitatio eorum vi-

rorum eruditissimorum ac humanissimorum
 quibuscum hi commentarii me suauissimo
 honorifico vinculo erant coniuncturi, ma-
 pitem animum eo flectebat, vt hanc edendo-
 rum horum commentariorum prouinciam sub-
 irem. In qua quidem administranda me in-
 gessurum esse spondeo, vt leges aequitatis hu-
 manitatisque, quae hucusque in censuris libro-
 rum concinnandis studiose seruatae fuerunt, ne-
 que a me, neque ab iis, qui sua studia suamque
 operam huic operi hucusque dicare haud de-
 dignati sunt, et in posterum etiam hosce com-
 mentarios suis laboribus, id, quod humanissi-
 me rogo, ornare pergent, violentur. Cae-
 rum inuitamus omnes viros doctos, vt, si ipso-
 rum operum mentionem in hisce commen-
 tiis iniectam cupiunt, ea, ad officinam Gl-
 ditfchianam missa, mihi iubeant exhiberi.
 Scripsi Lipf. Kalend. Iun. c1710CCLXXXIX.

L

Acta Academiae Scientiarum Imperialis Petro-
politanae pro a. MDCCLXXXI. Tom. V. Pars
Prior, Petropoli Typis acad. Scientiarum
MDCCLXXXIV. Hist. 56 pag. Comm. 386.
Pars II. Hist. 30. Comm. 410 pag. — pro
anno MDCCLXXXII. Tom. VI. Pars I. Pe-
trop. MDCCLXXXVI. Hist. 96. Comm. 356.
pag. P. II. Hist. 36. Comm. 372. cum tab.
aeri incis.

Ex Historia, Tomo V. praemissa, tantummodo T. V.
pro nostri instituti ratione, qua memoriam do-
cissimorum virorum recondendam ac commendan-
dam esse censemus, breuem biographiam Cl. IOH.
ANT. GÜLDENSTAEDT, M. D. Prof. Hist. nat. et p. 9.
quam plurimarum societatum litterarum socii, sup-
peditamus. Is videlicet patriam agnoscit Rigam,
metropolin Liouoniae, vbi prognatus patre ANTO-
NIO, Sacro iudicio Imperiali a secretis et postea
Assessore Curiae Iustitiae, d. 26 Aprilis 1745.
In Lyceo Rigenfi prima fundamenta litterarum iecit.
A. 1758 orbatus patre et a. 1761 matre ad secunda
transunte vota, maiorennis declaratus est. Mense
Iulio 1763. Berolinum se contulit et a collegio
medico inter studiosos relatus est, et a MVZELIO,
GLEDITSCHIO atque GERHARDO probe instructus
Traiectum ad Viadrum concessit ibique summos im-
petrauit in arte medica d. 31. Decbr. 1767 honores,
eundemque societas Curiosorum naturae in hac vrbe
suis sodalibus adiunxit. Electus breui post a Seren.
Imperatrice Russorum, vt cum aliis doctis viris pro-
vincias Imperii historiae naturalis peragraret causa

et inuitatus est propterea ab Academia Scientiarum Petropolitana, ut munus missionarii in se suscipere cui inuitationi morem gerens mense Aprili 1770 accessit Petropolin. Primum quidem Astracanum visitare debebat, sed propter varias circumstantias mense Iunio caractere adiuncti academiae institutus Moscouiam peregrinatus est 1769, et Wessnesch, Zaritzin, Astracanum, Kislar, regionem circa fluuios Terek, Kunbelei, Sounscha, Akkara Koisa peragrauit, atque balnea calida ac fontes naturalios examini suo subiecit, et regionem arctozoporensis montium Caucasiorum perquisiuit. Mense Febuario 1771 Ossetiā se contulit ibique intra Alpium Caucasi nactus est occasionem quasdam huiusmodi antiquae circumstantias illustrandi. Hoc ipso tempore d. 8 Aprilis ordinarium membrum Academiae Imperialis et Professor historiae naturalis renunciatus est. Mense Maio rediit ad thermas Terekeses. M. Iulio et Augusto Kabardam et Districtum Dugonum penes Caucasum accuratius inspicere. Mense Septembri Georgiam ingressus et 15 Octobris Iemni modo exceptus a Caesare Heraclio, qui etiam in expeditionem militarem sequutus est ad fluuium Kur, et Teflisin, ubi usque ad 15 Febr. 1771 mansit physicis disquisitionibus operam nauans. Accessit dein cum Heraclio Kachetiam, percucurrit ista prouincias Tureomanniae, et Eristauium Ducem comitem itineris et Dynastam Georgitanum a graui morbo liberauit. D. 7. Iulii ad territorium Salomonae Caesaris Imerettani, accessit, qui certior factus de eius aduentu protinus filium suum Tsarevitsch Alexanderum salutandi causa ad eum misit, atque ipsum graui se excepit. Redux e districto Radscha, confinia Mingreliae, Gouriae et orientales regiones Imerettiae et medias uisitauit Georgiae. Praeter alia pericula inuenisset fere in manus 300 Ossetinarum in finibus

Terek. Mense Nouembr. Mosdoc et Kislarum ve-
nit, et per hiemem ibi commoratus est. Sanitatis p. 13.
ratio ipsum coegit, vt mense Aprili ad balnea
Petersbadensia accederet. Iulio mense comite quodam
Nobile Kabardin, qui in comitatu Principis Kuryok.
Taurichanow fuit, visitauit Kabardammaj, a quo loco
se vertit ad Cumam orientalem et montana Beschta-
mensia, hac occasione rudera Madschariae, vbi mo-
numenta exstant Mahomedanorum et Hungarorum,
peruolauit, et M. Iulio ingressus Tscherkascum,
deinde inde ad Afow et M. Nouembre ad Kro-
nentschuk metropolin nouae Russiae et per aestatem
1774 diuersa in hocce imperio itinera instituit.
Constituerat quidem abire in Chersonesum Tauricam,
sed edicto imperatoris reuocatus die 10 Iulij reuer-
sus Kronentschuk, per Veraniam, Bachmut, Kiew,
Serpuchov, et 20 Decembris Moscuiam venit, die
2 Martij autem 1775 Petropolin rediit. Durante
peregrinatione a 1770. ab oeconomica Petropo-
litana, 1774 a scrutatorum naturae Berolnensi
et 1779 ab electorali Moguntiaca societatibus inter-
filiis receptus est. Redux igitur ex itinere suas com-
mentationes in ordinem redegit, et in Diario Cl. GME-
LINI, qui itidem tale susceperat iter de iisdem retulit.
Inter ea autem, quae inserta sunt Collectioni Aca-
demiae Petropolitanae, Calendario et Diario Petropoli-
tano, nihil amplius de suo publici iuris fecit. itinere.
Exstant tamen eius manu exaratae commentationes,
quas suo amico, PALLASIO, tradidit. Misit quoque ad
Academiam commentationes egregias cum tabulis et
descriptiones ita concinnatas, vt possint prelo com-
mitti. Reliqua eius scripta sunt 1) diss. de theoria
vinum C. H. primitiarum. Fref. 1767. 2) Comm.
de productis Russiae propriis, quibus aequilibrium
commercii cum exteris sustineri potest. Petrop. 1777.
Gallice scripta. 3) Abh. von den Hafen am Afow-
schen, schwarzen und weissen Meer, extat in Diar.
Petro.

Petrop. et Russica in Calend. histor. 1776. 4) Von den Häfen am Kaspischen Meer etiam in Diar. et Russ. in Cal. 1777. 5) Geographisch-chymische und med. Beschreibung der im Asienischen Gouvernement am Terekflusse gelegenen warmen Baeder, russice in Calend. 1778. 6) Geographische historische und statistische Nachrichten von der neuen Grenzlinie des Russischen Reichs zwischen dem Terekflusse und dem Asowischen Meer in Cal. 1779. 7) Gedanken über eine zwischen Rußland und Deutschland auf der Donau dem schwarzen Meer zu eroefnende Handlung in Diar. Petrop. 8) Beschreibung des Desman oder der Bisamratze in Comm. Societ. scrutat. nat. Berol. 9) Asiae commentationes insertae Act. Acad. Sc. Anno 1780 Praeses societatis oeconomicae constitutus est. Medicam artem felici exercuit cum successu, at regnante febre maligna, ipse eadem correptus est, cum suos inviseret aegros, qua occubuit d. 23 Mart. 1781 anno aetatis 36.

- Comm. Ordiemur autem in Actis ipsis recensendis
Tom. prouti consuevimus, a Mathematicis, quorum
V. P. I. est summa:
- P. 3. 1. Cl. LEONH. EULER *nova methodus integrandi formulas differentiales rationales, sine subsidio quantitatum imaginariarum.*
- P. 4. 2. EIVSD. *de duplici genesi tam epicycloidum quam hypocycloidum.*
- P. 60. 3. EIVSD. *de curvis rectificabilibus in superficierum recti ducendis.*
- P. 74. 4. Cl. LEONH. EULER *de mirabilibus proprietatibus uncularum, quae in evolutione binomii attestantur quamquunque evecti occurrunt.*
- P. 112. 5. Cl. ANDR. JOH. LEBESQUE *solutio problematis geometrici ex doctrina Sphaerica.*

- Cl. NRE. RIVES, *disquisitio analytica geometrica de variis speciebus linearum curvarum singulari proprietate praeditarum*. p. 127.
- Cl. STEPH. RYMOVSKI, *methodus investigandi* p. 147.
- Cl. LEONH. EULER, *de oscillationibus* p. 157.
- IDEM, *de perturbatione motus chordarum ab pondere oriunda*. p. 178.
- Cl. STEPH. RYMOVSKI, *methodus exhibendi* p. 191.
- Cl. ANDR. IOH. LEXELL, *solutio problemata mechanica*. p. 196.
- Physici contra sequentes proponunt commenta-
tiones.
- Cl. CASPER. WOLFF, *de ordine fibrarum muscularium cordis, diss. secunda: de textu cartilagineo cordis, siue de filis cartilagineis ossibus eorumque basi cordis distributione*. In basi videlicet cordis, qua sinus inferuntur, inuenitur elegantium filorum cartilagineorum, principio aliquo communi, anastomatico ramo inter se coherentium, distributio. Latitudo, nisi dilatata sit ab anteriore ad posteriorem sinuum parietem, pollicis vel pollicis cum dimidio dimensionem, longitudo transversalem quatuor habet pollicum. Collapsa autem orificia venosa maximam sinuum partem occupant, vnde lineas quatuor latitudine ac longitudine superant transversa. Oblonga quidem haec basi sinuum sed adeo angusta in statu spontaneo cordis est, ut pro lineari habenda sit. Hac basi parietes sinuum communes, anterior alter et superior, alter posterior inferior, vterque planis, positione fere verticali in basin cordis, erecti sunt, ita et paries sinuum

anteriora antrosum magis, posteriora retrosum, in
 perficies contra cordis superiora sursum, inferiora
 magis deorsum paululum, et basin cordis retrosum
 respiciant. Sic angulus sine crena, inter parietem
 sinuum, sursum maxime et deorsum superficiei
 suis externis spectantes, prominentem circumferens
 que cordis basin, quae maxime retrosum respiciens
 formatur. In hac crena, basin sinuum circumferens
 bente, fila, et rami cartilaginei quatuor, duo ante-
 riores, dexter atque sinister, et duo pariter pos-
 teriores dexter aequae ac sinister, ita sunt distributi
 tione, ut orti principiis crassioribus in parte
 sinuum fere media, bini dextri dextrorsum, bini
 sinisterum, paulatim extenuati progrediantur, et
 extremitatibusque acutis sensim euanescenti fini-
 untur. Detexit autem noster haec fila, regimini
 praeparando basilarem ventriculi dextri, primo
 anteriorem horum ramorum reperit dextrum, et
 digressus dextri et basilari parti interiectum, speculans
 nodulo cartilagineo ortum e latere aortae dextro
 inde versus angulum cordis transeuntem, atque
 medio itinere desinentem. Sinistram ramum
 firmiorem in sede analogam inter marginem basilarem
 ventriculi et sinus sinistri radicem reperit; haud
 laevius postea ad superficiem cordis inferioris
 miles tunc suspicando ramos. Attamen hos pos-
 teriores detexit, quae nullis propriis nodulis oriri
 potius principibus suis crassioribus ad medium
 sinuum basin in se mutuo continuare, indeque
 quo extenuati excurrere, et acutis extremitatibus
 tandem pariter ad anteriores finiri videbantur, adeo
 ut potius unum filum hoc esse videretur, crasse
 mum in parte media, utrinque sensim extendens
 quo facies cordis inferior a posteriori seu inferiori
 sinuum superficiei distincta esset. Hanc inven-
 tionem nostro tribuere totam tenemur, nam quae de
 tendit

endinihus cordis circularibus a quibusdam disputan-
tur, huc trahi non possunt, quod verbosius explicat
Cl. Varias autem sunt textus cartilaginei cordis
partes. Constat enim nodulis primum, qui radices p.216.
partium reliquarum esse videntur, non modo quod
originem suam singulae inde petant, sed maxime,
quod omnium primo, siue in foetu, siue in homine
nato hoc fiat, vel in adulto formari videntur, dein
de ramo anastomotico, quo bini inter se iunguntur
noduli post haec trunco communi ramorum poste-
riorum; denique ramis his quatuor ipsis, binis sci-
licet posterioribus, ex trunco communi ortis, et
binis anterioribus, vtrisque dextris et sinistris. No-
duli autem cum ramo anastomotico basin efficiunt
textus cartilaginei; rami cum posteriorum trunco
communi tanquam cornua vel extremitates possunt
considerari. Hac basi sua ita innatus est textus
cartilagineus basi aortae, vt nodi fere lateribus eius,
aut potius extremitatibus vtrinque circumferentiae
basis aortae inhaereant, ramus anastoticus vero
lateri posteriori huius circumferentiae, fere rectili-
neo, paulisper inflexo, vel concauo, sit applicatus,
et cornua denique basi aortae posterius, furcaram
instar, dextrorsum duo, et duo sinistrorsum exten-
dantur. Basis aortae autem similis quidem est se- p.217.
ctionibus aortae ac aortae dorsalis, quales enim sunt
vtraeque, et habent lumina paulisper compressa, et
figura et magnitudine a sectionibus arcus differt. Con-
strictior manifesto basis est, lumen formando angu-
stius quam arcus in quavis sui parte: vt aorta, vbi ori-
ficium egressa est, continuo inflata bulbum aliquate-
nus efficiat. Figura circumferentiae basis satis ir-
regularis, neque in omnibus eadem est corporibus.
Interdum enim in corde quasi filo aorta ad basin
constricta est, inflexa et plicata inprimis in latere
suo posteriore. In aliis minus crispum hoc latius,
atta-

stamen incuruatumprehenditur. Hoc tam
perpetuum esse videtur, vt posterius latere in-
uato ad cauitatem conuexo, ad superficiem con-
uexam posteriorem concavo, anterieus arcu, con-
uexitate antrorsum, concuaitate introrsum specta-
nt. Vtrinque extremitatibus seu angulis obtulis ter-
minetur. Textus porro applicatio ad basin aortae
se habet. Lateri enim posteriori, exius con-
uexa ramus anastomoticus applicatus est, vt dextra
lateris vbique sequatur, et aorta in basi sua hinc
in illo latere suo posteriori incumbat. Nodi extre-
mitatibus circumferentiae basis insident, ita vt dexter
nodus, paulo posterius collocatus, lateri potius po-
steriori, eiusque extremitati adhereat, et extremitas
circumferentiae basis aortae dexterius prae nodo po-
mineat, vt tota aorta systemate toto cartilagineo
anterior vel superior sit, eo, quo partes cordis
desiderant, situ obliquo. Noduli autem textus
cartilaginei figuram habere solent seminis aue-
nis eiusdemque sunt magnitudinis; saepius tamen ma-
iores et paulo longiores, ac videtur plerumque sinis-
ter dextro crassior inueniri. Nec infrequens est,
ramus seu filum cartilagineum cum nodulo
elasticae figuram referat, vt, tanquam ex bulbo
filum ex nodo oriatur. Constans tamen est, vt
p.218. dextra aliquo modo a filo distinguas. Ex his no-
tis, aortam ad basin vtrinque, et in latere postero-
re fili, quo nodi iunguntur, anastomotici, quo
coarctantibus, rami cartilaginei anteriores egredi-
untur; dexter ex dextro nodulo dextrorsum, sinister
ex sinistro sinistrorsum productus. In rectam
lineam extensi sunt. Aliquantum tamen curuati
Romanum solitum dexter, sinister inuersum, dextra
suo describunt; vt primo arcum ex nodulo
vtriusque, leuiorem vtrinque, conuexitate sursum
aut retrorsum spectantem, deinde alium porro
leuissimum

quissimum arcum, antrorsum, siue ad apicem cor-
 conuexitate spectantem producat. Teretes
 crassioribus principiis orti, sensim gracilescent,
 duas quasi tertias partes basis sinus dextri in su-
 perficie anteriori dexter ramus emetitur, tenuissi-
 extremitate finitus; reliqua dexterior pars cre-
 inter sinum dextrum, et partem basilarem ven-
 tris dextri vacua est filo cartilagineo, sola repleta
 cellulosa firmiori, membranisque externa et interna
 tecta. Sinister contra, proprius margini
 sinistro cordis obtuso ortus, breuiorem crenam inter
 sinum et ventriculam sinistram in facie anteriori
 percurrit, in latere sinus sinistri tandem simili
 tenuissima extremitate finitus. Non confluit ta-
 men cum extremitate rami sinistri posterioris, sed
 distinctus est ab ea parte crenae notabili, quae velut
 ad dextrum sinum firmiori cellulosa membranis tecta
 constat. Rami cartilaginei posteriores, detracta
 membrana externa cum adipe, confluunt, et nisi
 accuratissime cartilagineam substantiam prosequaris,
 cellulosa quamcunque subtilissimam destruendo,
 nunquam inuenies truncum, quem bini rami con-
 iuncti in hac sede efficiunt, et ex quo illi tanquam
 duo distincti rami oriuntur. Est porro in media
 parte inter binas sinuum bases et extremitatem po-
 steriorem marginis inferioris septi cordis, in qua
 ipsa sede rami confluunt, fovea, adipe primum te-
 ta, deinde tenerima cellulosa repleta. Haec sim-
 plex videtur esse fovea. Minutius inquirendo fi-
 as tenuissimas, fasciae basilaris, quae arcu in hac
 sede angusto formato foveolam circumdant, a se
 mutuo separando, foveamque sic magis dilatando,
 speluncam esse inuenies hanc foveam profundam,
 in quam se substantia coniunctorum ramerum im-
 mergat. Sic truncum primo esse apparet, ex quo
 bini rami oriuntur, et qui ex ea spelunca prodest.
 Sed

152.1

601.9.

p.220.

601.9

- p.221. Sed in pariete sinuum anteriori, pariter in eius parte, ad basin, ubi nodus cartilagineus de principio effluit ramus anastomotici retro ad spelunca acque datur, multo quam illa in pariete posteriori observatu difficilior, et fibris cincta basilaris, mirum ductu vorticem in corde formantibus. Hae fibrae, siue vorticem producant in pariete sinuum anteriori, siue simplicem lineam aliam quam patiuntur, inflexione exprimant, perpendicularem ad sinuum basin, semper tamen in hoc sinuum pariete atque in plano eodem continuum unumque continuum in hac sede parietem efficiunt videntur, ut ne foveola quidem aut crena in illo cordis spontaneo appareat. Fibrae nimirum sciae basilaris, angulis acutissimis ad basin sinuum cartilagineis filis ortae, ita oblique inde a dextra versus sinistra in pariete anteriori adscendunt, ut maiorem partem parallelas filis cartilagineis progredi videantur. Quae igitur propinqua fibrae huic ubi spelunca est, dexterius ex filo cartilagineo videntur, ita a solito progressu declinant, ut recta in suo pariete, dexterioribus fibris repressis, declinant primo, deinde arcu circa sedem speluncae descendunt, et ad se ipsas se applicant. Quo vortice efficiunt, vix villo in alio, siue fibrarum muscularum siue vasorum ductu ludendum, exemplo videntur quo ex eadem linea verticali fibrae utrinque prodeire, atque ascendendo oblique, arcuatim in se mutuo continuare, circulum sic fere describere in ductu videntur. In aliis cordibus hic vortex non ante deprehensus. Videbantur tamen solita sua rectione fibrae, ex cartilagineis filis ortae, a dextra ad sinistra super sedem speluncae transire, modo inflexae paululum in hac sede lineam formarent verticalem ad basin sinuum et ad cartilaginea fila. Si vero simplici linea verticali formata super sedem speluncae transire fibrae videantur, siue formato vortice
- p.222. ad sinistra super sedem speluncae transire, modo inflexae paululum in hac sede lineam formarent verticalem ad basin sinuum et ad cartilaginea fila. Si vero simplici linea verticali formata super sedem speluncae transire fibrae videantur, siue formato vortice
- p.223. ad sinistra super sedem speluncae transire, modo inflexae paululum in hac sede lineam formarent verticalem ad basin sinuum et ad cartilaginea fila. Si vero simplici linea verticali formata super sedem speluncae transire fibrae videantur, siue formato vortice

addire ex eiusmodi linea fere simili verticali, plana
 tamen et continua, primo intultu parietis antero-
 ris sinuum superficies in hac sede, vt alibi, in statu
 spontaneo cordis esse videtur. In hac linea fibrae
 aut vorticis ad se mutuo applicatae, aut quae inflexae
 esse et transire videntur, explicando et a se mutuo
 dilatando; foueam primo, deinde profundam spelun-
 cam licet detegere in hoc sinuum pariete anteriori,
 similem paene illi in posteriori. Meatus vero trans-
 it continuus ex anteriori in posteriorem speluncam,
 satis largus. Illeque canalis interstitium efficit in
 hac prope basin sede inter binos sinuum parietes
 interiores, dextrum sinistri sinus, sinistrumque dex-
 tri, a se distinctos ac separatos, modo vt cellulosa,
 facile solubili, facile inter se connectantur. Ex p.224.
 ramo porro anastomotico proxime ad nodum carti-
 lagineum dextrum, saepius ex nodo ipso, ramus
 oritur cartilagineus satis crassus et saltem anastomo-
 tico aequalis ramo. Hic continuo se immittit in
 speluncam anteriorem. Denique ramus per mea-
 tum inter binos sinuum parietes interiores transit,
 in eumque ipsum truncum continuatur, qui ex spe-
 lunca posteriori prodit, et binos cartilagineos ramos
 posteriores producit. Sic truncus ramorum carti-
 lagineorum posteriorum ex ramo anastomotico pro-
 pe nodum dextrum in facie sinuum anteriori oritur,
 transit continuo per meatum inter binos sinus, eo-
 rumque bases, prodit in sinuum facie posteriori et
 diuiditur in ramum dextrum et sinistrum postero-
 rem. Hic truncus ramorum posteriorum commu-
 nis admodum brevis est, nec multo duas aut tres
 lineas longitudine superat. Eiusdem latitudinis sunt p.225.
 parietes sinuum interiores, quibus prope basin sinus
 contingunt, atque septum sinuum efficiunt. Sinus
 inflati distincti in hac parte inferiori ad basin anterior
 et posteriorius apparent in crena, et vterque propria
 super-

superficie pulvinata anteriori ac posteriori gub.
 Inflatio autem efficit, ut parietes recedant. In
 dia autem parte, ubi parietibus suis interiori
 contingentibus trunco cartilagineo innati sunt,
 tensioni cedere non possunt, unde circa in hac
 restat, et pulvinati utrinque sinuum parietes
 prii anterieus et posterius efficiuntur. Ex eadem
 nuum compositione structura fibrarum intelligitur
 quae vorticem in aliis cordibus circa foueam clau
 formem, in aliis lineam simplicem verticalem
 flexae efficiunt. Ut fibrae basilares ex filis ad ve
 uerlam sinuum basin cartilagineis oriuntur; trunc
 filorum posteriorum communis, dum inter sinus pe
 netrat, similes non minus in hoc transitu suo
 emittere pergit. Hae ut illae in pariete sinuum
 teriorie oblique sinistrorsum adscendunt, in interiori
 p.226. ribus eorum parietibus contiguis, quos efficiunt
 pariter oblique antrorsum nunc progrediuntur, an
 teriusque prodeunt. Quae dextrum efficiunt pa
 rietem sinus sinistri, sinistrorsum oblique, quae
 nistrum dextri sinus, dextrorsum prodeunt in pa
 riete sinuum anteriori adscendunt, lineamque
 verticalem ex interioribus contiguis in anteriores
 nuum parietes prodeundo efficiunt. Tum utraque
 fibrae utrinque oblique adscendentes arcus forma
 do in se mutuo continuantur, circulosque ea ratione
 producant vorticis interiores. Quae proxime iura
 vorticis sedem oriuntur, recta fore adscendunt utri
 que primo, dein versus se mutuo curuatae, arcu
 busque similibus factis maioribus, in se mutuo
 riter transeunt, et sic circulos efficiunt vorticis ex
 teriores. In cordibus ubi simplicem lineam fibrarum
 inflexae loco vorticis formant, aliter se res habet.
 Quae fibrae prope sedem huius lineae ex nodo filis car
 tilaginei dextri oriuntur, directo ductu oblique sin
 p.227. strorsum in lineam ipsam adscendunt; tum penetrant

inter binos sinus, continuantque in pariete sinistro sinus dextri oblique retrorsum descendendo, et in-
seruntur in truncum ramorum posteriorum cartila-
gineorum communem. Ex eodem pariter trunco
hae fibrae dextrum parietem sinus sinistri efficien-
tes oriuntur, quae oblique in eo pariete antrorsum
ascendunt, anteriùsque prodeunt, et sinistorum
flexae in fasciae basilaris sinisteriorem partem conti-
nuantur. Hae ergo ubi anteriùs prodeunt, nisi accu-
ratius in lineam, quam formant, inquisitum fuerit,
continuatae esse videntur ex fibris illis prioribus, a
filo dextro ortis. Caeterum rami, in quos truncus
dividitur, posteriores ipsi, uti in media parte basis
sinuum posterius principiis suis crassioribus confluen-
tibus oriuntur, extrorsum inde vtrinque, alter dexter
extrorsum, ad basin sinus dextri, alter sinister ad ba-
sin sinus sinistri, vterque sensim sensimque magis gra-
tilescendo excurrunt; similemque ductu anterioribus
ramis figuram fere exprimunt. Dimidiam circiter sui
cuiusque sinus latitudinem emetitur, ubi evanescit, cre-
tamque inter sinuum et cordis bases reliquam vacuum
cartilagine relinquit. Omnis textus cartilagineus ubi p.228.
que circumdatus cellulosa, tenera, sed firma, quae
ramulos teretes laxè inuestit, ita, ut quodammodo
mobiles in ea haereant, utque cellulosa super ramos
diffundi paululum possit, atque videtur vaginam effi-
cere, fibris flexilibus inclusae cartilagini adnexam.
Cellulosa ipsa membrana cordis externa extus, vel
sinuum membrana, tecta est. Dum e basi sinuum in
basin cordis super crenam, quae sinus a corde di-
stinguit, membrana externa transit, haec ipsa pars
quae transit, cartilagineos ramos, eorumque vagi-
nulas tegit. Sic in vniuersis ramis quatuor, in an-
terioribus binis et posterioribus, sic in nodulis ipsis
res habet. In ramo anastomotico eadem sinuum
membrana ex basi sinuum non in basin cordis, sed
Tom. XXXI. Pars II. O in

in faciem aortae posteriorem transit, similemque
nam, quae aortae in hac sede basin a sinuum basi
stinguit, et in qua anastomoticus ramus situs est
git; ut eadem ergo membrana similique modo et
stomoticus ramus sit tectus. Omnino truncus diffi
ramorum posteriorum integumentum ratione extrin
a reliquis textus cartilaginei partibus. Is enim
totus in meatu inter sinus ad basin eorum situs
utque membrana sinuum externa anteriorem ac po
steriorem superficiem totam continua obducit,
luncam anteriorem et posteriorem tegit, meatum
que claudit; nulla membrana externa tegitur,
p.229. sola hac cellulosa circumdatus est, qua parietes
vm interiores connectuntur, et fibris muscularibus
horum parietum, quae a trunco oriuntur, et pro
deuntes in superficiem anteriorem vorticem ele
vnt. Interius membrana sinuum interna textus
tilagineus et vagina, qua hic includitur, tectus
Qua parte ea ad sinuum basin intus in orificia
scendit ventriculorum venosa, ut annulum valvula
rum primo, deinde laminam anteriorem valvulae
sui continuatione producat, ea fila inuestit, ut in
exteriore parte hanc sedem, quam fila occupant, ex
perfores, in eam intus incidas sedem, qua laminae
valvularum a se mutuo discedunt, interior in sinum
membranam internam adscendendo, exterior de
scendo in internam ventriculorum membranam
flexa, continuatur. Rami autem cartilaginei vni
quo se non eo extenuant, ut dextri, anterior et po
sterior, in latere sinuum dextro, sinistri in sinistro
contingant; sed extenuati evanescent in ita
suis, adeo ut tertia quasi pars ambitus sinus cuius
que supersit, qua tanquam interstitio extremitatibus
ramorum interiorum et posteriorum utrinque
in vicem separantur. Haec interstitia eadem cellu
losa, qua vaginae circa ramos, quo usque hi se

endunt, formantur, tenui at firma, fere ligamen-
 tosa repleta sunt. In principiis suis prope nodos p.230
 anteriorius, posterius prope speluncam, ex qua truncus
 communis egreditur, crassitie sua totam latitu-
 dinem crenae occupant rami, et cellulosa arctius
 eos circumdare videtur; vbi vero sensim graciles-
 cunt, inprimis extremitatibus suis tenuissimis in me-
 dia crenae parte suspensi sunt quasi, vt tam versus
 sinuum quam cordis basin inter fibras musculares et
 cartilagineam hanc substantiam cellulosa illa liga-
 mentosa sit interposita. Denique haec sola reliquas
 crenae partes, vbi cartilago deficit, replet. A filis
 nodisque cartilagineis, eorum vaginis, cellulosa in-
 cessit inter fila replente, magna pars fibrarum
 externarum ventriculi vtriusque, tum et fibrae fas-
 ciam basilarem sinuum efficientes, suam ducunt ori-
 ginem. Dextri rami, anterior et posterior, ad dex-
 trum suam symbolam conferunt ventriculum sinistri
 et sinistram, simulque dextri eam fasciae basilaris
 autem fibris, quas emittunt, efficiunt, quae sinus
 dextri basin cingit; sinistri eam simul producant,
 cuius basis sinistri sinus circumdata est. Ramus ana- p.231.
 tomoticus soli huic, quae ei respondet, fasciae ba-
 silaris parti pro sinu sinistro fibras largitur; cor ip-
 sum nullas ab eo recipit. Truncus communis ra-
 morum posteriorum et sinubus fibras reddit, nempe
 arietibus eorum posterioribus, quibus contingunt,
 et cordi, et nimirum eius septo, cuius aliqua portio
 etramque, in dextrum sinistramque ventriculum
 spectantem, superficiem his fibris tectam habet.
 Ratio ortus haec est: fibrae ventriculorum a nodis
 et partibus filorum crassioribus oriuntur, atque car-
 neis suis initiis substantiae cartilagineae innatae esse
 videntur. Quo magis vero a nodis principiisque
 filorum versus extremitates recedas, eo latior portio
 quoque ligamentosae cellulosae principiis fibrarum

- carneis et graciliori filo cartilagineo vtrinque, versus sinus et basin cordis, intercedit, eoque manifestius nonnisi huius ligamentosae substantiae opus.
- p.232. carneae fibrae filis cartilagineis inferuntur. Denique quae interstitiis inter extremitates filorum cartilagineorum oriuntur, soli huic cellulosaefirmae insertae sunt fibrae, tum quae ad sinuum basinque ascendunt, tum quae descendunt ad basin cordis. Fibrae autem sinuum et ventriculorum cordis habent directionem, ut a parte nodorum aut principii filorum oblique versus extremitatem eorum progrediantur, filaque trahendo extendant. Minor pars eaque debilior retrogrado ductu fila agent retrahit. In superiori et inferiori cordis superficie utriusque ventriculi fibrae procedunt a basi oblique ad apicem sinistrorsum in superficie cordis convexa, dextrorsum in plana. Sed fibrae ventriculi dextri, quamvis sinistrorsum per conuexam cordis superficiem oblique decurrant, in parte tamen basilari dextrorsum omnino, ortae ex filo cartilagineo anteriori dextro progrediuntur; indeque super marginem demum dum flectuntur basilarem, facto ut sinistrorsum oblique in superiori cordis superficie descendunt. Fibrillae basilares sinuum tenerrimae quae sinistrorsum oblique in anteriori sinuum facie dextrorsum in posteriori, eodem continuato progressu ascendunt, consentaneo ductu ad sinum sinistrum in anteriori, ad dextrum in posteriori, superficie, contrario ad sinum dextrum in anteriori ad sinistrum in posteriori, quaevis a suis cartilagineis filis oriuntur. Ad naturam textus cartilaginei non accedens, existimat fila ipsius non tendinosa, sed cartilaginosa et ossescentia et proinde etiam totum tendinum esse, seu tali substantia, quae successive in verum os mutetur, constare. Color cartilagineus est, ex albo griseus, caeruleus, suppellucidus non candor illi tendinum niveus, et splendens, et solide opacus.
- p.233. uexa, dextrorsum in plana. Sed fibrae ventriculi dextri, quamvis sinistrorsum per conuexam cordis superficiem oblique decurrant, in parte tamen basilari dextrorsum omnino, ortae ex filo cartilagineo anteriori dextro progrediuntur; indeque super marginem demum dum flectuntur basilarem, facto ut sinistrorsum oblique in superiori cordis superficie descendunt. Fibrillae basilares sinuum tenerrimae quae sinistrorsum oblique in anteriori sinuum facie dextrorsum in posteriori, eodem continuato progressu ascendunt, consentaneo ductu ad sinum sinistrum in anteriori, ad dextrum in posteriori, superficie, contrario ad sinum dextrum in anteriori ad sinistrum in posteriori, quaevis a suis cartilagineis filis oriuntur. Ad naturam textus cartilaginei non accedens, existimat fila ipsius non tendinosa, sed cartilaginosa et ossescentia et proinde etiam totum tendinum esse, seu tali substantia, quae successive in verum os mutetur, constare. Color cartilagineus est, ex albo griseus, caeruleus, suppellucidus non candor illi tendinum niveus, et splendens, et solide opacus.
- p.234. filis oriuntur. Ad naturam textus cartilaginei non accedens, existimat fila ipsius non tendinosa, sed cartilaginosa et ossescentia et proinde etiam totum tendinum esse, seu tali substantia, quae successive in verum os mutetur, constare. Color cartilagineus est, ex albo griseus, caeruleus, suppellucidus non candor illi tendinum niveus, et splendens, et solide opacus.

Si radiatur haec substantia strepitum edit vti offescentes cartilagineas, digitis tacta, dura rigida et elastica est. Prope nodulum si filum cum vagina sua transuersim disseccatur, extremitas dissecti fili vltra lineam profilit vagina retracta. Denique insertio fibrarum muscularium cartilagineam textus naturam demonstrat. Inseruntur enim finibus extremis carnosissimae iuxta nodos filis, transuersim ductis. Fibrae tendinem si producunt, sensim tendinescunt et mutantur in tendinem eadem fibrarum directione continuatum. Si decussatae fibrae lineam efficiunt tendineam, et tum sensim carnea fibrae tendinescunt, et lata linea est, et plana, non teres filum, nec vbique eadem latitudine. Quae vero fibrae in extremitates fororum inseruntur in tenuem firmam cellulosam, quasi membranae aut ligamenti speciem, abeunt, eaque in cartilagineam inseruntur, quod etiam magis tendinum natura alienum est, qui nunquam nisi ex carneis fibris oriuntur. Vagina igitur, quae laxe alibramos cartilagineos inuoluit, alibi firmiter iis adhaeret, perichondrium esse videtur, in quod fibrae musculares solito modo inseruntur. Tenuis et firma cellulosa tela interstitia inter extremitates ramorum replens illam videtur ligamenti speciem referre, quae cartilagineae aut osseae substantiae defectus in aliis analogis exemplis suppleri solet, quae ipsa tandem magis magisque in cartilagineam primo, denique in os mutatur. Praecipuus autem cartilaginei textus in eo cernitur vsus, vt fila ipsius cartilagineae limites describant ventriculorum in hac parte, quo usque se extendunt, eorumque figuram confirment, deinde vt fibras eorum a sinuum fibris distinguant. Tandem ratio redditur, cur tres rami ex dextro nodo, solus quartus ex sinistro oriatur? Mirum enim est, nodum sinistram, qui maior est, vnum solum simplex, antierius sinistram, filum producere, dextrum

p.235.

p.236.

trum minorem tria reliqua, anterius dextrum, dextrum posterius, et posterius sinistrum. Ingegnis
satis causas ex physiologia repetit: notum est, solum
prima vitae periodo ventriculū sinistrum existere,
qui vna cum vasis suis arteria et vena, simplicem
canalem referat contra se ipsum curuatum, ut venae
fit, quae descendit, ventriculus, quae pars canalise
uata, eademque amplissima est, arteria, quae ad
scendit. Huic ergo et duo sua fila sunt, aut rudimen-
ta eorum, quae in adulto corpore reperiuntur
anterius alterum, alterum posterius, quorum quod-
uis propria origine ex nodo suo proprio, anterius
ex sinistro, sinisterius basi aortae adsidente, posterius
ex dextro, dexterius ei basi adnato, oritur; ut quae

P.237. fila, tot quoque nodi existant. Ipsa iam res docet
origines nouas posthaec, dum nouus ventriculus
dexter formatur, nouosque nodos, non procreare
pro nouis, quibus opus est ventriculo filis; sed de-
riuari haec a quibus originibus veteris iam stabili
systematis cartilaginei id commodissime fieri possunt.
Vt dexterius ergo nouus veteri ventriculo, applica-
tur, ex proxime dextro nodo, qui proprium habet
nūc filii posterioris ventriculi sinistri principium fu-
rat, anterius nouum filum, posterius potius e radice
li posterioris veteris, vel coniunctum cum hoc ex
dem dextro nodo deriuatur. Sic truncus communis
formatur duorum filorum posteriorum, et tria fila
anterius dextrum, posterius dextrum, et posterius
sinistrum ex vno nodo; primaeuo dextro, oriuntur.

P.238. 13. *Examen chemicum adipis porcinae.* Por-
altera Cl. I. G. GEORGI*). Satis constat putredinem
analysin in vniuersum difficilem esse, aequae ac ran-
ciditatem pinguium, ideoque nos quam maxime ob-
strictos sibi reddit Cl. A. hac scriptione, qua arduum
eiusmodi rem, ranciditatem scilicet adipis porcinae

*) V. Comm. nost. Tom. XXX. p. 113.

adgressus est. Ad examen autem adhibuit adipem p.239.

porcinam vltra triennium membranis suis inclusam; cellulosa quasi corrofa, adipis color flauus, virescente maculatus, odor acris, volatilis, nauseosus, qui halitu oculorum aciem quasi obtundere visus est. Exp. XXI. explorauit volatilem naturam huiusmodi halitus, 26 igitur vncias alembico galeato balnei arenae modico calori commisit. Ob aeris abundantiam quasi bullire visus est. Vapores chartam succo heliotropii tinctam e coeruleo in rubrum colorem mutarunt. Intensiore continuato calore, tres vnciae phlegmatis limpidi, subturbidi stillarunt, cuius odor et aciditas minus exaltata visa est, quam adipis ipsius. Exp. XXII. Vncias 10 extracti per ca-

p.240.

lorem adipis cum 20 vnciis aquae tepidae subegit. Aqua hinc turbata heliotropii tincturam et chartulas coerueas rubro infecit colore; chartae tamen istae siccatione ad caeruleum rediere colorem. Repetita est ablutio adipis, donec aqua limpidissima prodiret; tunc vero adeps prius rufo fusca, cinereum acquisiuit colorem et odore gustaque expers facta est. Lotura adipis euaporata lente, magis magisque mucosa euasit et reliquit tandem drachmas 9 pituitae siccae fusci coloris, quae insipida pariter et odoris expers facilis in aqua tepida soluta est. Salsedinis omnino nullum in illa vestigium per reagentia apparuit. Siccum residuum sub tubo ferruminatorio vltum spumescens, fumo nequidquam vrinoso; cineresque residui alcalinae fuere indolis. Exp. XXIII.

Adipis non elotae, sed leni calore solutae decem vncias ex retorta in balneo arenae destillauit. Initio p.241.

admodum spumescit, aucto igne postea nihil mouebatur. Spumescens adhuc prodit phlegma albidum ad semunciam, simillimum digestionem productum; dein oleum primo rufescens, demum nigricans sequebatur, collectum ad 6 vncias, quocum simul

phlegmatis flauī 6 drachmae stillarunt. Haec per
ducta non magis volatilem sparsere odorem, quam
a digesta recenti adipe. Oleum cum 3 vnciis aquae
agitari curauit, vt acidum extraheret, dein aquam
filtro separauit. Exp. XXIV - XXVII. Oleum in
bus vicibus supra caput mortuum cohobatione
stillatum, quarto tandem e retorta pura destillatum
et post singulas destillationes ab omni phlegma
separatum et aqua ablutum fuit. Quinta destillatio
praebuit 1) olei flauescantis pellucidi, bene oleum
vncias 2½ 2) rubicundi, ceteroquin similis olei
2. dr. 2. 3) omnium autem destillationum phlegma
= vnc. 2. 4) residuus carbo quartae destillationis
9 et quintae vnc. semis. Exp. XXXVIII. Phlegma
uuum, gustu subacidum, odore volatili, chartam ca
ruleam rubro, et rubram purpureo tinxit colora
P.242. Adfusa solutio salis tartari extricauit alcali volatile
quod ammoniacalem indolem cum praëualente aci
tate prodidit. Exp. XXIX. Acidum et alcali illud
nosum curiosius inquisiuit. Phlegma omne cum
lotura oleorum in alembico saturauit sale tartari po
rissimo, cuius ad saturitatem exactam drachma cum
20 granis requisita est. Destillatus dein liquor
nus dedit primo vrinofum, deinde insipidum phleg
ma. Prius acido salis saturauit exactissime, et sa
turatum cum efferuescentia liquorem euaporauit
vt residuum granorum 35 veri salis ammoniaci re
maneret. Reliquus in alembico liquor in vitro ad
ficcitatem euaporatus, massam salinam nigricantem
praebuit, quae auctiore calore fluxilis facta est. E
dem iterum in aqua soluta et euaporata, sal fuit non
plane neutralisatus, deliquescent, subfuscus, ad pos
tus drachmae cum 55. granis. Exp. XXX. Carbo
ex destillationibus reses cum acidis non ferbit. E
horio calcinatus in cineres versus caerulescens,
vnciam et semidrachmam aequantes, quorum con
fictio

dictus cum acidis alcalinam indolem prodidit. Cineres eloti aqua e lixiuo per euaporationem iustam salium dr. 2. gr. 8. dederant; in quo pondere salis culinaris gr. 32, reliquum, vt futuratione per acidum vitriolicum patuit, alcali minerale fuit. Exp. XXXI. Terra ab elutione cinerum relicta cum ac- p.243.
dis etiamnum configere visa, vnde illam cum duobus vnciis acidi nitrosi digessit et sequenti die mixturam in gelatinam compactam coisse vidit. Diluta eadem ope semiuncia spiritus nitri et sesquincia aquae, iterumque digesta, fluiditatem recuperavit; deinde filtrata et solutione salis alcali puri saturata, praecipitavit pulvisculum sordide album, qui post edulcorationem siccatus drachmam pondere, et indolem terrae calcareae purae exhibuit. Species gelatinae originem hic debuit simul solutae argilloae et siliceae terrae, cineribus istis inhaerentibus; ob eandem rationem Zeolithus, calce, silicea et argillosa terra compositus, acidis in gelatinam resoluitur. In Nostri forte experimento aqua diluendae gelatinae adhibita segregavit terram siliceam et argillosam, vnde filtrati liquoris residuum mera calx fuit. Exp. XXXII. Terrae residuae superfundit olei vitrioli vnciam semis, vnde intumuit. In vase porcellaneo siccata massa et dein aqua destillata perluta, exhibuit crystallos aluminares exiguas; atque ex his vna cum residuo non crystallifato aqua solutis, solutio salis tartari praecipitem dedit terram argillaceam 11 granorum. Exp. XXXIII. Quod p.244.
ex ultimo processu superfuit, nigrum fuit. Siccum cum sale tartari et nitro depurato ad drachmas 2 contritum in crucibulo ignito paululum detonavit, dein fluxit in massam vitream fuscescentem, humoris atmosphaerici bibulam et aqua solubilem; e qua solutione acidum vitrioli deiecit pulvisculum sordide album, qui edulcoratus et siccatus 52 granorum fuit.

- Producta igitur e 12 vnciis adipis porcinae, in aere libero mora rancidae factae, sequentia e recensitis experimentis prodire: 1) vapores volatiles, acido pingentes, seu aer extricatus 2) mucilago siccata vnc. 1. dr. 1. 3) oleum empyreumaticum post quintam, refractionem limpidum flauescens, vel rubicundum, tenue, boni odoris, vnc. 6. dr. 6. 4) Phlegma flauum, acido-volatile a destillationibus istis vnciarum sesquialterum pondere, simul vero cum illo, quod digestionis praeparatae adipsas prodierat, vnc. 5½. Eoque in phlegmate praeter aquam et oleosam partem adfuere a) acidi pinguedinis gr. 65. b) alcali volatilis tantum, vt acido salis saturatum grana 40 salis ammoniaci redderet, quae simul singularem speciem salis ammoniaci non bene coadunati constituere. 5) Residuum terreo carbonaceum vnc. 1. dr. 5. e quo prodit deinde a) alcali minerale cum exigua portione acidi salis dr. 3. gr. 1. b) acido nitri solutum in gelatinam, terrae calcareae drachmam continentem c) terrae argillosae gr. 11. d) terrae siliceae gr. 12. e) calcinatione autem diffusi phlogisti yltra vnciam integram. Mucilago peculiari portione adipis extracta fuit, hinc dr. circiter 9. variis processibus amissae, ponderibus variorum productorum dispertiendae et addendae sunt. Collatis productis, quae prioribus experimentis ex adipe recenti obtinuit, differt praesertim rancida 1) odore volatili nauseoso, 2) mucciditate seu vapidityte 3) sale vrinoso seu ammoniacali imperfecto
- p.245. in phlegmate acido contento. 4) maiori portione alcali mineralis, explicitoque acido salis communis 5) maiore solubilitate in alcohole vini. Nullae praeterea apparuere particulae martiales. Restitutio adipis rancidae per abluionem in aqua tepida. Exp. 22. constat. Etiam frigida aqua adhibita foetorem eluit et colorem in cinereum mutat, sed non in integrum emendat adipem; eadem aliquantum mucosi, sed salini
- p.246.

nihil suscipit. Exp. XXXIV. Vncia rancidae adipis in 4. vnc. alcoholis digesta, tincturam producit male olentem, et sapore tetrum, quae per reagentia aciditatem prodit. Tinctura ista aquae frigidae instillata, drachmam olei enatantem prodidit; adeps vero digestionem parum emendata fuit. Exp. XXXV. 12. vncias adipis antiquae rancidae, leni calore solutae in arenae balneo calore per lampadem inter 98. et 106 gradus Thermometri Fahrenheitiani sustentato per 21 nycthemera continua digessit. Adeps post quintam diem superius fusca, imo nigricans, post 10. omnis; 20. dierum digestionem fusca, odore volatili, sed magis nauseoso et paene foetido, gustu minus acris, quasi vappida euasit. Exp. XXXVI. XXXVII. Vncia diuturnam digestionem passae adipis aqua elota, vix magis muculentam indolem prodidit, quam non digesta adeps. Neque extractum spirituosum ad normam exp. 34. institutum euidentius distulit. Exp. XXXVIII-XL. 10. vncias adipis ex digestionem illa diuturna, per retortam ex arena, eodem plane modo vt exp. 23. destillauit. Oleum primo butyraceum, dein grumosum nigricans ad $8\frac{1}{2}$ vncias, simulque phlegmatis minus, quam in citato experimento, volatilis semuncia prodire. Oleum aquae destillatae 4 vnciis ablutum, vt acidum praeberet, dein supra caput mortuum denno tertioque rectificatum, stillauit rubro colore, fluidissimum, odore laudabili et vnc. 6. dr. 6. efficit. Phlegmatis tribus destillationibus prodierunt dr. 7. Residui vero carbonacei pondus aequauit vnc. $4\frac{1}{2}$ dr. adeoque $7\frac{1}{2}$ drachmae his processibus amissae sunt. Exp. XLI. Phlegma flauum empyreuma volatile oluit. Reagentia indicantur alcali volatile in illo praeualere, licet cum acidis non feruesceret; acida pariter et alcali fixi solutio flocculentum effecerunt; argentum in acido nitri solutum cinereo, mercurium vero

p.248. vero ex eodem acido flavescenti colore deiecit ha phlegma. Idem simul cum lotura olei super 2 drachmis salis tartari leniter destillatum exhibuit 1) phlegma ritum vrinofum purum, qui ad plenam saturationem guttis 34. perductus, sal ammoniacum praestitit 2) phlegma fiduum in retorta gr. 32. salis tartari saturatum prout addito ad plenam saturitatem aceto concentrato apparuit. Adeoque phlegma etiam hic ammoniacalis fuit indolis. Carbo ita nihil ab illa quem adeps non digesta dederat differre visus est, ut penitioris scrutinio haud indigeret. Amissum pondus $7\frac{1}{2}$ dr. etiam hic reliquorum productorum ponderi iusto modulo addendum erit. Pinguetudo igitur rancida digestionem diuturnam, a cruda degeneravit ita, ut 1) minus volatilis 2) minus acido (per digestionem forte destructo) imbuta, contra 3) simpliciter sale volatili alcalino ditata esset.

p.249. 14. *Verbascum nova hybrida*. auct. Cl. I. T. KORTREYTER. Iam de 22 verbascis hybridis alibi differuit A. Cl. his nunc 14. alias addit species ex secundo matrimonio generatas. Ex *Verbascum phlegmoide* ♀ et *V. blattaria* ♂ Flores 7. Floruit d. 25 Aug. 1765. Folia infima lanceolata, in crenas sat profunda ac obtusas, quae iterum in minores diuidebantur, incisa erant. Nervi primarii in eorum nonnullis purascentes pallide. In vniuersum folia radicalia obscure viridia, rugosa, rigidiuscula, margine variegato modo plicata, ac in vtraque superficie tomento velut de raro obducta. Folia caulina, valde amplexicaulia, mediocriter decurrentia, sat numerosa, nec multum a se diffusa. Caulis primarius, pallide viridus, leniter

p.250. de raro obducta. Folia caulina, valde amplexicaulia, mediocriter decurrentia, sat numerosa, nec multum a se diffusa. Caulis primarius, pallide viridus, leniter

*) Zweyte und dritte Fortsetzung der vorläufigen Nachricht von einigen das Geschlecht der Pflanzen betreffenden Versuchen und Beobachtungen, Leipzig 1764. u. 1766. in 8.

equiter striatus, tomento rariori, vti folia, vestitus,
 e infra mediam ipsius longitudinem in quinque,
 at longas ac flexiles ramos diuisus. Flores breui-
 bus quidem interuallis, attamen cuncti tantum a se
 invicem remoti erant, vt nudus caulis inter eos-
 dem vtrimque apparuerit. Eorum vt plurimum
 duo vel tres ex vno centro communi orti. Lacinia
 ista corollae, euolutioni proxima, exterius, patris
 instar, spadiceo colore tincta erat; is autem post
 plenariam floris explicationem fere totus euanesce-
 bat. Pedunculi florum 2" longi, saepius etiam
 paulo longiores. Calyx vnacum pedunculis breui
 rariorque tomento obsitus, inque lacinias latiusculas
 lanceolatas diuisus. Corolla flauescens, laciniiis
 subrotundis ac vtrimque modice reflexis. Circulus
 in floris medio purpurascens, inferiores lacinias ver-
 sus interruptus, striaeque ipsius longiores, pilis
 concoloribus instructae. Filamenta pallide flau-
 scentia, facie interiore purpurea, quorum duo infe-
 riora pilis leuiter purpurascens, tria superiora
 vero ex albido flauescens obsita. Facies exte-
 rior filamentorum duorum inferiorum penitus cal-
 ua. Antherae viridulae puluisque ipsarum aurantii
 coloris. Germen ex ovato-subrotundum, tomen-
 toque tenuissimo obuestitum. Stilus pallide viri-
 dis. Stigma viridiusculum ac leuiter bicolle. Plan-
 tae hae omnes in summo gradu steriles. Comparatio
 autem facta inter hybridam hanc eiusque paren-
 tes haec exhibuit. *Caulis* ac rami graciliores, minus-
 que tomentosi, quam in ♀, ast crassiores, nec plane
 glabri, vt ♂. *Folia* minora, angustiora, minus am-
 plexicaulia, crenis obtusioribus, profundioribus,
 ac notabilioribus, quam in ♀; sed maiora, latiora,
 (minus linguaeformia, sed lanceolata magis) non
 adeo rugosa, tomento vestita (nec plane glabra ac
 nitida), pallidius virentia, magisque amplexicaulia:
 crenis

P.251.

- crenis acutioribus ac obsoletioribus, quam in ♂. *Pedunculi* longiores, graciliores, minusque tomentosi, quam ♀; sed breuiiores, crassiores, minusque glabri, quam ♂. *Flores* ex vno centro communia pauciores, magis remoti a se invicem, ac minores quam in ♀; ast ex eodem centro plures (nec solitarii) approximati, magis ac grandiores, quam in ♂. *Calyx* minus tomentosus ac minor: laciniiis non adeo acuminatis, quam in ♀; sed tomentosus magis ac maior, laciniiis paulo acutioribus, quam in ♂. *Corolla* paullo minor, coloris pallidioris, faciliusque detractionis quam ♀, ast paulo maior ac detrahenda non ita facilis quam ♂. *Circulus interruptus* stratus, purpurascens, quo ♀ penitus caret, ♂ autem notabilior ac obscurior. *Facies corollae* exterior hinc et inde ex spadiceo purpurascens leuiter, cuius coloris ne vestigium quidem in ♀, idem vero in ♂ obscurior quam in ♀. *Stamina* graciliora quam in ♀, ast crassiora quam in ♂. *Color plurimorum pilorum* purpurascens, pallidior licet quam in ♂ in cunctis ♀ vero vndique ex albido flauescens. *Filamenta* duo inferiora reliquorum instar pilis obstita, in ♀ autem eadem fere penitus glabra. *Pulvis antherarum* intensioris aurantii coloris, quam in ♀. *Pistillum*: ouarium minus tomentosum, ac cylindraceum magis, vel superne non adeo obtusum, quam in ♀, ac magis tomentosum ac paulo acutius, quam in ♂. *Stigma* magis elauatum, quam ♀, sed vtrisque decorum porrectius, quam ♂. Exp. II. Verb. phlomoides ♀, V. Blattaria ♂. Plantae hae praeter colorem corollae penitus flauum ab iis Exp. praec. non erant diuersae, licet incrementum earum non ita vegetum, ac florescentia difficilior fuerit. Exp. III. Verb. Blattaria ♀, V. Phlomoid. ♂. Omnes hae plantae ab istis exp. II. inuersi haud diuersae. Exp. IV. V. Thapsus ♀, V. Phlom. ♂. Flores quinque harum plan-

p.252.

p.253.

plantarum, respectu ipsorum structurae, magnitudinis ac coloris, inter istos ♀ et ♂ exp. inv. V in vniuersum medium tenebant. *Calyx* v. g. maior, paulo minus tomentosus, latioribusque ac longioribus laciniis incisus, quam ♀; sed minor, magis tomentosus, angustioribus ac brevioribus laciniis instructus, quam ♀, ast minor eadem, magisque tomentosa, laciniis haud ita rotundis, sed ad oblongiorem formam constructis, coloreque paulo pallidiore, quam ♂. Tubus corollae minor, quam ♀; ast maior, magisque distinctus, quam ♂. Pili *filamentorum* longiores, quam in ♀, sed breviores, quam in ♂. Ita quoque filamenta duo maiora facie sua interiore, ♀ instar, pilis obsita, quum eadem ♂ tota glabra sint. *Pulsis antherarum* coloris aurantii saturatioris, quam in utroque parente, ex meris folliculis paruulis, inanis ac ellipticis, constabat, thecas ipsarum minime explentibus; hinc etiam factum est, vt ab his sub contractione integumentorum, florescentiae tempore eueniente, vix aliquid eius excerni potuerit. Particulae pulueris antherarum & aquae immersae, immutatae permanebant, cum istae ♀ et ♂ e contrario formam ipsarum ellipticam sub eodem statu cum subglobosa commutare constanter soleant. Vir vna earum vel altera sub multarum copia repugnanda, quae ab hausta aqua modice intumescebat, semine virili forte repleta. Stigma non subrotundum, vt ♀, sed ♂ admodum, vtrinque leuiter bicolle. *Folia* harum plantarum notabilius crenata, non adeo tomentosa ac obtusa, nec ita profunde amplexicaulia, quam in ♀; ast tomentosa magis, obtusiora, crenis minus notabilibus instructa, magisque amplexicaulia, quam ♂. *Caules* secundarii ipsorumque rami multo numerosiores ac longiores, quam in ♀; sed pro ratione pauciores ac breviores, quam in ♂. *Foliola floralia* non tam paruula ac incon-

p.254.

p.255.

inconspicua, vt in ♀, nec tamen adeo magna, vt
 ♂. Caules secundarii in prima planta 9, in secunda
 48, exilioribus non computatis, in tertia 14,
 quarta 17. ac in quinta 18. cum e contrario ♀ non
 non vltra sex, ac altera tres tantum exportet.
 Altitudo primae harum 6 $\frac{1}{2}$, ♂ secundae 8, 10, tertia
 7, 3, quartae 9 6, ac quintae 10: peripheria caulis
 primarii, proxime supra radicis tumorem, in prima
 5, in secunda 6, in tertia 5 3, in quarta 7 3,
 in quinta 6. 3" aequabat. Cunctae in summo gradu
 steriles fuere. Magnam florum copiam puluere antho-
 rarum ♀ et ♂ consperfit Cl. A. sed frustra. Clare hinc
 patet, ♀ et ♂ distinctas esse species, nec vnā
 terius varietatem. Longitudo spicae florum primi-
 riae in earum altioribus 5, in ♀ e contrario 1,
 2 2" tantum. Nulla harum ♀ autumnum verum
 denuo progerminauit, sed, contra multarum aliarum
 in specie huius generis hybridarum morem per-

- p.256. florescentia emortuae omnes. Castratio ♀ omni-
 moda difficillima, nec nisi in clauso adhuc flore
 securius ante eius explicationis diem bene per-
 genda. Exp. V. Verb. phlom. ♀: V. Thaps. ♂. Pl.
 p.257. tae iis Exp. inuersi IV. admodum similes. Exp. V.
 Verb. phoeniceum ♀: V. Blattaria ♂. Flores pallio-
 res, quam ♀, cum vmbra quasi fuliginea, ceterum cum
 iis, quos descripsit*), haud discrepantes plantae. Exp.
 VII. Verb. Thapsus ♀, V. phoenic ♂. Plantae iis Exp.
 inuersi**) plane similes. Exp. VIII. Verb. phlomoid.
 V. phoenic. ♂. Plantae ab iis Exp. inuersi***) haud
 diuersae. Exp. IX. Verb. Lychnitis ♀, V. phoen.
 Plantae, si colorem corollae e flauo et phoeniceo
 mixtum

*) Zweyte Fortsetzung der vorläuf. Nachr. S. 34.
 4. Vers.

**) Dritte Fortsetzung S. 2. Vers. 1.

***) Zweyte Fortsetzung S. 18. Vers. 2.

nixtum exceperis, ab iis olim*) descriptis non abundantes. Exp. X. Verb. Lychnitis ♀, V. phlo-
moid. ♂. Plantae iis Exp. inuersi**) simillimae. Exp.
XI. V. blatt. ♀, V. Thaps. ♂. Plantae inter ♀ et ♂ p.258.
mediae conformationis, ac, vt ceterae omnes huius
generis hybridae, plane steriles. Exp. XII. Verb.
phlom. ♀, V. Boerhaauii ♂. Altero post sata semina
anno sub initium mensis Iunii floruit, mediumque in-
ter vtrumque parentem tenuit planta, de reliquo pla-
ne sterilis. Exp. XIII. V. Boerh. ♀, V. phoen. ♂. v. Exp. p.259.
inuersum XXXII. Planta aequalem vtriusque paren-
tis similitudinem prae se tulit, sterilisque plane, vt
ceterae. Color florum illi, qui ex vnione verbasco-
rum blattar. ♀ et phoenic. ♂ oriri solet, non mul-
tum absimilis. Exp. XIV. V. Boerh. ♀: V. Lychn.
♂. Plantae 1766. inde prognatae plures, sub finem
Maii 1767. floruerunt, mediae inter vtrumque paren-
tem similitudinis, ac steriles omnes. Sequuntur p.260.
populationes verbascorum aliae, frustra hucusque
tentatae. Exp. XV. V. Thaps. ♀: V. Boerh. ♂.
Conceptio inanis, vel adhuc dubia, vt et sqq. Exp.
XVI. V. Boerh. ♀, Thaps. ♂. Exp. XVII. V. Thaps. ♀:
V. Arcturus ♂. Exp. XVIII. V. Arctur. ♀, V. Th. ♂. p.261.
Exp. XIX. V. Lychn. ♀, V. Arct. ♂. Exp. XX. V.
Arct. ♀, V. Lychn. ♂. Exp. XXI. V. Lychn. ♀, V.
Boerh. ♂. Conceptio nulla: sic et sqq. Exp. XXII. V. p.262.
Lychn. ♀, V. sinuatum β. ♂. Exp. XXIII. V. sinuat.
β. ♀, V. Lychn. ♂. Exp. XXIV. V. Lychn. ♀, V. Celsia
♂. Exp. XXV. V. phlomoid. ♀, V. arctur. ♂. Con-
ceptio inanis vel adhuc dubia: sic et sqq. Exp. XXVI. p.263.
Verb. arct. ♀, V. phlom. ♂. Exp. XXVII. V. phlo-
moides ♀, V. sinuat. β. ♂. Conc. nulla. Exp. XXVIII.
V. sinuat. β. ♀, V. phlom. ♂. Conceptio inanis, vel
adhuc

*) Dritte Fortsetzung, S. 5. Vers. II.

**) Dritte Fortsetzung, S. 29. Vers. 13.
Tom. XXXI. Pars II. P

- adhuc dubia. Exp. XXIX. V. nigrum ♀, V. phlom. ♂.
 Conc. nulla, uti Exp. XXX. V. nigr. ♀, V. Celsia ♂.
- p.264. XXXI. V. phoenic. ♀: Verb. Cels. ♂. nulla
 Exp. XXXII. V. phoen. ♀, V. Boerh. ♂. Conc. inanis
 vel adhuc dubia. Exp. XXXIII. V. phoen. ♀,
 arctur. ♂, ut praec. Exp. XXXIV. V. arctur. ♀.
- p.265. phoen. ♂. Conc. nulla. Exp. XXXV. phoenic. ♀,
 foliis viridibus, annuum, ♂. floribus luteis: conceptio
 nulla, sic et sqq. Exp. XXXVI. V. foliis viridibus
 annuum, ♀ floribus luteis. V. phoenic. ♂. Exp. XXXVII.
- p.266. V. Blattaria ♀: V. Celsia ♂. Exp. XXXVIII. V. Celsia
 ♀, V. Blatt. ♂. Exp. XXXIX. V. Blatt. flore luteo
 V. arct. ♂. Conceptio inanis vel adhuc dubia. Exp.
 XL. V. arct. ♀, V. blatt. ♂, Fl. luteo, conc. ut praec.
 Exp. XLI. V. Blattar. ♀, flore flavo, V. Boerh. ♂. Conc.
- p.267. cept. nulla. Exp. XLII. V. Boerh. ♀, V. Blatt. fl. fl.
 Conceptio inanis vel adhuc dubia. Exp. XLIII. V.
 Blatt. ♀, fl. fl. V. sinuat. β. Conc. ut praec. Exp. XLIV.
 sinuat; β. ♀, V. blatt. ♂. conc. ut praec. Exp. XLV.
- p.268. arct. ♀, V. Boerh. ♂, Concept. nulla. Exp. XLVI.
 Boerh. ♀, V. arct. ♂, conc. inanis, vel adhuc dubia.
 Exp. XLVII. V. arct. ♀, V. sinuat. β. ♂, Conc. nulla.
 Exp. XLVIII. V. sinuat. β. ♀, V. arct. ♂, conc. inanis
 vel adh. dub. Exp. XLIX. V. arct. ♀, V. nigr. ♂, conc.
 inanis vel adh. dub. Exp. L. V. sinuat. β. ♀, V. Boerh.
- p.269. ♂, ut praec. Exp. LI. V. Boerh. ♀, V. sinuat. β.
 conc. nulla. Exp. LII. V. sinuat. β. ♀, V. nigr. ♂.
 conc. nulla. Exp. LIII. V. sin. β. ♀, V. Thapf. ♂, fl.
 albo. Conc. inan. vel adh. dub. Exp. LIV. V. Thapf.
- p.270. ♀, fl. albo. V. sin. ♂ et ut praec. Exp. LV. Boerh. ♀,
 phlom. ♂, ut praec. Exp. LVI. V. Boerh. ♀, V. Celsia
 ♂, conc. nulla. Exp. LVII. V. Celsia ♀, V. Thapf.
 conceptio nulla.
- p.271. 15. *Anarrickias Pantherinus*, *Russis* КУСАЧЬ
 CYKA, auct. Cl. BASIL. ZOUIEW. Cl. LAXMAN
 piscem ex mari albo siccatum attulit ad Nostrum
 Kufaisk

ajut sikkā dictum, sed admodum laesum, hunc tamen comparavit cum specimine alio in museo societatis asseruato, quem ibi reposuit Cl. LEPECHIN. Ille quidem admodum ab effarctore fuit distensus, inprimis tamen ex his duobus descriptionem suam conueniuit, donec meliora aderunt. Est autem ex genere anarricharum, cuius vnica est species nota quoad LINN. variat tamen insigniter secundum diuersas mundi plagas, etiam quoad longitudinem, et in insulam eius faciem, mordacitatem, impetuosamque in aquis natatum omnibus gentibus appellatur lupus. Nostri temporibus detectae sunt binae species figura et facie lupum repraesentantes, coloribus iisdem, sed habitu corporis externo diuersae. Una harum duarum specierum describitur in Zoologia Britannica sub nomine Wolffish, quo etiam lupus noster vulgaris designitur, sed illa differt ab eo, corpore strigis irregularibus fere trausuersis, siccis tecto; altera est species hic describenda, insignis maculis per totum corpus rotundis, fuscis: et hanc nomen nominauit eam Noster anarricham *pantherinum*. Cuius haec est descriptio: corpus tere-
 culum, ventricosum, lanceolatum, a medio ventre ad caudam sensim decrescens, nudum, lubricum, quarum loco punctis minoribus, concoloribus aspersum; cute firma, densa, coloris luteo-flauescentis; maculis per totum corpus et pinnam dorsalem, excepta parte prona, rotundis, fuscis, maioribus notatum. Caput subglobosum, subproportionale, antrorsum porrectiusculum, vertice angustiore quam mentum, rostro antrorsum a naribus paulo declinui et fere truncato, malae tumidiusculae, versus rostrum extremum depressiores, in siccato specimine collapsae, cute tectae, vt vertex, maculata. Labia duplicata, carnosae, antice tenuiora, versus angulos oris crassiora, siccatione facta rugosa; mandibulae

p.272.

p.273.

p.274.

mandibula inferior latior superiori, mentum planiusculum. Apertura oris transversa, ampla, ad angulos deorsum inclinans; dentes horrent in confere oris hiatu, excepta lingua, quae videtur carnosa, et quidem in maxillis et palato duplici ordine et diversi: in maxilla superiori anteriores primi ordinis conici, retroflexi, divergentes, canines referentes, trium linearum longitudine, in semicirculum dispositi; pone illos est alter ordo dentium minorum, rectorum et aequabiliorum ad molares usque se extendens, inter utrumque autem semicircularem ordinem longitudinaliter secundum physiognosiam ossium maxillarium spatium implent quatuordecim dentes mediae inter primarios et secundarios magnitudinis, caeterum similes; molares sunt pariter triplici ordinis, distantes inter se, robusti, minus acuti, paralleli; palatum munitur septem dentibus validissimis, mediam longitudinem inter molares occupantibus, anteriori pari acuminato, posterioribus non per paria sitis, crassis, rotundis, conicis, obtusis. In maxilla inferiori primi ordinis dentes anteriori margini implantati sunt similes, isti maxillae superioris, sed numerus horum auctur ulterius per gingivam ad utrumque latus tuberculis aliis minoribus et rectoribus; alter ordo conicus antice e dentibus robustis, acuminatis, situ parallelus cum praecedentibus, postea in molares transibunt, qui mole maiore ab anterioribus differunt. Tres mediae, solitariae, tubulo cutaneo extrorsum prominulae, ad utrumque latum rostri sitae. Os in supremis lateribus capitis, maiusculi, diffusi, percula branchialia diphylla, flexilia, glabra, cardinem superiorem radiata, corporique supra fraque cute alligata. Membrana branchialia tenuissima, septemradiata; apertura branchialis lateralis, oblonga, segmentum circuli referens,

confata. Gula plana; thorace paululum intumescen-
te, latiusculo. Dorsum a nucha ad exortum vsque p.276.
pinnae dorsalis sensim se eleuat et latefcit, postea
vero decrefcit, fitque decliuus et angustius vsque
ad extremam caudam. Abdomen planiusculum,
versus latera tumidiusculum, ad anum decrefcens.
Linea lateralis nulla. Anus post medium corporis
ad exordium pinnae ani. Cauda lanceolata, ad
pinnam subcaudalem torefior, quam ad dorsalem.
Pinna dorsi longitudinalis, continua, quatuor fere
pollicum distantia a nucha incipiens, post medium
sensim accrescens, ad apicem caudae terminatur lobo
subangulato, cumque pinna caudae fere coalescit
ope radorum spuriorum, breuiorum; altitudo eius
media $1\frac{1}{2}$ pollicis; radii pinnae dorsalis, cartilagi-
nei, validi, in dorso procumbentes, ad caudam e-
rectiores, cute communi, maculosa tecti, numero,
puris non computatis, 67. Pinnae pectorales ad in-
teriora latera thoracis sitae, amplissimae, rotunda-
e, latitudine ad basin siue brachium duorum pol-
licum, radiis 20 cartilagineis conflatae. Pinna ani
siue subcaudalis ab ano ad caudae basin excurrans
radiis omnibus fere aequalibus, cartilagineis, nume-
ro 44. Pinna caudae duos pollices cum dimidio
longa, extimo apice rotundata, pinnae dorsali ad
basin ope radorum spuriorum coalita, pinnae vero
subcaudali membrana radios eius obuelante annexa; p.277.
radiis 20 interstitio medio distincto, membranaceo.
Habitat in oceano septentrionali et mari albo. A
Russis in esum non trahitur, etiamsi caro eius lau-
detur.

16. *Felis manul*, noua species Asiatica, descripta p.278.
Cl. P. S. PALLAS. Haec felis ab omnibus hucus-
que speciebus cognitis est diuersa, praeterque Ca-
cum et Chaum GÜLDENST. minutissima fere sui est
in Asia generis. In apricis, desertis praesertim mon-
tanis

- p.279. tanis, Tatariae magnae a Caspio lacu usque ad orientalem oceanum, secundum australes Sibiriae limites passim occurrit. Praecipua eius patria est Mongolorum desertum inter Sibiriam et Sinicum extenditur imperium. Intra Russici Imperii fines praesertim Dauuria eas habet; at circa iugum Altaicum et V.
- p.280. lense vix earum vestigium hodie observatur. Vix in maxime desertis rupestrium solitudinum recessibus, interdiu nido in cavernis vel fissuris rupum latet, noctu praedaturum exit; itaque a Mongolibus Tungusisque per deserta montana dispalantibus nunquam aestate capitur, primaque tantum decidit niue, quum et vellus sit melioris notae, vestigia praesertim prodeuntibus, in spelaeis opprimitur, capulisque captatur. SIM. VLASSOF duo exemplaria integerrima congelata transmisit Krasnojarsk ad Nostrum, ex quibus descriptionem fecit. Natum huius felis a lynce, cui proxime accedit, eo dicitur quod non colat silvas, neque in boreales regiones speciem propaget, sed in apricis atque temperatis gradu 52 latitudinis australioribus potissimum reperiatur. Praedatur maxime lepuseulos alpinum et dauuricum aliaque minuta animalia, quae in montanis regionibus abundant. Deficientibus aliis leonibus derelictos vel expugnatos, vulpium cuniculorum sibi adaptat, vel arctomyos domicilia inuadit. Speciem uas nunquam colit, unde Rossis Stepnaja - Kofchiba felis campestris s. desertorum, Tatariae Nomadibus Mongolisque Manol vel Manul, Baschiris, Chirchicis ac Bocharensibus Iulam dicitur. Alia ad Oxum fluuium (Syr - daria) habitat Felis species haec simillima, sed pelle tota minutis maculis varia, Manul sive Malar dicta. Felis Manul a cato fero praesertim numero molarium superiorum, caudae proportionem, artubus robustioribus et colore ac naturae velleris discrepat. Vellere Lynceum refert, tantum

in pedibus non adeo maculosa. Cauda variegata et villosissima. Habitu robusto, maculis capitis ad nobiliores felini generis species tendit, omnes villositate caudae vincit. Sic autem descripsit. Cauda subelongata, annulata, apice atra, vertice punctato, corpore albido. *Pondus* in illa inedia aliquamdiu maciata libras sex cum dimidia Russicas aequauit, p.283. in altera quamuis minore septem cum dimidia libras et quod excedit. Huius posterioris longitudo fuit tota a summo naso ad anum 1. ped. par. 6. poll. 7. lin. Cauda sine excessu pilorum 8. poll. 9. lin. Magnitudo supra catum filuestrem. Caput subglobosum, rostro breuissimo, crasso, obtuso. *Nasus* nudus fuscescit, *labiaque* margine nudo nigra: superior sulco profundo, late nudo, nigro, usque ad nasi septum, diuisum; inferius crista pone caninos integra, arguta. *Gingivae* fuscescenti maculatae. *Lingua* medio disco vncinulis rigidis hispidata. *Mustaces* quatuor ordinum, albi, basi undulati, in summo ordine setae duae maiores nigrae, anterior basi nigra. *Oculi* torui, maxime obliquati, superciliis gibbulis: *palpebrarum* margines nudi, nigricantes, superior sola, tantumque in medio ciliata pilis a margine remotis. *Periophthalmium* crassum, rugosum, insita nigra marginatum, totum fere oculum obtegens, et in profundum finum, ante bulbum oculi retractile: *irides* dilute fulvae; pupillae oblongae, obliquae. *Verruca* supraciliaris insignis, flauescens, radiata, setulis circiter octonis albidis atque flauentibus, nona antica nigra. *Aures* latae, sed breues, rotundatae, exterioris marginis prope medii lobulo intus rotundato, interiore margine versus basin lamella obsoleta duplicato. *Extus* aures vestiuntur p.284. vellere denso, molliissimo, vniiformiter flauescente-pallido; intus, praeter marginem albido-pilosum, nudae, fusco-sordidae et anfractuosae sunt, sed

clausae marginibus conniuentibus, pilisque longis
 albis, subreflexis, circa marginem interiorem be-
 ortis, atque instar flabelli auriculam fere excedens
 supra cauum auris reclinatis. *Artus* robustiores
 proceriores quam cati, proportionem fere, ut in
 ce. Palmae latere utroque fuluescentes, subtus
 gitis interiectisque plicis, usque ad callum me-
 carpi, nigrovillosae; litura insuper nigra pone
 lum extrorsum et circa verrucam conicam car-
 Plantae subtus villosissimae, villo denso tophi-
 intense fulvae, exterius versus calcaneum striga
 gra marginatae: litura nigricans utrinque pone
 lum metatarsi exterior obsoletior; digitum cum in-
 iectis plicis nigro pariter villosi. *Falculae* omni-
 pedum albae; in palmis vaginae earum cuta-
 supra latius denudatae, pollicisque falcula robusta
 maxime adunca. *Cauda* villo plusquam pollicem
 valde crassata, aequaliter teres, obtusa, corpori fu-
 concolor, annulis circiter novem, propioribus ex-
 pori fuscis, extremis nigris, subtusque dilatatis, quo-
 rum intermediis magis remotis. *Apex* caudae atris-
 rimus, pilo laevigato, brevior, elegantiore, (ut
 in cauda Lyncis); continua subtus fascia utrinque
 tres annulos connectente itidem atra. *Caput* ful-
 uescenti-albidum, area oculorum et ad aures albi-
 da; vertex punctis creberrimis nigris guttatus; linea
 sub oculo longitudinalis, atque hinc strigae duae
 p. 285. per genas obliquae, parallelae. Rostrum circa nasum
 flavescit, gula alba, sed pectus inter armos, cum
 ima parte colli vestitum vellere cinerescens - fusco-
 laxiore, extus albedo inumbrato. Reliquum corpus
 subtus, femoraque intus albo-pallida, laxius vil-
 losa, abdomen lituris hinc inde obsoletissimis sub-
 bulosum. In reliquo corpore supra et extus per
 artus, vellus colore et consistentia, ut Lyncis: in-
 terius fuluescens, extus albidum, pilorum in dorso

apicibus nigricantibus tenuiter inumbratum; sed
 maculae distinctae trunci nullae. Apparent qui-
 dam in extremo dorso versus caudam liturae vir-
 gatae obsoletissimae, plerumque vix conspicuae.
 Pedes antici paulo pallidiores. Altitudo velleris
 in dorso 1" 8." sed pili rari supereminent 8" longi-
 tudine. *Scrotum* inter femora insigne, cumque ad-
 sidente praeputium albis pilis vestitum, ano proxi-
 mum. *Praeputium* antrorsum villo largo barbatum. p.287.
 Dissectio exhibuit *pinguedinem* praesertim dorsum sa-
 tis largiter incrustantem. *Omentum* pingue, fenestra-
 tum, intestina obtegens et complectens vsque ad
 peluim; *lamina* alia pinguisima a parte posteriore
 circumferentiae ventriculi vsque ad hepar adscen-
 debat semicircularis, quae cum *omentulo* oblongo
 ex hypochondrio sinistro sub liene orto ventriculum
 totum obtegit. Hepar maiore sui mole in dextro
 hypochondrio positum et lobo sinisterrimo supra
 ventriculum, vsque ad costarum sinistri lateris api-
 ces osseos pertingit. *Ventriculus* fundo suo dia-
 phragmati obuersus, sacco versus regionem vmbi-
 licalem productus. Lien in sinistro hypochondrio,
 totus extra pinguedinem omenti accubat, longitu-
 dinalis. Ren dexter vertice altior, lumbique a re-
 nibus ad peluim copiosa pinguedine puluinati. In-
 testinorum denique complexus vix vsque ad peluim
 extensus. *Palati* rugae octonae. *Lingua* extrema
 disco spinulis setaceis, media parte supra tota vnci-
 nulis minus rigidis, confertis, versus raphen conuer-
 gentibus, basis villis mollibus reclinatis rarioribus,
 et aliquot vtrinque fungis. *Ventriculus* (praeter
 infundibulum pyloricum versus minorem arcum et
 cardiam recurvatum) ouiformis, paulo oblongatus,
 oesophago ad ipsum fundum inserto. A cardia ad
 sinum inflexionis antri pylorici 3". 2½", inde ad py-
 lorum 1'. 8", a pyloro per circumferentiam magnam

p.288.

ad cardiam vsque 10", 4". Amplitudinis circumferentia in medio 8". sed antri pylorici ad inflexionem 3" 10", et versus pylorum vix 2" 2". *Intestinum tenue* a pyloro ad coeci saccum triplicatum 3 poll. Per tres vltimos pollices longitudinaliter apparet *tractus glandulosus*, secundum mesenterium hinc longitudinalis, a 3 ad 5 lin. latus et versus anteriorem extremitatem semel interruptus. *Antrum* item *glandulosa* bipedali a pyloro distantia, ad antrum ilei latus ovalis, diametro maiore 6½". Amplitudo int. tenuis subaequalis fere digiti seu 1" 10". In vtriusque ventriculo inter carnes, Ogotonas pilos et stramenta deuorata, ascarides aliquot semipollicares rubentes adfuere; at in duodeno tenues, albidae. p.289. *Crassum* intestinum ad ilei intersectionem ampliatur, subito coarctatur in *coecum* conico incuruum, apice obtuso glanduloso, ilei tractu applicatum, cuius tota longitudo seu profunditas ab ileo ad apicem vix aequat 9½". Circumferentia partis coli dilatatae 3" 5½". Longitudo crassi intestini a coeci sacco ad anum 11 6", circumferentia media 2" 7", itaque tractus alimentarii longitudo a cardia ad anum vix triplata totius animalis. Ad anum vtrumque prope marginem *glandula* acinosa, ovalis, faba maior, extus lutea cauernulis ichore flauo scatens, quem orificio ad ipsum ani marginem hinc et inde coniuente eructat. *Hepar* pendit vnc. 2. dr. 5, ½ septilobatum. *Lobus sinister* amplior reliquis, ovali-oblongus, basi subtus fissura, margine crenis aliquot. *Mediocris* 2 loborum *sinister* paruus, cordato-acutus, anteriore margine longitudinaliter inflexo, fissuraque ad basin; *dexter* maior, ovali-subquadrangulus basi adnatum habens *lobum paruum*, irregulariter compressum angulatumque, inter quem et ipsum lobum adnectitur. *Cystis* vacua, crassa tunica cincta,

ans, quam intus bilis fulva, mucosa incrustavit.
Lobus porro *dexter* semicordatus, subtus carinatus
 etque adfedit lobus *renalis* irregularis, mucronatus.
Septimus denique *Spigelianus* linguiformis, altero
 latere obtuse carinatus. *Lien* linearis, tripollicari p.290.
 longior, altero extremo dilatatus, formaque pedis
 inflexus et ipso angulo crenis lobatus; pondere ses-
 quidrachmae cum granis 6. *Renum* *dexter* fere ses-
 quidrachmalis, sinister 13 granis ponderosior; vter-
 que hyloobsoleto, intus crista continua arguta loco
 papillarum. *Vesica* ovalis magna ad 3 pollicum vl-
 traque extenditur longitudinem. *Penis* corpus
 tantum 1" 4", simul cum glande cylindrica 2½",
 longa, obtusa, apice glabra, circa basin papillis spar-
 sis mollibus submuricata. *Officulum* intra apicem
 1½". In *Scelet*: *Cranium* a margine alveolari ad
 occiput 3" 3½", aequavit; latitudo inter orbitas
 9". *Mandibulae* longitudo ab alveolis ad condylos
 2" 3". *Dentes* canini profunde sulcati; *primores*
 minuti, obtusi, infra alterni. *Molares* a caninis
 insigni spatio remoti, nullis interiectis parvis den-
 ticularis: *supra* vtrinque bini, quorum posterior maxi-
 mus, *subtus* terni, e quibus prior omnibus reliquis
 minor. *Vertebrae* dorsales XIII. lumbares VII. sa-
 cri III. caudae XX. praeter apicem cartilagineum.
 Colli vertebra septima processu spinoso insignis, at
 dorsalibus minore. Dorsi secundae spina longissi-
 ma 9". Tota collarium vertebrarum series 2" 10",
 dorsali 5" 5", lumbarium 5" 2", sacrum 6",
 longitudine aequavit. *Sterni* portiones intermediae, p.291.
 praeter manubrium et ense, sex; hinc tredecim
costarum novem vera articulatione sterno insertae:
 primum par manubrio medio, hinc sex paria sym-
 physibus manubrii atque sex vertebrarum sterni; de-
 nique duo paria cartilaginibus suis ipsi commissurae
 sextae vertebrae cum ense sterni inserta. E *spuriis*
 tres

tres priores cartilaginibus per ligamenta connec-
tuntur. Ultima musculis inhaeret. *Claviculae* exiles
margine musculorum pectoralium maiorum superio-
riore, in regione mastoidei fluctuantes, leniter in-
curuatae, depressae, extremitate humerali cartilagine
subcapitatae, longitudine, cum incrustante cartila-
gine 6". *Scapulae* longitudo 2"; 11", summa la-
tudo 1" 7". *Humeri* longitudo 4" 1½". *Cubiti*
olecrano summo 4" 1", *olecrani* 6½". *Ossis*
minuti long. 2" 11", *ilei* 1" 7", *foraminis* 8½",
eiusdem latit. 6½", et *symphyseos* 8½". *ma-*
moralis ossis longit. 4" 1½", *tibiae* 4" 2½" *calcanei* 10",
Hyoidei ossis basis recta 4½". *Cornua maiora* trian-
gularia, primo articulo antrorsum directo 2½", secundo
transuerso 4½", tertio retrorsum obliqua 4½", apice
subcapitato trunculo. *Cornua minora* conica
1" longa.

p.292. *Iris Güldenstaedtiana* descripta ab Cl. I. LEP-
CHIN. Prouenit ex feminibus ireos desertorum,
sub hoc nomine a Cl. GÜLD. Nostro communicata
in horto academico, quam in honorem ipsius inuen-
toris Güldenstaedtianam compellauit. Est autem illa
corollis imberbibus, petalis interioribus, arctis, can-
tereti, foliis ensiformibus, non foetidis, germinibus
sexangularibus. Radix horizontalis, parum inclinata,
tuberoso-articulata, tuberibus oblongis, circuli
eminentibus notatis, quorum margo caulem respici-
ens, ciliatus est; subdivisa multoties sub angulo

p.293. acuto, areasque sat amplas circulares efficiens. Ex-
tus velata epidermide tenui brunnei coloris et cor-
tice sat crasso albido. Caro spongiosa, pallide fi-
uescens, sapore acridulo, amaricante, dein in fructi-
bus sensum ardoris diu causante. Vnaquaeque ra-
dicis subdivisura demittit fibrillas plurimas, simpli-
ces, extus velamine albo sat molli atque turgidulo
tectas, intus rigidas, setaceas, aetate prouectio-

res brunneas, iuniores albidas. Singulae radices
 rhizomae emittunt caulem erectum, teretem, gla-
 berrimum, foliis longiorem, nodis ut plurimum sex,
 inferioribus foliiferis, superioribus floriferis. Folia
 ad radicem per paria opposita, interne vaginantia,
 arcte appressa, medium caulem aequantia, tempore
 marcescentia. Ad caulem sita ensiformia, forma fo-
 liorum pseudacori, multo tamen angustiora, alterna,
 erecta, striata, striis laevibus, basi articulum caulis
 includentia, caulemque ad dimidium inter articu-
 los vaginantia, apicibus fastigiatis vix exortum flo-
 rum attingentia; nullo odore praedita. *Spathae*
 turgidulae, oblongae, includentes duas, ut plurimum
 minores, flores distinguentes, bivalves, exteriore
 valva maiore ad petalorum ungues adscendente, in-
 teriore minore arescente. *Flores* inodori, pedun-
 culati, pedunculo erecto, tereti, longitudine ger-
 minis; corolla petalis pallide flavis alternis, exteri-
 oribus patentioribus, ultra medium coarctatis, de-
 sinentibus in laminam ex oblongo ovatam, non raro
 irregulariter emarginatam, et inflexam; petala in-
 teriora breviora et angustiora, erecta, lanceolata,
 rarius emarginata. *Stamina* petalorum exteriorum
 ungui inserta; filamenta linearia; antherae oblongae
 longitudine filamentorum, polline flavo, subtus in
 parte pistillo aduersa sulcis quatuor notatae. *Ger-* p.294.
men oblongum hexagonum, sulcis profundis. Sti-
 lus columnaris, capitatus, stigma tripartitum, pe-
 taloideum, patens, longitudine ad laminam petalo-
 rum exteriorum, quibus saepe incumbit, excurrens,
 apice vel emarginatum, non raro dentatum. Cap-
 sula ventricosa, oblonga, hexagona, angulis per
 paria approximatis, trilocularis, ordinibus seminum
 in quolibet loculamento binis. Semina depressa,
 margine hinc recto, illinc semilunari, arillo brun-
 neo, nitente. Haec species proxime accedit ad
iridem

iridem spuriam L. differt tamen ab illa *spathulata* magis turgidis et longioribus, floribus minus multantibus, sed erectiusculis, colore petalorum pallido flauo, laminis angustioribus et magis elongatis, quam rotundatis, radice non lacera, sed magis tuberosa et solidiore, foliis inodoris, non foetentibus. Protonit sponte in desertis circa Terek ad sabulosas fluminum ripas.

Astronomica vero exhibent:

- P. 297. 18. CL. LONH. EVLER *de perturbatione motus planetarum et cometarum.*
- P. 341. 19. CL. IAC. ANDR. MALLET *observationes et calculi cometæ 1779. obseruati.*
- P. 351. 20. CL. A. I. LEXELL *solutionem quæstionis cuiusdam astronomicæ.*
- P. 367. 21. PETRI INOCHODZOW *breuiarium observationum astronomicarum pro determinando situ geographico celebris urbis atque portus Chersoni a. 1782 institutarum.*
- P. 375. 22. EIVSDEM *observationes astronomicas pro definiendo situ urbis Charkow a. 1783. institutas.*
- P. II. In secunda huius voluminis parte insunt, et quidem ad mathematicas doctrinas spectantia:
- P. 3. I. LEONH. EVLER *plenior explicatio circa comparationem quantitatum in formula integrali*

$$\int \frac{Z dz}{\sqrt{(1 + mzz + nz^4)}} \text{ contentarum, denotante } Z \text{ quamcunque rationalem functionem ipsius } z.$$
- P. 23. 2. EIVSDEM *uberior euolutio comparationis quam inter arcus sectionum conicarum instituere licet.*
- P. 45. 3. EIVSDEM *diff. de numero memorabili in summatione progressionis harmonicæ naturalis occurrentis.*
- P. 76. 4. EIVSDEM *diff. de insignibus proprietatibus unciarum binomii ad uncias quorumvis polynomiorum extensis.*

5. Cl. MART. PLATZMANN, *solutio problematis* p. 90.
ex *methodo tangentium inuersa*.

6. Cl. ANDR. IOH. LEXELL *integratio formulae* p. 104.
quiusdam differentialis per logarithmos et arcus cir-
culares.

7. Cl. NICOL. FVSS *Tentamen demonstrationis, quod* p. 118.
omnis quantitas imaginaria ad formam $A + B\sqrt{-1}$
reduci possit.

Physico mathematica vero exhibent:

8. Cl. LEONH. EVLER *de effectu frictionis in* p. 131.
motu volutorio.

9. Cl. MICH. GOLOVIN *applicationem tentami-* p. 176.
nis de sono campanarum auctore L. EVLERO, no-
torum commentariorum T. X. inserti, ad sonos scy-
phorum vitreorum, qui sub nomine instrumenti har-
monici sunt cogniti.

10. Cl. ANDR. IOH. LEXELL *meditationes de* p. 185.
formula, qua motus laminarum elasticarum in annulos
circulares incuruatarum exprimitur.

Physicam autem suis egregiis commentationi-
bus illustrarunt,

II. Cl. CASP. FR. WOLFF *de ordine fibrarum* p. 222.
cordis dissertatio III. de fibris externis ventriculi dex-
tri. In *structura hac fibrarum etiam natura varia-*
tione multiplici suos oblectare voluit amicos, attamen
etiam constantiam omnibus numeris seruat
absolutam. Nunquam enim *transuersales fibras*
constringentes coni arteriosi, nunquam infundibuli
transuersas, nec obliquas angulares, aut basilarem fas-
ciculum partis basilaris, aut fibulas, quibus ille parieti
cordis adnectitur, deesse voluit, quae si deessent, aut
aliis locum cederent, natura diuersis, inutiles illas
et vanas redderent partes, quae ipsae porro vsum
eximium et necessarium in vniuersa actione cordis
praestant, neque careri illis posse videtur. Insig-
niter tamen differunt dextri ventriculi fibrae exter-
nae,

- p.223. nae, ab externis sinistri. Fibrae ventriculi sinistri collectae, fasciculos seu funes efficiunt crassiores et fere teretes, primo etiam intuitu satis distinctae foveis et interstitiis oblongis, profundis, adiposa cellulosa, vel ramulis vasorum repletis. Ramuli autem ita hi fasciculi obseruantur, vt crassiores filo inprimis cartilagineo anteriori sinistro orti plures minores diuidantur, quorum alii cum denuo coniuncti, alii porro diuisi, fibras denique simplices producant, crassitie fere aequales, teretes parallelas, per inferiorem ventriculi superficiem maxime et circa apicem dispersas. Fibrae externae contra ventriculi dextri fascias potius, alias alius iunctas, efficiunt, latas, at tenues, variae magnitudinis ac figurae, non interstitiis et adipi, vt fasciculi ventriculi sinistri, quam potius directione fibrarum aut ortu et insertione distinctas a se. Crassiores fasciculi inprimis in sede posteriori ad basin adipis interstitiis distinguuntur; modo vt compressi maiorem partem sibi accumbant. Acui in sedibus suis a se remouentur, figura eorum facile in conspectum venit. Fasciae contra nusquam adipi aut interstitiis continuis satis, nec magis quam fibrae ipsae distinctae vniam, si in vniuersum considerantur, cohaerentem.
- p.224. quasi continuam carnem referre videntur, in qua quidquam praeter vniuersalem fibrarum ductum distinguas. Hae fasciae nisi acu perquisitae statim iconem transferuntur, nunquam definiri poterunt non magis quam ipsae fibrae, quarum diuerso ductu aut ortu, aut insertione et fine illae inprimis sunt distinguendae. Sic etiam se res habet cum caeteris coram totius et sinuum fibris respectu dispositionis. Vnde fascias illae planas, vel teretes collectae fasciculis efficiunt, plerumque ramificatos. Fasciculatum vtriusque ventriculi fibrae dispositae in ordine quidem difficiliore intellectu in dextro, faciliore

sinistro ventriculo. In utroque ramificati fasci-
culi et copiosis anastomosis coniuncti frequentes
sunt, et pulcherrima imprimis in sinistro ventriculo
reticularis structura notabilis est. Sinuum fibrae
externae in fascias collectae sunt distinctissimae ubi-
que. Auricula dextra in latere dextro et in con- p.225.
texa sua anteriori superficie fasciculos habet. At
interna sunt nulli tecti fibris in hac sede exter-
nis, quae caeteras sinus et auriculae partes fascia-
tim tegunt, in hac solum sede deficiunt. Internae
sinus sinistri egregiis fasciis omnem superficiem in-
ternam sinus obducunt. In solo sinu dextro fasciae
fasciculis mixtae esse videntur. In sola tamen
auricula fasciculos, fascias contra in omnibus iis se-
bus esse intelligimus, quae ad sinum pertinent.
Fasciis sinus, auricula fasciculis instructa est. In-
ternae sinuum fibrae fasciatim in sinu utroque, fas-
culatim in auricula utraque dispositae sunt. Intri-
catissima connexio fibrarum aliam constituit memo-
abilem proprietatem. Vix pars est fasciculi aut p.226.
fasciae, vix punctum in universa eius superficie, quo
non fasciculus cum suo vicino fasciculo, aut fascia
cum fascia, fibraque cum fibra aliquo modo con-
necteretur. Duplex genus nexus fibrarum est, al-
terum, quo finibus suis fasciculi fibrarum, aut fas-
ciae, in quas fibrae colliguntur, aut fasciolae mino-
res, quibus saepe maiores fasciae constant, non in
quam aliquam omnibus communem, et ab iis diuer-
sam partem, sed inter se mutuo ipsas coniunguntur,
aut alia ab alia fasciola orta in aliam se inserat, fasci-
culus alius ab alio productus in alium porro transeat
fasciculum; alterum, quo singulae fibrae, siue me-
brae fuerint fasciae aut fasciculi cuiusvis, quae eum
constituunt, siue extremae utrinque, quae limites fasciae
aut fasciculi describunt, lateribus suis inter se et cum
proximis sibi cohaerent aut connectuntur; ut singuli
Tom. XXXI. Pars II. Q fibrae

fibrae non modo, sed fasciae quoque, et quae
 que ob diuersam figuram nomina partes, quae
 iunctae fibrae efficiunt, obtinere possint et
 ipsae hac posteriori ratione nexus mutuo inter
 p.227. iunguntur. Variis modis fasciae fasciculis
 nexi. Fasciae nonnumquam ita aliae in alias
 eunt, vt extremitates fibrarum vnius alterius
 rum extremitatibus serratim interponantur. No-
 bile exemplum vidit A. in ipsa, qua dextri ventriculi
 brae externae ab externis sinistri in superiori
 facie distinguuntur, leui hac quasi impressa
 Lata hic fascia fibrarum, longitudine et latitudine
 insignium, quae ad fasciam magnam infundibuli
 pertinet, sub ipsum emergentem ex carne
 dum ramum arteriae coronariae sinistrae acutis
 tatisque fibrarum finibus alii ex sinistro ventriculi
 fasciae, eiusque fibrarum principiis similibus
 tione occurrit, vt fines illius acuti acutis huius
 cipiis alternatim interponantur, dentesque alterius
 fasciae alterius dentes inter se recipiant. Simile
 obscurius tamen, in angularem fibrarum fasciam
 ret, vbi in minores illas fascias sic transit, vt
 accuratius inquiras, continuari fibras vnaque
 tinuas efficere videantur. Ompino tamen
 interruptionis in his sedibus obtinet; quae
 quaedam sutura in medio ventriculo dextro
 tur, haud plane dissimilis illi, qua dextri et
 ventriculi fibrae externae in superiori cordis
 p.228. facie connectuntur. Interdum, pennatim fasciae
 aliae ad alias se applicant, vt oblique earum
 concurrentes, angulum formando acutum, vt
 se mutuo ipsas, vel in mediam aliquam fasciam
 aut fibram latiore inferantur; cuiusmodi
 plum prope basin arteriae pulmonalis in corde
 noster perquisiuit, exstat; vbi ab ipsa huius
 basi ortae fibrae breues oblique in aliam latiore
 desunt

ascendunt fibram ex altera parte, magis ductu
transuersam, ex altera fasciola fibris suis in eandem
partem latius adscendit. Plura sunt exempla,
quod ex solo altero latere in aliquam insigniorem
partem aliae tenuiores pennatim inseruntur, sicut
in quibusdam fasciis ventralibus, ad suturam ven-
triculi dextri concurrentibus, apparet. Alius est
modus, quo fibrae fasciae vnus in alterius fasciae
transfere continuantur, vt tamen impressionibus qua-
si angularibus, aut interruptionibus, quae saepe haud
integram fibram, sed dimidiam eius partem tantum
complectuntur, alteramque omnino partem continuare
possunt, et altera manifestò fascia ab altera, et fibrae
alterius ab alterius fibris distingui, et limites inter
fascias praecedentis fasciae, principiaque sequentis
cognosci queant. Exemplum in ponticulo existit, p.229.
fascia fibrarum insigni lataque e dextro ventriculo
super arteriam coronariam sinistram in sinistrum
transiente ventriculum, eamque tegente arteriam,
quae, quamuis vna fascia esse videatur, tamen in-
terruptiones in sedibus aliis fibrarum manifestae,
ubi leuiiores impressiones faciunt, vt duas facile di-
stinctas fascias cognoscas, in se mutuo fere continuae.
In dextro ventriculo alteram priorem, alteram sini-
stri. Sunt etiam fibrae, quae dimidiam partem
interruptae, dimidiam omnino continuatae in sini-
strum ventriculum transeunt, eiusque se fibris in-
miscunt. Frequentissimum tamen complicatio-
nis fasciarum genus est, quo diuersa fibrarum dire-
ctione incedentium iuxta se mutuo duarum fascias
vna altera sub alteram se recipere videtur, vel
vna altera se applicat ad alteram, vel etiam duae p.230.
fasciae progredientes mutato ductu altera ad alteram
se applicat, in eamque se inserit, vel flexis denique
vna altera ab altera oritur. Sic altera fasciola an-
gularis, sic primae et multae aliae ventralium sub

alias se abscondunt. Sunt exempla, ubi etiam transire fibras aliarum fasciarum sub alias, se implicare se ad eas videntur, velut in fascia, quae cum coni arteriosi dextrum latus flexa sub basi riae pulmonalis antè in conspectum venit, latus fasciolae alicuius angustae oblique se in-

p.231. Fasciculorum cylindricorum, a fibris collectis eorum, facilius est complicatio. In ramos duos, aut quatuor fasciculi finduntur, qui secedendo inuicem etiam alios complecti solent sub trunci diuisione emergentes. Tum alii ad alios applicant rami cum iisque vel laminas efficiunt fascias, minus quidem a se distinctas, fibrisque rami producentes, teretes, crassas, firmas, aequaliter parallelas, nonnullis in sedibus a se discedentes furcam fingendo, aliasque emergentes inter eas bras includendo. Sic fibrae in sinistro ventriculo externae, in internis ventriculis, in auricula den-

p.232. connectuntur. Haec est connexio fasciarum et fasciculorum in extremitatibus. Singulae utroque variis, tum quae mediae inprimis fasciculis fasciamque efficiunt, tum quibus extremis utriusque fasciculus quisque aut fascia cum suis vicinis fasciculis aut fasciis contingit, variis inter se connectuntur modis. Inseruntur scilicet oblique una in alteram. Nimirum a dextris ad sinistra fibrae, fasciae pariter dextri ventriculi, ac fasciculatae sinistri, a superficie cordis superiori, in inferiori a sinistro

p.233. dextra apicem versus oblique progrediuntur. Videtur tamen in suo exemplo contrarium. In ventriculo quippe sinistro singularis lamella solitas fibrillas tegere visa, fibrillis facta egregie distinctis, oblique deorsum decurrentibus, quae tamen sinistram directione descendere debuissent. Manifesto autem ex fibra in fibram continuatae aut ortae ex altera alteram insertae reperiuntur per vniuersum cor

super

superficiem externam. Fibrillae vero hae musculo. p.234.
sunt, non cellulosa, nihil habent cum tela cel-
losa commune. Inordinata haec est, fila cum la-
cellis miscens, et planis potius laminis quam filis con-
sistens. Fibrillae contra simillimae inter se et aequa- p.235.
les, in eadem sede non modo, sed in vniuersa cor-
poris superficie externa, omnes in vnam eandemque,
ordinatam ad fibras, quas nectunt, directionem pro-
cedunt. Denique haec cellulosa, musculos in-
valentis, natura et dispositio est, vt vaginas efficiat
pro vniuerso musculo non modo, vniuersales, sed
pro singulis maioribus minoribusque fasciculis, et
eisque pro fibris quoque tenuiores, quibus vt fas-
ciculi, sic singulae fibrae et inuestiuntur et a se di-
stinguuntur. Nihil huius simile in fibris cordis est.
Iam externam superficiem cordis tenerrima, nisi
quibus sedibus adipem continet, cellulosa occu-
pat, tennem ei adnectendo membranam externam.
propria est cordis et ab omnibus musculis diuersa
natura, vt fibrae inter se ipsae cohaereant, nulla cel-
losa distincta. Alia species coalitionis fibrarum in p.237.
ventriculo, imprimis in sinibus obseruatur,
fibras per certa eaque exigua, ac inter se aequa-
interualla vtriusque cum sibi vicinis ita contin-
ent, confluuntque, vt quaelibet fibra, quibus pun-
ctis altero suo latere cum altera vicina fibra cohae-
ret, mediis inter ea punctis altero latere cum altera
cohaereat fibra vicina; vt rete sic formetur arctum,
serpentinis, interstitiis fere rhomboideis, an-
gustis, paruisque, nec longitudine multum puncta
cohaesionis, nec latitudine fibrarum latitudinem su-
perantibus. Connexio alia fibrarum inter descrip-
tos modos medium occupat locum. Dum videli- p.238.
c fasciae finibus suis coniunguntur, hoc ita non-
nunquam efficitur, vt partim obscure serratam, par-
tim interruptam continuationem eam coniunctio-

- nem vocare, vel in medio potius inter vna
referre, possis; vti in fasciis ventralibus com-
Dum altera fascia oblique ad alteram se appli-
ita saepe prioris fasciae fibrillae dispersae in alia
huius posterioris fasciae fibram latiore inferunt
vt dubius sis, obliquaene fasciae in fasciam inferunt
hunc nexum, an fibrarum complicationi per fasci-
las, accenseas. Hoc passim in ventralibus ven-
culi dextri fascijs obseruatur. Eiusmodi exem-
ter fascias apicis ventriculi dextri in parte infundibuli
formi prope septum, in angularibus fibris, et in
fasciculos quoque ventriculi finistri obseruamus.
- p.239. Fibræ attamen in variis partibus cordis, variis
quaelibet suis, modis connectuntur. Cuilibet
parti aut regioni, peculiare genus fibrarum
p.240. huiusmodi modo connexarumtribuendum est. Et
in vna sede diuersis modis connexae fibræ sunt
et fasciae et fasciculi, quos collectae efficiunt, et
inter se, fibrillis aut coalitione inordinata, vel
regulari connectuntur; vt in vniuersa vtriusque
ventriculi superficie superiori. Saepe etiam vni-
uersione vniuersa in vniuersa aliqua parte fibræ
nexas sunt, vt in fasciis basilaribus sinuum, quae
integrae, nec diuisae villo modo in fasciolas, foli-
bras suas sola hac vbique reticulata coalitione
nexas habent. In internis contra ventriculorum
auricularum superficiebus solos fasciculos, in
fibræ collectae sunt, finibus suis, ramificatos
iunctosque varie, inter se complicatos esse com-
fibris variorum fasciculorum singulis ne cellu-
quidem vbique connexis; cum magna fasciculorum
tenuium crassiorumque pars separata prorsus
cumque per cavitatem transeat, solisque
mitatibus suis ventriculorum parietibus adhae-
p.241. cat. Limites autem, quibus in externa cordis
perficie ventriculus dexter circumseribitur, in

arteres distribuuntur. Altera superior illa crena est, basi ad apicem per mediam superficiem superioris cordis excurrent, qua dextri ventriculi fibrae externae ab externis sinistri distinguuntur, quae septo intus respondet et quae margo septi superior vocari solet. Altera inferior est, latior, stria potius, quam crena, per inferiorem cordis superficiem a basi ad apicem producta, qua in hac regione utriusque ventriculi fibrae externae discernuntur, quae inter hic septo respondet, et margo inferior vocatur. Tertia posterior, difficilior, inest. Haec tres diuersas extremitatibus suis lineas curuas seu concavas, quarum duae superior et media minores, tertia inferior longe maior est, refert; P.242. quae totidem diuersis partibus applicatae diuersos tres limites efficiunt minores ventriculi dextri, angulatum eum ab vnaquaque partium illarum distinguentes. Ad bases nimirum arteriae pulmonalis, aortae et sinus venarum cauarum his suis limitibus formam illarum excisis, ventriculus se applicat; atque bases ergo, quo usque parietem ventriculi recipiunt, sua figura, positione et situ hanc lineam atque ductum definiunt, qua parte circumferentiae suae posteriori in basi cordis, ventriculus dexter terminatur. Basis arteriae pulmonalis tota fere ab adherente pariete ventriculi occupatur, ut exi- qua modo particula eius superfit in latere sinistro, quae septo insidere videtur; proinde integrum circulum haec superior in posteriore circumferentiae ventriculi parte excisio efficit. Aortae basis tertiam quasi ambitus sui partem dexterio- anterioremque largitur, minoremque hanc mediam circumferentiae ventriculi excisionem reddit. Longe amplissima et figura elliptica inferior dexterior- ue excisio est, quam basis in ventriculi circumferen- P.243. tia efficit sinus venarum cauarum, quae toto ambitu

suo ventriculi parietes recipit, excepta minima
in latere sinistro, qua cum sinu venarum pulmon
lium hic dexter sinus contingit. In duobus
tes rectilineas hic ambitus basis sinuum et sole
rietum ventriculi excisio diuisa, anteriorem ad
periolem cordis superficiem spectantem, et pos
riorem ad planam superficiem cordis, in latere
tro in se mutuo continuatas. Partem anteriorem
filum occupat cartilagineum dextrum anterius,
steriorem posterius. Filis his parietes ventriculi
in hac sede terminantur ita, vt per basin sinuum et
ctus definiatur filorum et excisionis parietum ven
culi figura. Oriuntur autem fibrae in vniuersum a
bus circumferentiae ventriculi externae partibus
steriori et inferiori, inseruntur in tertiam superio
rem

p.244. Oriuntur ergo a basi arteriae pulmonalis, eius
sinistro, a maxima parte sinistriori faciei anterioris
et a posteriori huius basis facie; deinde ex fossa
angulari, quae fibras ab arteriae pulmonalis basi
mediam partem anteriorem basis aortae ducit
dexteriori dimidia parte faciei anterioris, et a latere
dextro fibrae basis aortae oriri pergunt ad eam
que sedem, vbi nodulus ei cartilagineus dexter
haeret. Tunc porro a toto filo cartilagineo ante
riori dextro, ab interstitio inter anterius et pos
terius filum, et a toto filo cartilagineo posteriori
tro oriuntur. Hinc denique, apicem versus
ortus flexa, a tota stria oriuntur, quae in cordis
perficie inferiori secundum longitudinem dextro

p.245. a sinistro ventriculo distinguit. Sic a maiori circ
ferentiae ventriculi externae parte fibrae exte
ortae, in vnam superiorem vix tertiam eius partem
in crenam, quae in conuexa cordis facie ventriculi
los distinguit, inseruntur. Hinc variis in sedibus
versus crenam transeundo fasciae fasciolaeque et
brae inter se mutuo concurrunt, inque se, antequam

ad crenam perueniunt, inferuntur. Et aliae, quae in hoc itinere ex prioribus nihilo minus a circumferentia ortis, quasi nouae oriuntur, vt pariter conuolutae cum aliis concurrant, pariterque in suo itinere finiantur, necesse est. Sic variis directionibus, fasciae, in superiori inprimis ventriculi superficie, ubi demum, et quae inferius a regione septi, et quae ab anteriori et posteriori basis sinus dextri parte oriuntur, concurrunt, progrediuntur. Oblique aliae sinistrorsum a basi versus apicem descendunt, aliae recta transuersim ad crenam transeunt, aliae versus basin inclinatae oblique adscendunt. Quam- p.246.
vero ex aliis aliae satis frequentes fasciae fascio- laeque a dictis circumferentiae partibus oriuntur; similiterque in alias multae, quae non ad crenam perueniunt, inferantur; communis tamen omnium et primarius ortus est in partibus illis circumferentiae ad basin cordis et ad regionem septi in superficie cordis plana, insertio communis in crena, seu regione septi in superiori cordis superficie. Alia vero difficultas in communi hac fibrarum insertione in crenam, tum etiam in origine a striis. Non enim fibrae externae ventriculi dextri in conuexa cordis superficie super crenam recta in sinistram continuantur ventriculum, neque tamen in crena ubique fibrae distinctae interruptaeque sunt, vt vna continua vbi- que aequalis et profunda crena sit, qua finitae om- nino dextri ventriculi fibrae a nouis orientibus fini- stri distinguerentur. Singulari modo passim velut p.247.
serrata quasi futura manifesto sunt distinctae, alibi interrupta fibrarum continuatione distinguuntur pa- riter. Videntur in sedibus nonnullis leuiori saltem impressione dextrae a sinistris fibris distinctae esse. Alibi manifesto ex altero in alterum ventriculum con- tinuantur. Accedit iam A. ad veram crenae huius vel lineae naturam, de qua quaeritur, vtrum finitis fibris

- ventriculi dextri nouisque sinistri obortis, minus vere forsitan communium fibrarum continuatio interrupta esset, an continuatis e-
- p.249. tro in sinistrum ventriculum oriatur. Ita hanc discutit quaestionem Noster, vt dicat, crenam hanc crenam esse, fines fibrarum inter ventriculi dextri et fibras continuatas sinistri habitam, magis alibi, alibi minus obsoletam. Longe diuersa est origo fibrarum ventriculi dextri in-
- p.250. feriori plana cordis superficie. Non crena hic datur quasi impressa, aut linea simplex, qua fibrae finitae sinistri ventriculi ab orientibus dextri distinguerentur, sed lata omnino stria est longitudinalis, pollicem integrum latitudine posterius ad basin, et medium in media parte, et anterieus prope apicem aequans, plana, compacta, carnea, in qua fibrae aegrius distinguuntur, quantum tamen distingui possunt, longitudinali ductu a basi ad apicem dextrantur. In huius marginem sinistrum fibrae ventriculi sinistri, oblique a basi versus apicem descendendo, angulis admodum acutis continuas transiunt. Dextri transuersim fere dextrorsum progredientes, e margine dextro, angulis fere rectis continuas
- p.251. pariter, at flexas e ductu, quem in stria habebant longitudinali oriuntur. Transit A. iam ad descriptionem singularem fasciarum, quarum octo constituntur classes, scilicet 1) fibrarum circumflexarum sinistrarum. Hae a latere inprimis sinistro basis arteriae pulmonalis, tum etiam a fibris ordinis secundi, quae ab anteriore parte basis arteriae pulmonalis, oblique super crenam transeunt, oriuntur. Descendunt inde oblique sinistrorsum et flexas arcuatim versus
- p.254. basin partim, partim versus interiora cordis, in superiorem partem crenae inseruntur. 2) Fibrarum pulmonalium anteriorum, quae in media fere parte anteriori arteriae pulmonalis ab eius basi oriuntur,

insignem et plus quam dimidiam latitudinis arteria
 collapsae partem occupando, ut una quarta quasi
 quinque superfit, sinisterius pro circumflexis fini-
 stris, dexterius spatio in basi libero ab adhaesione P.255.
 fibrarum relicto. Sic eam ipsam sedem superfluae
 fibrae pulmonales, cum circumflexis sinistris coniu-
 ctas tegunt, cui valuula intus semilunaris anterior
 in arteria pulmonali sua basi adhaeret. Hinc fibrae
 hae ergo, pulchre distinctae, oblique sinistrorsum
 et antorsum, versus apicem sic ductae, defluebant in
 exemplo Nostri, ut propiores essent transversalibus,
 in aliis longitudini cordis propiores ad crenam obli-
 que descenderent. Nexum autem singularem obser-
 uavit in corde, quod ante oculos habuit. Quae pri-
 ma enim earum dexterius est, latissima, magisque
 caeteris transversa, ad crenam progreditur. In
 eam caeterae, minus transversae inferuntur, cum
 eaeque continuantur ad crenam, praeter ultimas, cir-
 cumflexis sinistris vicinas, quae illi se adiungunt. In
 aliis parallelas hae fibrae licet connexae, progredi-
 vuntur, quare etiam pro constanti ordine illa fibra-
 rum coniunctio haberi non potest. Vbi ad crenae P.256.
 regionem perveniunt super arteriam coronariam
 sinistram superque crenam, quam illa occupat, in
 sinistram ventriculorum e dextro transeunt; eiusque
 fibris se immiscunt, partem fasciae efficiendo, quae
 pontis instar illam arteriam tegit. Non prorsus au-
 tem continuas transeunt, sed aliquo modo in ea sede
 interruptae, ubi dexter ventriculus, a sinistro distin-
 ctus, terminatur; antequam arteriam coronariam
 attingunt, ut novae, eaeque sinistri ventriculi, fibrae
 arteriam potius tegere videantur. 3) Fibrae inter- P.257.
 iectae infundibuli mediam partem superficiei infun-
 dibuli sub media basi arteriae pulmonalis et sub fi-
 bris pulmonalibus anterioribus occupant. In hac
 sede interiectae sunt pulmonalibus fibris et circum-
 flexis

flexis inferioribus dextris ex altera parte, ex altera fasciae infundibuli magnae. Etiam haec non minus constans esse videtur fasciola, quam fibra circumflexae sinistrae et pulmonales anteriores. Nam fibrae circumflexae dextrae arcum formant in pulmonales anteriores inferuntur; fascia infundibuli contra magna parallela pulmonalibus ad eam nam progreditur. Sic interstitium efficitur inter fibras pulmonales et infundibuli fasciam, quod quibus repletur fibris, hae interiectae erunt. 4) Circumflexae dextrae superiores seu circumflexus dexter musculus superior in anteriorem cordis superficiem prodit, maxima parte posterius infra basin arteriae pulmonalis in posteriore superficie conarteriosi situs. In duas partes diuisus, superiorem quae longior et angustior proxime sub basi arteriarum circumdat, et inferiorem breviorem latoremque. Illa ea ipsa est, quae continuata circa dextrum latus coni flexa, in anteriori superficie in conspectum venit. Haec in posteriori coni superficie finitur. A basi posterius arteriae pulmonalis fibrae paucissimis, continuo transuersim productis, reliquis ex fossa triangulari, quae inter arteriam pulmonalem et aortam est, pars longa circumflexi dextri superioris oritur. Inde parallela basi arteriae coronae instar per totam faciem posteriorem, lauique dextrum, et partem anterioris faciei, orificium arteriosum ventriculi dextri ambit, partemque superiorem posterius et dexterius efficit coni arteriosi. Praeter paucissimas supremas fibras, quae a media in posteriori facie, arteriae pulmonalis basi oriuntur, continuo hinc transuersim et parallelae ad basin progrediendo, nulla, neque in hac posteriori superficie arteriae, neque in latere, fibra a basi eius arteriae oritur. Altera huius musculi portio, inferior et brevior, a tota reliqua parte orae seucae triangularis

p.258.

p.260.

ris ad mediam basin aortae usque, cui sua basi fo-
 rum accumbit, fibris egregie distinctis oritur; ut to-
 tam origine sua foueae oram dextram ad basin ab-
 spice circumflexus musculus occupet. Inde paral-
 lelae fibrae fibris portionis longae et orificio arterio-
 lo ventriculi in posteriori coni superficie, transuer-
 sales pro cono et infundibulo, dextrorsum progre-
 diuntur, respectu corporis, cum totum infun-
 dibulum oblique sinistrorsum adscendat, dextrorsum
 oblique et sursum in hac posteriori coni facie, ut to-
 tus musculus, ducuntur. §) Circumflexae dextrae in-
 feriores. Alter circumflexus dexter inferior, dex-
 terus iuxta priorem situs, quem aorticum, vel fibras
 circumflexas dexteriores, vel aorticas nomi-
 nare posses, non minus elegans musculus est. In
 duas diuisus portiones, altera sinisterior minor, vi-
 cina circumflexo superiori, altera dexterior et ma-
 ior. Illa tota in parte basilari absoluitur. Haec
 sola eam partem angustiore producit, quae in su-
 periore cordis superficiem adscendit, circumflexo
 minori applicata. Figuram minor portio triangu-
 larem habet, ut basi sua basi infideat aortae, inde-
 que sensim extenuata ad marginem usque adscendat
 basilarem. Sic cunei instar in regione basilari suae
 maiori portioni et circumflexo superiori interiecta
 est, easque ad marginem usque basilarem a se mu-
 tuo separat. Tunc maior portio arcuatim super
 marginem ducta, extremitate sua angustiore se ap-
 plicat ad longam circumflexi superioris portionem,
 cum eaque superficie superiori cordis coniuncta ap-
 pareat. Oritur portio minor a parte dextra faciei
 anterioris basis aortae et a latere dextro. Hinc la-
 te conspicuae fibrae flexuosae, oblique dextrorsum
 latitudinem partis basilaris percurrendo successus
 se applicant ad circumflexum superiorem. Quae
 primae sinisterius, breuiores cum breui portione
 illius

p.261.

p.262.

illius concurrunt, in eandemque inseruntur, quae
deinde dexterius sequuntur, longiores, apicem la-
mando in ipso margine basilari ad longam se adue-
runt portionem. Portio maior paulo posterius
priorem a latere dextro basis aortae, et ab eadem
parte faciei posterioris, deinde porro a nodo cartilagi-
neo dextro et primo principio fili cartilaginis
terioris dextri originem ducit. Inprimis fibrae in
angulo inter latus basis aortae dextrum et filum car-
tilagineum quasi effundi videntur, compressae in ipso
angulo, dein velut in ventrem diffusae, hinc deinde
vbi ad marginem perueniunt basilarem coarctatae
in longamque productae, caudam. Vbi ortae sunt
magnum arcum super partem marginemque basila-
rem describunt obliquum, qui sursum simul, quo-
eum margine et parte basilari congruit, et dextro
sum sua convexitate spectat, quo circa conum arte-
riosum flexae fibrae versus basin redeunt arteriae pul-
monalis. Sic angustiori sua extremitate musculi
in superficie cordis superiori in fibras pulmonales
anteriores, in earum quidem infimam, quae singu-
lari latitudine in corde disquisito gaudebat, oblique
inseritur una cum fibris circumflexi dextri superio-
ris. 6) Fascia magna infundibuli terminatur supe-
rius versus arteriam pulmonalem circumflexis vtra-
que, in media parte pulmonalibus fibris antero-
bus et fibris interiectis. Anterior seu versus mu-
ginem cordis acutum fascia angulari limitatur. Dex-
terius ad marginem primo basilarem ventriculi, dum-
que eum transiit, ad basin sinus dextri usque perti-
git, sinisterius prorsus ad crenam septi usque ex-
ditur. Constat illa fascia fibris latis, parallelis, et
axim infundibuli transversalibus, fere rectis, paulum
paulisper undulatis, nec varias efficientibus mino-
res fasciolas, quae fasciam compositae formarent,
et reliquis omnibus fibris ventriculi dextri diuersis cu-
cum

cum flexi et pulmonales, quae cœnum arteriosum efficiunt, variis directionibus fibrarum varias magis fasciolas producunt. Angulares magis tensae sunt ac firmæ. Fasciæ infundibuli fibræ undulatae magis progrediuntur et laxiores sunt, ut facilius a se inuicem remoueri possint. Fibræ vero ventrales et circa apicem manifeste tenuiores sunt, et numerosas fasciolas efficiunt. Fasciæ crenae diuiduntur in minores fasciolas, quarum a) angusta in pontem transit eiusque ultimam partem efficit, b) sub arteriam coronariam, ponte hucusque tecta, se immergit in crepam, c) serratim cum fibris ventriculi sinistri concurrunt, et arteriam, quæ ubi emerit ramumque dedit, continuo se rursus sub carnes abscondit, tegit, d) interrupta continuatione in easdem ventriculi sinistri fibras transit. 7. Fibræ angulares vsu, sede et parte, quam occupant, cordis non minus quam proprio suo ortu et ductu insignes. Partem basalem proximam in inferiori cordis superficie, angularem in basilari, et mediam fere in superiori per maximam dextri ventriculi latitudinem hæc fascia occupat. Terminatur posterius seu versus basin in plana cordis facie et in basilari filo cartilagineo dextro posteriori in conuexa fascia infundibuli magna. Anterius seu versus apicem et marginem acutum ubique ventrali fascia limitatur. Oriuntur autem fibræ angulares acuto principio primum ex angulo inter striam, quæ septi regionem in inferiori cordis superficie designat, et filum cartilagineum posterius dextrum; deinde a toto hoc reliquo filo, a striæ fibris, quæ eius principium occupant libero, et a parte posteriori interstitii cellulosi, quo fines filorum anterioris et posterioris a se remoti sunt. Hinc angulis ad filum acutis, modo non parallelæ filo, et transversæ, dextrorsum, tantillo apicem versus, ad marginem dextrum et angulum usque progrediuntur. Quando

p. 265.

p. 266.

p. 267.

p. 269.

p. 270.

- in mediam usque superiorem cordis superficiem progressa est fascia angularis, in aliquam raphen incidit, quam et ipsa et magna infundibula fascia aliqua sui parte et fasciolae ventrales interrupta fibrarum continuatione efficere videntur, quodammodo analogam crenae in septi regione, ductu p.271. Romanum inuersum describente. Linea autem hae variis fibrarum transuersim aut oblique per mediam partem ventriculi transeuntium affectionibus efficitur, quae futurae speciem prae se ferens secunda fibras a circumflexis dextris fere incipere, arcuatim inde versus apicem descendere, et alio contrari p.272. arcu facto se applicare solet ad crenam septi. Antequam ad raphen fascia angularis pertingit, distincta est in duas minores fasciolas, quarum altera propior basi, longior, altera apici propior, breuior est. Ambae contiguae per raphen transeunt, ut vel in nouas duas fasciolas angularem fasciam diuisam inferi finibus suis, vel abire interrupta continuatione p.273. autumare possis. 8. Fascia ventralis, tanquam unus musculus considerata, cum neque diuersis oriatur originibus fibrae ventrales, neque insertionibus finiantur diuersis, neque partes tandem cordis diuersas, quas seorsim sua actione constringunt, complectantur. Copiosae autem fasciologiae, quibus ventralis fascia constat, minime constantes sunt. Occupat p.274. totam ventralem partem et apicem simul ventriculi dextri et marginem cordis anteriorem, praeter angulum. Angustissima est prope septi regionem, versus angulum sensim latior. Latissima dum oritur in superficie cordis inferiori ad striam septi, ubi longitudinem cordis ipsam a basi ad apicem habet p.275. Triangularis est, latere maximo obliquo versus basin cordis spectante, altero, quod medium magnitudine est, ad striam septi in plana cordis superficie, tertio minimo ad crenam in conuexa posito; apice trianguli

efficiente ventriculi. Fibrae autem tenuitate singu-
 lari ad apicem vsque sunt insignes, vt continuo par-
 tem posteriorem in conuexa cordis superficie, fibris
 anterioribus factam, ab anteriori distinguas, quam fa-
 scia efficit ventralis. Partem ventriculi arteriosam p.276.
 fere latae fibrae complectuntur, venosam tenues,
 modo vt angulus cordis, qui ad venosam pertinet,
 satis fibris constet. At quae a filis oriuntur carti-
 lagineis et basibus arteriarum omnes exacte latae sunt,
 tenues, quae originem a stria septi petunt. Oriun-
 tur ex latere dextro totius striae latae, qua septi re-
 gio in inferiori cordis superficie designatur. A p.277.
 stria septi fibrae satis latae et distinctae secedunt, et
 progressu tamen cito in planam fere continuam lae-
 tem superficiem abeunt, distinctam ab aliis cordis su-
 perficiebus, in quibus vbique fibrae eminentes et
 interstitia inter illas fibrillis repleta distinguuntur,
 cum sola haec dimidia pars dextra superficiei inferio-
 ris cordis plana et aequalis et laevis sit. Prope apicem
 tamen fibrae fortiores, lataeque et distinctae, vt a
 stria secedunt, ad marginem vsque continuantur et api-
 cem. Ductu fere transuersali ventrales fibrae ven-
 triculi dextri progrediuntur et parallelae filo carti-
 lagineo posteriori dextro, vnde transuersae nomi-
 nari merentur. Quaedam incurrunt in latus obli- p.278.
 quum et applicant se ad fasciam angularem, in su-
 periori facie satis lata fasciola tota ad illam pertin-
 git. Reliquae per futuram transeundo continuo in
 crenam se inserunt. Maxime vero fasciolarum com- p.279.
 plicatione ventralium fibrarum nexus efficitur, quae
 miris modis aliae ex aliis oriuntur, ad alios se rur-
 sum applicant, et inextricabiles saepe, inprimis
 circa futuram, plexus fibrarum producant. In cor-
 de, quod habuit Noster, nouem fasciolarum directione
 fibrarum aut insertione diuersae, obseruatae. Prima la-
 tissima nisi in ipsa iam cordis superficie inferiori, certe
 Tom. XXXI. Pars II. R ad

- ad marginem cordis et in superiori superficie ad raphen usque, fibras continuo mittit ad fasciam an-
 larem, cui se pennatim inserunt. Reliquae ar-
 p.280. tim versus apicem flexae in raphen transeunt. Se-
 cunda angustior ex vna fibra primaria latiore et ce-
 teris in eam insertis constans. Primaria parallelas-
 lae praecedenti ductuque conformi in raphen de-
 et se inserit in priorem fasciolam. Reliquae prae-
 vltimam oblique adscendendo ad raphen usque in-
 cessive in primariam inseruntur. Vltima latior raphen
 phen transit, in priorem fasciolam se inserit, ubi ha-
 p.281. secundo arcu versus basin reflecti incipit. Tertia par-
 lo latior aequali fere fibrarum ductu, oblique ver-
 sus basin adscendendo, a margine ad suturam usque
 pergit. Ad eam suprema fibra crispata in duas
 tres diuiditur fibrillas, arcuatim in vltimas primae
 fasciolae fibras, ita insertas, vt plane continuas
 eas videantur. Quarta in tres distinguenda portiones
 quarum prima angusta ex margine incipit, sensim
 dispersis fibris latefcit, coit in longam fibram et in cre-
 nam inseritur. Secunda in longam illam curuata
 fibram transit, tertia angustior sed longa ad crenam
 p.282. peruenit, in eamque se inserit. Quinta simpliciter
 simili fibrarum ductu a margine obliquo versus ba-
 sin declinando primum, deinde redeundo versus
 apicem ad crenam progreditur in eamque in-
 it. Sexta facilis, parallela praecedentibus, obli-
 que versus basin ad crenam progreditur, modo
 minus prope crenam curuata redeat versus apicem.
 Sic in curuatas fasciolae praecedentis fibras im-
 git, in easque se inserit. Septima, octaua et nona
 ad apicem pertinent. Differunt a praecedentibus
 vt minus versus basin adscendant, veroque sensim
 p.284. transuersim ad crenam progrediantur. Actio
 p.285. rum fibrarum cernitur in eo, vt partes ventriculi
 quas obducunt, sua actione constringant, ideoque

his contractio communis, et singularum ventriculi
contractio transuersalis tribuenda est. p.286.

Contractio contractionis vtilitas haec est, vt stratum
externum et internum non simul contrahatur, p.287.
et vno contracto alterum solutum sit. Pluri-

um tamen ad vniuersalem illam contractio-
nem copiosissimus fibrarum nexus efficit. Con- p.288.

tractio autem ventriculi, cuius fibrae directionem
cellarum fere sequuntur, a basi ad apicem et
margine anteriori ad crenam fit. Similem effe-
ctum fasciolae habent, oblique ex aliis ortae, in alias p.289.

aliquae insertae, vt secundum diuersas directiones,
aliquae aut oriuntur, aut inferuntur, eas, quas oc-
cupant sedes, inprimis fasciolas ipsas, ex quibus ori-
untur, et in quas se inferunt, contrahant. Sic pas-

sa fasciolae, quae ipsae propriis viribus suis con-
tractae iam sunt, aliis porro fasciolis, in illas inser-
untur, retrahuntur. Quo figuram suam mutant, ex

his serpentinae fiunt, eaque ratione, vt paries
ventriculi secundum latitudinem fibrarum contra-
hur non modo, sed et vt validior secundum lon-
gitudinem earum contractio fiat, efficiunt. Illa con-
tractio communis in varias dimensiones explicanda p.290.

et potissimum eius punctum fixum et mobile con-
siderandum. Punctum fixum in vniuersa parietis

ventriculi circumferentia externa, paucioribus par-
tibus exceptis, mobile in superficie externa, siue in
superficie contrahendo ipso, inprimis in margine acu-

to in angulo, et in basilari margine ponendum est;
et singulae partes in medio inter vtrasque ortus
insertionis sedes positae, ab vtrisque inter caete-

rae parietis partes remotissimae, fixitate oratae, pa-
rent ad vtrasque ortus et insertionis sedes, proinde ad
circumferentiam circumquaque parietis ventriculi circumse-

ntiam, attrahuntur. Margo anterior, inter striam p.291.

septi et crenam medius, et ab vtraque inter caeteras
parietis partes remotissimus, ventralibus fibris, et
parte superficiem cordis inferiorem occupant, et
a stria septi, ad striam, qua sitae in superiori
in crenam se inserunt, ad crenam simul, eandem
partem apici propiorem trahitur. Margo basilaris
medius inter filum cartilagineum anterior, et parietem
crenae superiorem, fasciae infundibuli fibris, quibus
quo usque in basilari regione sitae sunt, ortis a crenam
ad filum retrorsum, qua parte conuexam cordis
superficiem occupant, in crenam insertae, antrorsum

p. 292. versus crenam mouetur. Motus autem marginis
anterioris sic fit: dum ventriculus contrahitur, paries
inferior contractus ad faciem septi anterioris
cauitas marginis acuti ad angulum septi, pars
superior ad superiorem septi superficiem applicatur.
Quod spatium inter septi facies et parietes ventriculi
superest, papillis et columnis occupatum, expellitur,
cit, vt nulla cauitate relicta facile omnis expellatur.

p. 293. sanguis. Marginis basilaris contra motus sic fit:
margo super faciem inprimis basilem superiorem
conuexam quodammodo faciem cordis eleuatam
nulla alia ratione, nisi deorsum oblique antrorsum
que et sinistrorsum moueri, et ad caeteras sic ventriculi
partes contractas, ad parietes marginemque anteriorem
et septum, contractus ipse applicatur. Angulus cordis
pariter multis intus repletus columnis trabibusque
carneis in systole contractus tenetur. Hic nunc parte
fibrarum angularum inferiori versus filum cartilagineum
posterius, oblique sinistrorsum retrorsum, superiori
versus crenam, antrorsum sinistrorsumque oblique;
ergo simul agente recta sinistrorsum, versus superiorem
partem septi partem, contractus trahitur. Dum
motus fiunt, ventriculus dexter specie quadam

p. 294. plicationis se videtur contrahere. Fibris autem

externis in has dimensiones ventriculus contrahitur. A basi nimirum cordis oblique antrorsum sinistrorsum et deorsum margo basilaris fertur, quem antrorsum tantum et sinistrorsum, haud deorsum, fibrae illae ducerent; anterior retrorsum oblique et sinistrorsum ad medium septum mouetur, cum cursum simul versus crenam illum fibrae pro suo ductu traherent: angulus recta sinistrorsum pariter versus septi superiorem regionem ducitur, quem et antrorsum paulisper versus apicem et sursum versus crenam simul fibrae superiores ducerent, si solae eisdem istae aut coniunctae cum inferioribus ad directionem tamen eam agerent, quam suo progressu indicant. Secundum longitudinem autem ventriculus contrahitur, cum fibrae, quibus margo basilaris mouetur, magis multo sinistrorsum, quam antrorsum ventrales, quibus anterior attrahitur, sinistrorsum maxime, parum retrorsum progrediantur. Concedendum tamen, obliquam hanc esse contractionem. Dumque margo basilaris oblique tractus, deorsum versus parietem ventriculi inferiorem mouetur; tenuior quoque ventriculus in parte sua posteriori versus basin, ubi crassissimus est, redditur, ut et angustior et breuior et tenuior fiat. Duplex hic momentum in contractione ventriculi notandum: 1) ut partes basi propiores, simul, dum totus constringitur ventriculus, antrorsum, propiores apicem, retrorsum ducantur; quo et angustior et breuior redditur ventriculus. 2) ut versus interiora simul sedes inprimis mobiles parietum ventriculi; ad mediam partem septi anterior margo, basilaris deorsum, angulus versus septum pariter trahantur, quo, maxime basilaris marginis motu, tenuior simul, angustior et breuior dum fit, ventriculus efficitur. Quaedam autem fasciae officio peculiari in actione ventriculi funguntur. Et inprimis fasciolae coni arteriosae

p.295.

p.296.

- musculi conii arteriosi esse videntur. Fibrae circumflexae sinistrae eo inferuire videntur, ut conum arteriosum et basin arteriae pulmonalis ad cor reuocent, quo minus valida sua, quam patiuntur hae partes, constrictione ex situ suo moueri possint. Videtur tura hoc agere, ut sanguinem vi maxima ex reuoculo per arteriam pulmonalem propellat. Tura vero latus quoque finistrum conii et orificii arteriae constringunt, partemque eam licet paruum arteriae ad crenam septi complicatam retrahunt, ratione ad communem constrictionem conii et cii ventriculi symbolam suam conferunt. Pulmonales anteriores, quando se contrahunt, expellunt constrictione supremae partis conii sanguinem, iuuantque actionem eandem eo, quod basin arteriae deorsum ducunt, sanguinemque protrudunt. Terea dum hae fibrae transeunt in pontem, conum arteriosum ad crenam alligant fixumque eius finistrum in systole cordis reddunt. Punctum fixum earum in crena est, mobile procul dubio in basi arteriae pulmonalis. Fibrae interiectae partem inferiorem conii arteriosi contrahunt, simulque circumflexas fibras dextras, proinde totum latus dextrum conii arteriosi, finistrorsum et deorsum oblique versus crenam retrahunt, punctum earum fixum in crena mobile ad circumflexas habent. Conferunt omnino coarctationem partis superioris ventriculi, ad quod p.299. conus arteriosus pertinet. Circumflexae arteriae dextrae superiores partem dextram orificii constringunt, constrictamque retrorsum et finistrorsum pro ducunt, pulmonales anteriores, ex quibus circumflexae dextrae oriuntur, tum reliquam anteriorem orificii portionem, tum et ipsum punctum mobile circumflexarum ex parte anteriori finistrorsum trahunt. Vtraeque ergo totum orificium ad septum adstringunt. Circumflexae dextrae inferiores

morem efficiunt constrictionem, cohaerent cum interiectis. Videtur autem constrictione interiectarum et circumflexarum ea ratione fieri, vt sanguinem conuolui comprimendo sursum simul versus orificium arteriosum compellant. Dimidium ad axin diuisum p.300.

conum fere infundibulum refert, quod fascia magna tingit, superficiem eius exteriorem efficiendo. Partes ideo anterior convexus solus infundibuli fascia constringi potest. Neque mobilis basis ventriculi esse videtur ad filum cartilagineum anterius. Fi. p.301.

ore autem angulares natura et actione perquam similes sunt fasciae infundibuli fibris. Vt marginem hae basillarem, angulum illae ventriculi, qui pars extrema marginis est, versus septum ducunt. Ven. p.302.

trales cum marginem cordis anteriorem ad septum retrahunt, constrictum pariter mouere videntur. Apex porro ventriculi plenus est intus fibris carneis, in omnes dimensiones extensis, a pariete altero ad alterum, a septo ad marginem productis, inter se spissas connexis. Idem etiam externas fibras in varias dimensiones ductas habet, quibus minus apex, vel aliqua eius pars secundum certam directionem promoueri, quam simpliciter contrahi possit. Is totus ergo, maxime tamen ad septum, constringi videtur.

12. *Daturae nouae hybridae*, auct. Cl. I. T. KOELREUTER. Paucas tantummodo obtinuit hu- p.303.

cusque Cl. A. hybridas, nec nisi ex lycii atque daturae genere, de quibus quaedam iam nobiscum communicat. Exp. I. *Datura inermis* ♀ et *D. ferox*, ♂. Plantae prognatae inter vtrumque parentem mediae conformationis. Flores ex albido-violacei. Pulueris antherarum particulae, licet succo plurimae p.304.

spermatico repletae, tamen inter eas et multae vacuae atque effoetae. Capsulae earum bona semina continebant. Spinae capsularum validae, at altero tanto plures, quam in *D. feroci*. Plantae sub dio

- cultae caulis diameter 3" 6", peripheria 9". diameter vniuersae ramificationis 11", pondus autem quae radice 73 libr. aequabat. Exp. II. D. Inerm. D. Stram. ♂. Plures plantae inde procreatae maiorem similitudinis inter parentes summo gradu foecunditatem hinc inermem, quae plenaria pericarpii peribritie, ac obtusiore forma aliisque leuioribus notantur.
- p.305. D. Stramonio differt, pro mera habet varietatem. Exp. III. D. Stram. ♀, D. inerm. ♂; plantae praecedentibus simillimae; singulae capsulae a 400 ad 500 semina prodixerunt. Exp. IV. D. ferox, ♀, D. Stram. ♂. Plantae mediae inter vtrumque parentem similitudinis, et notabiliter diminutae foecunditatis. Exp. V. D. Tatula, ♀, D. ferox, ♂. Ambae istarum capsularum modicae magnitudinis, altera 114. altera 98 seminibus bonis foeta. Plantae hybridae inde procreatae tam forma et colore, quam foecunditate diminutae inter se similes fuere. Copulationes daturarum aliarumque solanacearum frustrahucusque tentatae hae sunt.
- p.307. Exp. VI. D. Tatula, ♀, D. Metel, ♂. Exp. VII. D. Metel, ♀, D. Tatula, ♂. Exp. VIII. D. Tatula, ♀, D. fastuosa, ♂. Exp. IX. D. fastuosa, ♀, D. Tatula, ♂. Exp. X. D. Stramonium, ♀, D. Metel, ♂. Exp. XI. D. Metel, ♀, D. Stramonium, ♂. Exp. XII. D. Metel, ♀, D. fastuosa, ♂. Exp. XIII. D. fastuosa, ♀, D. Metel, ♂. Exp. XIV. D. Stram. ♀, Hyoscyam. niger, ♂. Exp. XV. D. Stram. ♀, Hyosc. albus, ♂. Exp. XVI. D. Tatula, ♀, Hyosc. alb. ♂. Exp. XVII. D. Tatula, ♀, Hyosc. niger, ♂. Exp. XVIII. D. Stramonium, ♀, Nicot. fruticosa s. perennis, ♂, Nic. Tabaci varietas. Exp. XIX. D. Stram. ♀, Atropa Belladonna, ♂. Exp. XX. Atropa Belladonna, ♀, Atropa physalodes, ♂. Exp. XXI. Atropa phys. ♀, Atr. Bellad. ♂. Exp. XXII. Atropa Belladonna, ♀, Nolana prostrata. Exp. XXIII. Nolana prostrata ♀, Atr. Bellad. ♂. Exp. XXIV. Atr. Bellad. ♀, physalis angulata, ♂. Exp. XXV. Atr. physalodes, ♀, Nolana prostrata, ♂. Exp. XXVI. Atr. physalodes, ♀, Nolana prostrata, ♂.

Physalis Alkekengi, ♂. Exp. XXVII. Atropa phys. ♀, p. 311.

Physalis angulata, ♂. Exp. XXVIII. Physalis angulata,

Atropa physalodes, ♂. Exp. XXIX. Atr. phys. ♀,

Physalis pubescens, ♂. Exp. XXX. Physalis Alkekengi,

♀. Physalis pubescens, ♂. Exp. XXXI. Physal. an-

gulata ♀. Phys. Alkek ♂. Exp. XXXII. Phys. Alkek ♀,

Nicot rustica, ♂. Exp. XXXIII. Phys. Alkek. ♀, Atro- p. 312.

physalodes, ♂. Exp. XXXIV. Solanum Aethiopi-

cum, ♀, Solanum Melongena, ♂: Exp. XXXV. Sol.

Melongena, ♀, Sol. Aethiopicum, ♂. Exp. XXXVI.

Sol. Aethiopicum, ♀, sol. bonariense, ♂. Exp.

XXXVII. Sol. Aethiop. ♀, Solan. nigrum ♂. Exp.

XXXVIII. Solanum Lycopersicum, ♀, Sol. Aeth. ♂. p. 313.

Exp. XXXIX. Sol. Melongena, ♀, Sol. nigrum Gui-

neense ♂. Exp. XL. Sol. Melongena, ♀, Sol. Sodome-

eum ♂. Exp. XLI. Sol. Sodomium, ♀, Sol. Melong. ♂.

Exp. XLII. Sol. melongena, ♀, sol. Indicum, ♂. Exp.

XLIII. Sol. Sodomium, ♀, sol. tuberosum, ♂. Exp. p. 314.

XLIV. Solan. Sodomium, ♀, Sol. Aethiopicum, ♂.

13. *Sorices aliquot illustrati* a Cl. P. S. PALLAS.

Celebrandum quam maxime studium Cl. PALLASII,

quo sibi sumsit Soricum genus, Erinaceis praeser-

tim structura dentium affine, similiter ad naturam

Gilium inclinans, neque satis cognitum, describen-

dum. Age recenseamus illius species a Cl. A. com-

memoratas. *Sorex moschatus* primum occupat lo-

cum, quem alii murem aquaticum exoticum, castorem

moschatum alii appellauere, sed minus accurate de-

scripsere. Omnes huius generis species mole superat,

neque erinaceo cedit. Patriam agnoscit fluuios Dyna-

prin, Tanain, Volgam, an alibi extet, non constat.

Russis dicitur *Wyuchuchol*, *Tschurshin*, Malorossis *Ghog-*

hin, Suecis *Daesmann*, vnde Germanica vox *Desem*.

Maximam vitae partem in et sub aquis transigit. Supra

terram nunquam adscendit, sed cuniculis sub terra

fortuito ductis, vel inundationibus fluuii e lacu in

lacum transfertur. Capiuntur nassis et retibus. Ae-

ris

- ris beneficio carere nequeunt, ideoque in massa
P. 319. nisi suffocati reperiuntur, raroque viui capimus.
 Vescitur hirudinibus, tipularum, phryganearum
 rumque laruis: an et radiculis? Viuus aspectu quibus
 bruto et inerti, motus tamen continuos, inconditos
 sed promptissimos facit. Rostrum summa velocitate
 quaquauersum incuruat, obuia citissime pertentat
 que explorat tactu et olfactu. Auditum non admodum
 arguto pollere videtur; oculis minutissimis extrinsecus
 pebras turgentibus vix quidquam nisi lucis et tenebrarum
 discrimen percipere videtur. In rostro acutissimus
 sensus et ad omnia paratus. Mystaces superioris
 inferiorisque maxillae, dum in motu est, semper
 retrorsum rigent et sphaeram sensilitatis huius organi
 ampliorem quasi reddunt. Vbi cumque se tangit sensum
 rostrum statim illuc dirigit ac explorat. Aeger
P. 320. fert, si durius percussus fuit rostrum, palmis illud
 mulcens et in aquis agitans et caput quassans. In sic
 detentum animal inquietissimum, et carcere elationibus
 artubus nititur; affusa aqua recreari videtur,
 aquam rostro perluit, et labra clausa subinde aperien-
 do plausum excitat; vel aëre per compressa huius
 expulso, tremuloque eorum et rostri motu excitum
 instrepat aquis. Irritatus stridorem, non tamen
 raturum, edit, aperto diu rictu simul minitans, mori
 que appetens. Erigitur et non raro in plantas
 elunes, quasi circumspiciens, vere tamen erecto
 quaquauersum agitato rostro aërem et effluvia
 terna captans. Admouet itidem crebro rostrum ob-
 imo labiis interdum ferme insertum; lingua cele-
 rime lambit, et fortasse hoc modo bibit. Eodem
 enim modo obiectos lumbricos in aqua rostro ce-
 gito collectos admouet ori ac ingerit. Si tranquillus
 relinquitur, sine intermissione in alterutrum lateris
 decumbit, et plantae palmaeque vnius lateris
 sum alterius plantae tremula et celerrima motu-
 tione per totum corpus maxime in ventre et lateribus

bus, scabere et quasi pectere atque excutere vellus amat. Mire autem versatiles sunt plantae, ita ut lumbos quoque iisdem attingere possit. Parum contra mouetur cauda, quae semper fere falcis in modum curuata iacet. Aqua, in qua est, ab effluuiis caudae et excrementis foetore Zibethico inficitur, crebroque renouari debet. Plerumque vesperi ad quietem se componit animal. Iacet tunc contracto corpore, anterioribus plerumque in latus proiectis, et incuruato deorsum rostro, sub armum fere reposito, cauda vero in semicirculum curuata et in plano latere strata: irrequietum tamen et in somno est, et stationes saepe mutat; respiratio crebra, in somno inaequalis, et quando nares subinde inferuntur aquae, stertorosa, cum labrorum crebro motu. Per totam hiemem et ad finem usque Aprilis crebris dissectionibus animalis huius, nullum foecundationis vestigium in foeminis obseruare potuit Noster. Hinc non ante Maium procreationis oestro incitari verosimile est, adeoque partus in aestatem cadere debet. Neque grauidas, neque prolem iuniorem videre contigit Nostro, tamen eum haud exiguum esse licet concludere e numero papillarum mammalium octonario in foeminis, et ex abundantia speciei, qua fit, ut pelles a pellionibus copiose minimoque pretio coëmantur. Pelles ad mitras et fimbrias vestimentorum pelliceorum adhibentur. Caudae siccatae pelliceamentis interponuntur, ob odorem suauem, et ut tineas arceant. Materia hunc odorem suppeditans virtute medica gaudere videtur, cum Calmuccorum sacrificuli medicastrum in affectibus cerebri et neruorum non solum pro odoramento, sed interno quoque eam laudent usu. Sed ad descriptionem. Animal mole cricetos maximos superat. *Habitu* externo, praesertim forma capitis atque trunci, artuumque breuitate sorices reliquos aemulatur, nisi quod

p.322.

p.322.

p.323.

quod breuius, incultius, et capite inter armo
tracto, colloque facile nullo Talpas referat. Co
pro mole corporis angustum, conico produ
Maxilla superior in rostrum producta, lateribus
midula, mystacifera. *Rostrum* cartilagineum, m
bilissimum, in statu quietis incuruatum, depresso
nudum, nigrum, papillosum, subtus versus labi
cute teneriore, carneo-albida, papillis fere destit
tectum; extremitate planum, stria impressa longi
tudinali, praesertim supra exaratum, apice trunc
to-obtusum, subdidymum. *Nares* in ipso ru
apice transuersim ouales, diuergentes, papilla mol
cutacea, intra aperturam a superiore parte tum
sciente, sed retractili conniuentes. *Os* risu long
vsculo, lunato hians, *labra* laxa, carnosa, molli
nuda, tenera, rubicundula, arcte conniuentia, incis
bus adnata. *Dentes* continua serie supra infraque
Primores supra bini, maximi, trigono-conoid
facie exteriori lata, plana, postica excauata; infra
quatuor conferti, porrecti, medii minores paralle
exteriores subconuergentes, truncati. *Conici* (sac
caninorum) paruuli, supra infraque ex utroque la
tere seni; *inferiores* a primo sensim maiores; supe
riorum secundus minimus, tertius reliquis maxi
posteriores tres subaequales. *Molares* supra utru
que quatuor, infra tres multicuspides, pectinati
coeuntes. *Palatum* rugis circiter IX late distan
bus. *Lingua* carnosa, laeuiuscula, depressa. Ba
rostri pilis rigidulis, breuioribus strictis vestita. *My
states* per duodecim fere ordines vtrinque secundum
rostri latera fere ad orbitas vsque sparsi, canescen
tes labio et naso propiores sensim breuiiores ac te
nuiores. Similes pili in V. vel VI. ordines digessi in
utroque latere maxillae sparsi. *Oculi* mole pap
uerini seminis, nigri, ad basin rostri, in areola de
pressa, obouata, albo-villosa conspicui, toti aper
tum

p. 324.

ura palpebrarum exserti. *Auriculae* externae nullae; auditorius oblongus, subobliquus, intus nullus, extus villo arctissime conniunkte clausus. Marg. inferior aperturæ auris prominentior, ad posteriorem sinum interius lamella transversa, cellulae exigua in ipso sinu posteriore. *Collum* nullum. p. 325.
Truncus cute tenera, alba, laxa et sacciformi inclusus, qua extremi tantum artus eminent, et vellere largo adhuc magis informis, oblongo-ouatus, depressivisculus, postice ventricosior. *Vellus* totius corporis laxum mollissimum, densa lanugine 9" altitudine, fusco-canefcente stratum, e qua prominent *pili* longiores, rariusculi, pollicares, qui ad medium lanugini similes, extremo recti, rigidiusculi, et laeves euadunt et vellus externe obumbrant, in superiore animalis latere fusco-nigricantem, in inferiore cano-subargenteum colorem inducentes. Spatium inter rostrum et palmas fere albet. *Areola* albida in regione aurium. *Palmae plantaeque* pentadactylae, membranis interdigitalibus palmatae, nude, superne squamulosae, subtus papillis granulatae. *Digitus* in omnibus pedibus extimus brevior, proximus longior reliquis; *ungues* omnium albicantes. *Palmae* a carpo ad digitos pilis canis rigidulis superne tectae; fasciculus penicilliformis, elongatus similium pilorum paulo supra flexum carpi e postico latere cubiti extrorsum vergit. Ab hoc fasciculo, secundum vtrumque marginem palma usque ad ungues fimbriata est serie pilorum rigidorum, canescentium, margini arcte incumbentium. *Plantae* magnae, planae, plicatiles, digitis planis, imbricatim coeuntibus, volis extrorsum spectantes, natui aptissimae, dum adductae margine externo aquam facile secant, reflexae expansis et directis volis latam aquae columnam impellunt. *Digitum* p. 326.
 harum subaequales, membrana integra palmati, praeter

praeter extimum, cui subexcisa. *Metatarsi* marginis interior ad basin digitorum *callo* plano dilatatus; exterior margo tantum pilis fimbriatus, et callositas similibus, sordide cinereis, rigidulis minutis. *Cauda* basi coarctata si pedunculata villosa, ceterum fere pisciformis, prope pedunculum quasi in bulbum incrassata, cylindraceo-turgidula, dein verticaliter compressa, anceps, lineari-lanceolata; tota *squamata*, interque squamas *setulis* sordide fuscescentibus, a dorsali latere crebrioribus et maioribus, hispida. Curvatur cauda in latera facile, facilius deorsum, sursum vi et praeter naturam se reflecti patitur. Papillae mammarum vellere latentes, ab lato villo etiam in *maribus* conspicuae, quatuor parium, axillare, pectorale, abdominale et inguinale. *Anus* ad pedunculum caudae, eidemque proximum praeputium ligulatum. In foeminis eadem papillae maiusculae, cylindraceae, $\frac{3}{4}$ lin. longitudine. Sub dissecta pelle crassiuscula et alba, insignis apparatus *panniculus subcutaneus*, carnosus-aponeuroticus, qui comprimendo corpori in minorem molem, dum animal fundum aquae petit, inferuire videtur et duobus praesertim musculorum paribus debetur. Horum *insigniores* sunt, quorum utrinque unus sub axilla oritur, et radiatim spargitur, partim secundum latus longitudinaliter decurrentibus, partim versus pectus oblique expansis, maximam vero partem secundum dorsum recurvatis fibris, oblique et transverse decussantibus et crassissimum in dorso pannum efficientibus. Supra pubem duo alii explanati fibrae sub cute sparguntur. *Pinguedo* sub hoc panniculo expansa parcior, maxime ad inguina et sub brachiis. Iisdem locis vasa crassa, praesertim vena, culmi fere crassitie, ex subclaviis et iliatis vasis in panniculum transeunt. *Glandulae subcutaneae* circa collum utrinque tres, duae oblongae a dorso cervicis. *Glandulae*

p.327.

p.328.

p.329.

lae odoriferae sub basi vel bulbo caudae collectae tenaci cellulosa connexae in agmen consertum, ovales; folliculaceae, molles, ovales, situ omnes inter vertebrae et cutem obliquo, superpendiculari, angula subter caudam per cutem hians poro simplici. Arum in duplici serie maiores XIV. vel XVI. alterae positae, interiectis prope cutem minoribus, parvis oblongis. Maiores pisum, minores granum vix calinum aequant. Omnes tunica tenaci, minime cellulosa, lutescente constant; intus cauae et adunicam pulposae, pulpa composita e villis albidis, teneribus, consertis, muscarum ovula referentibus, ad longe tenerioribus. *Pori* externe circiter viginti, tot quot glandulae, in parte turgida basiposita, per quincunces in squamarum intervallis sitae, non conspicui nisi pressa cauda; tunc enim eructant materiam odoriferam oleosam, colore et consistencia bene cocti puris. In folliculis contenta p.330. subgrumosa, ichore quodam flavescente diluta, effusa recens penetrantissimi odoris ex moschato-amphorati, cephalaeam fere excitantis. Ad candorem ignem instar olei fluit, et cum strepitu et detonatione quadam succenditur pinguedinis animalis odore. Dissecto abdomine singularis odor sulphureus percipitur, et excrementa in recto pissasphaltum aemulantur. *Hepar* diuisura fere vt in Marmora rutheica, pondere dr. 4. ad 6., trilobum. *Lobus sinister* integer subrotundus, medio minor; *medius* transversim oblongus, sinisterius pro ligamento incisus, exterius pro fundo cystidis emarginatus; *dexter* crassior, ovatus, bipartitus, infera portione triquetra-pyramidata, reni incumbente. Sub his *Spigulae* parvae, crassae, papillares. *Cystis fellea* masculula, tenera, semilibera, bilis aquea, rubicunda, et copiosa. *Ductus choledochus* vix semipollicari pyloro distantia insertus. *Ventriculus* praelongus p.331. fundo

fundo producto, sursum incuruato, obtruso, cumductum a fundi vertice ad pylorum flum. poll. et 8 lin. aequat vel excedit. Insecta ventriculo contenta plerumque innatant saburrae fuscae, sulphurei foetoris, ab ingesta forte palude ortae. *Intestinum* a pyloro paulo exantatum, et vltima sesquipedali parte versus anum digitum puerilem aequat, caeterum aequabile lami vix cygnei amplitudine, coeco glandulis conspicuis nullis instructum, longitudine 10 ad 12 ped. Par. *Lien* magnus, latus, planiusculus, conuexus, colore humano similis, antrorsum vsus, postice obsolete bilobus, pondere 4. *Pancreas* a dorso ventriculi ad duodenum spatiosum, parcum. Sed *pseudopancreas Asellii* seu corpus lacteum in foco mesenterii insigne, quasi eibus glandulis lunatis, sublobatis, altera extremitate incrassatis compositum, quarum vltima superiore, altera inferiore mesenterii superficie, crassiore extremitate in diuersa spectante prominent. *Renēs* ovali hylo fere nullo, situ et magnitudine inaequali, *dexter* spinæ dorsali proprior, minor; *sinister* maior, remotior, liberiorque fluctuans. *Vesica urinaria* nucis maioris capax. *Omentulum* pinguedine sum ante vesicam epigastrium replet. Maribus testibus hieme flaccidi, extra abdomen emissi in scrotum pelle latent. *Vasorum spermaticorum fasciculi*, p. 332. *didymides* ac *ductus deferentes* insignes. *Vesicae seminales* in vnum corpus didymum connatae, quae semper ad dextram partem hypogastrii, vesica sinistra inclinatur. *Vterus* feminis breuissimus; *ovaria* ampliuscula, attenuata extremitate mesenterio adnata et in gyros collecta. *Thorax* ampliusculus, inferiore costarum crate, et lata cartilaginea ensiformi partem viscerum abdominalium fouens. *Diaphragma* latissimum, parum obliquatum.

sinister simplex indiuisus; *dexter* maior tri-
 bus et lobo impari lineari, lacero, a dorso cor-
 poris insertus. Vterque tantum posteriorem et dor-
 sam thoracis partem replent. *Cor* maiusculum.
Ductus arteriosus, neque sanguinem, neque setam
 admittit. Visa est adesse communicatio inter sinus
 venosos amplissimos; nam foramen ouale velut cri-
 bro reticulatum apparuit. *Venae* abdominales et
 posteriorum amplissimae, et *iliaca* vasa cum
 primis principibus varicose-nodosae, et *singulares*
venae per ilia ad musculos, panniculūque
 subcutaneum emissae, sanguini retardato diuert-
 icula praebent; porro *vena cava* inferior, in regione
 umbilici, dilatata etiam est in *sacculum* didymum am-
 plissimum, versus diaphragma contractum, e quo
 praeter dictas venas prodeunt vasa spermatica et
 amplissimae venae emulgentes. Hoc spatioso ve- P-333.
 trum postici corporis apparatu fit, ut animal diu-
 tius sub aquis respiratione carere possit. Apparatus
 elegantissimus est musculosus et nervosus, sensui et
 mobilitati rostri et narium destinatus. *Musculi lum-*
bricales a postica parte zygomaticis inter tempora-
 lem et masseteres oriuntur ventribus musculorum
 eretibus, in longos tendines filiformes adtenuatis.
 Vtrinque duo musculi maiores et tres minores adsunt. P-334.
 Maiorum *extimus* masseteri accumbit et tendine al-
 teros legit dentium superiorum, demum subter ro-
 strum decurrit ad apicem fere usque, annulis per in-
 tervalla aponeuroticis vinctus, *incuruator rostri*.
 Alter hoc maior et profunde inter reliquos situs
 tendine ad latus rostri, eius basi cartilagineae ad-
 haerescit et fasciculo alio ulterius pergit, adeoque
 rectificat et ad latus flectit rostrum. Tres paruuli
 fere iunctim orti, tendinibus capillaribus, inter
 nervos ex foramine orbitali antico per rostrum spar-
 sos decurrunt usque ad nares, iisque mouendis in-
 Tom. XXXI. Pars II. S ser-

seruiunt. *Musculi* duo *incisores* sub rostro, nulli. Minorum musculorum vnus vtrique rium marginem externum inferiorem retrahit, aliusque aperturam comprimit; alius fungum aperturæ retrahit; tertius dilatando interiori marginarium inseruire videtur. *Cartilago* rostri seu palati compressa, vtroque latere canaliculata, extremitate truncata, basi latiuscula mobiliter adnata leuius osseo, ita, vt in statu quietis musculorum oblique descendens directa sit. *Nervi* ex cerebro ad nares tendentes maximi, sub olfactorio cribro prodeunt, vix distinguendi ab opticis exilibus, et eodem fere tractu productis. *Cerebrum* animalis paulo minus depressum pendet. *Nervi* ad externum rostrum tendentes primo ramos ad mystacum bulbos spargunt, et inde furculis insignibus diuiduntur in papillam cutem extremitatis rostri, magnoque fasciculo marginem narium vtrinque continuantur, namque

P-335. summa sensibilitas et vsus rostri apparet. *Scleroticum* quum maxime quoad formam cranii, scapularum et peluis insigne. *Cranium* valde oblongum, vtroque producto, semicylindrico, ad incisores incrassato, et obtuse truncato distinctum. *Zygomatica* tenuissima, antice incrassata, vbi zygomatica canali peruia et musculis rostri firmandis destinata. In olla cranii subouata, postice truncata, singulae res sunt vtrinque processus, lateralis, pone tympanum incipiens, conchōideus, et lamina oblonga extremitate triangulata, quae a basi occipitali retrorsum extenditur secundum futuram sagittalem cui adnata est. Basis occipitalis vtrinque foramen lacero pertusa. *Vertebrarum* columna robusta, rigida, recta; colli breuissima, atlante lato, epistropheo supra lato processu cristato. *Dorsales* 13 processu supra pleraeque, praeter 3. postrema nullo; *lumbares* sex crassae, processibus singulis

minis robustis, antrorsum inclinatis muricatae. *Osculum* magnum, 5. vertebrae plane coalitis con-
sistens: quarum tres anticae vtrinque per alam robu-
ram cum pelui coalitae; omnes supra in laminam
continuum latam osseam, hinc inde perforatam
effructascentes. *Cauda* vertebrarum 26. praeter api-
culam; pleraeque vertebrae crassae, cylindricae,
obtusius antrorsum processibus duobus adnatis, sulco
canaliculatis, lateraliter carina longitudinali, supra
processibus binis latis obtusis instructae. *Thorax*
simplicissimus depresso-latus; *costae* 13. parium ro-
bustae, praesertim apice incrassato et lato, 7. ve-
rae et duae proximae cartilaginibus cum vera vlti-
ma fere coadunatae. *Sterni* manubrium crassum,
marginatum, crassissimis et latis primae costae carti-
laginibus subalatum, *corpus* vertebrarum 4; *ensis*
pars ossea dupla vertebrae largitudine, cartilagine
magna, orbiculari praefixa. *Pelvis* magna: *iliis*
mediocribus, *ischii* et *pubis* trabibus valde elonga-
tis, gracilibus, postico angulo latescens et per
osculum transversum gracillimum, arcuatum, cum
compari cohaerescens. *Scapulae* praelongae,
angustae; *acromio* valde producto, lineari; *crista*
posterior in processum magnum triangularem pro-
ducta. *Claviculae* robustissimae. *Humeri femora-*
rum brevissima, robustissima, processibus valde pro-
minentibus mucronata. *Olecranon* valde produ-
ctum. *Fibula* vix ad $\frac{1}{2}$ longitudinis a *tibia* distincta,
et haec quasi ansata sit. *Sorex myosurus* a conge- p.337.
neribus differt habitiore corporis gracilitate, capite
magis distincto, pedibusque paulo procerioribus,
et magnitudine superat araneum. Alba varietas
SEBA describitur sub nomine gliris seu muris
Americani agrestis, alii murem Virginianum album,
murem ex Norvegia, murem araneum Capensem,
appellarunt, nec distincte satis descriperunt. LIN. p.339.

NAEVS Soricis murini nomine graphice
scripsit, et Iauam ipsi adsignat patriam, et re-
dua specimina, fuscum et album, inde allata
ster vidit, atque credit, S. myosurum subterranean-
vitam agere e rostri figura, oculorum auricularum
que paruitate et pedum nuditate satis euidenter
parere.

- p.340.** *Magnitudine* murem campestre[m] maiorem
aequat, fuscum specimen paulo maius albo
Vellus talpino simile, vel paulo laxius, obso-
nigrum vel album; cutis in partibus nudiuscu-
lore, auriculis, cauda, extremisque pedibus al-
etiam in varietate fusca. *Rostrum* productum
vtrinque labio tumidum, apice cartilagineo, na-
bili adtenuato, *naso* terminali didymo, apertum
latera spectantibus. *Labium* superius per rostrum
longitudinaliter fissum, sulcoque inter nares em-
rens, interno margine crenulatum; *frenulum* en-
dem crassum, lobulo compresso dentium primo-
rum superiorum basi interiectum. *Labium inferius*
ad frenulum acutissimum, limbo pilis minimis or-
liatum. *Dentes* vt in Sorice araneo. *Palati* ar-
circiter 10. vel 12. postici subbisarcuati. *Ligula*
carnosa, acuta, granulorum serie fimbriata. *Mus-
staces* per labii portionem tumidam, lateralem spe-
si pili, in series obliquas 7. circiter ordinati, polli-
capitis fere longitudine. *Verruca* vtrinque parot-
ca biseta. *Puncta* vtrinque quatuor pilifera, in
inferioris maxillae ramis disposita, serie diuergente.
Oculi ad rostri basin minimi; *fissura* palpebrarum
totius bulbi, qui vix milii granum superat, ampli-
p.341. *tudine.* *Meatus auditorii* amplissimi; loco atrii ore
fatis spatiosa versus occiput extensa, cui circum-
crescit *auricula* lunata, rotundata, tenerrimis pilis
subuestita; haec ad meatum antice sensim desin-
ciens oppositum habet *lobulum* adnatum, rotundo-
tum, conniuentem, extus villo obuallatum. *ter-*

erno a margine auriculae laminae duae latae, ro-
 undatae, margine pilosae, transuersim versus au-
 riculae sinum extensae, multilocularem quasi red-
 dunt. *Truncus* gracilior, minusque depressus, quam
 reliquis huius generis. *Pedex* antici vsque ad cu-
 bitos, postici ad medias tibias extra pellem, ex-
 tremo nudiusculi, pentadactyli: digitis lateralibus
 paulo remotioribus breuioribusque, *unguiculis* fla-
 vescentibus, etiam in varietate fusca. *Volae*
 omnium pedum callis 2. ad carpum vel sub metatar-
 so, 1. ad basin digiti extimi, maiore 1. ad digitos
 duos proximos, 1. ad quartum, et minuto ad intimi
 digiti basin. *Plantae* ad calcem usque longitu-
 dinaliter glabrae, fimbriis nullis. *Cauda* corpore
 breuior, subulata, basi crassa, nudiuscula, *annulis*
 mollibus seu rugulis 140-160, passim coalescenti-
 bus verticillata, pilis exiguis, rariusculis holoseri-
 ceis, et adspersa longioribus, arrectis, paucissimis.
Anus sub caudae basi bilabiatus, aperturae genitali
 coniunctus. *Penis* in masculo ex fossa vulvae simi-
 li ante recti aperturam, exserendus, paruus, linea-
 ris. Vulvae sinus intra orificii externi labia ante
 canalem recti, conniuens, *clitoride* anterieus adstan-
 te papillari s. conica. *Mammae* inguinales: *papil-* p.342.
lae vtrique tres, serie iuxta femora diuergente
 posita, anticae paulo remotiores, omnes *areola*
 nudiuscula, rugosa delitescences. *Detracta pelle* p.343.
 apparet *collum* musculosissimum, subtus glandula
 vtrique maiori orbiculata, et ante illam minore
 oblonga puluinatum. *Panniculus* subcutaneus ad
 latera insignior; ibique apparuit *glandula* subcuta-
 nea in hypochondrio vtrique medio, satis insignis,
 horrente eo in loco pilorum vortice, nullo tamen
 apparente poro excretorio. *Funiculus* vasculosus
 ex inguine exit, et ad vbera, quorum vix paren-
 chyma apparuit, dispergitur. *Musculus* vtrique

imo ex inguine ab ossibus pubis ortus, genitalia
externa amplectitur, in ima aluo explanatur, et
cussatur et in aponeurosin explicatur. *Oculi*
bulbi vix grano milii maiores. *Musculi* tempo-
rales $1\frac{1}{2}$ lin. fere crassitie, maximi, totam fossam
nii lateralem longitudinaliter explent. *Hepar*
partitum; portio media et superior bifurca; me-
dia *cysside* diremta, *lacinia* sinisteriore iterum margi-
nata bifida. *Sinistra* portio plana, lunata; *dextra* crassa
duplex, hemisphaeroidea, subtus concava, sub-
tus fovea *lobum* distinctum triquetrum. *Lien*
magnus, planus, lunatus, in sinistro hypochondrio
longitudinalis, interius facie altera plana ventriculi
et pancreati adcubans, altera caua circumposita
P.344. reni sinistro; externe conuexior. *Pancreas* magna
praecipua mole ad fundum ventriculi et lienem ad-
iunctum, sparsis acinis sub ventriculo procurrens
ductuque prope choledochum, 2" à pyloro in-
feritur intestino. *Ventriculus* parvus; fundi recessus
in coeco ad cardiam sinisterius recurvus, versus py-
lorum constrictum adtenuatus, teres, intestino
paulo angustior. *Intestinum* aequabile, caecum
coruino capacius, medio passim strictius, a pyloro
ad anum circiter 8. pollicum. Tripollicari a ven-
triculo distantia *glandulae* hinc inde gregales, per
maculas collectae. Distantia $1\frac{2}{3}$ poll. ab ano secedit
sinus intestini conicus pro coeco adest, ibique inte-
stinum leuiter quasi filo coarctatum, portione su-
pera paulo ampliore, infera graciliore. *Rectum*
tamen denuo sensim ampliatum. Coecus sinus na-
turali situ in dextro hypochondrio vel fere inguine
situs est. *Renes* ovales, dexter paulo maior, di-
stansque longitudine altior s. anterior; vterque pe-
pilla intus solitaria, praelonga, cylindraco-
nica. *Glandulae renales* ovali-globosae, luteae,
vertici renum anterieus impositae. *Vesica urinaria*

mole

ole vix pisi parvuli. Vulvae et ani apertura com-
munis bilabiata. Vulvae sinus clitoride papillari no-
to, intra labia. Vagina intus longitudinaliter p.345.
Vterus membranaceo osculo intra vaginam
marginatus, crassiusculus, supra lunatus cornubus
nearibus, intestino recto circumflexis, quibus ex-
remis adfident ovaria exilia. Pulmonum sinister
exiguus, lateralis, monolobus, dexter quadrilo-
bus, lobis 2. dorsalibus maioribus; tertio triquetro
pyramidato, cor antice amplectente, quarto impa-
cto, cordi subiecto, triquetro, extimoque apice lu-
tem super diaphragma explanato. Cor magnitu-
dine fabae, adeoque maiusculum, vix apice dia-
phragma attingens atque vix obliquo situ. Ven-
tricularum auricularum situs vix lateralis. Sceleton
ingulare. Cranium longiusculum, ad molares la-
tum, zygomate plane nullo, quamvis angulus ad
molares subacutus et tempora sint longitudinaliter
carinata. Maxilla inferior processu coronoideo la-
to per fossam temporalem adscendit, angulo autem
in processum longum, arcuatum, obtusum produ-
citur. Dentes primores gemini magni, subulato-
compressi, obtusiusculi, conuergentes, apice con-
figui; superiores incurui, ad basin postice apophy-
si conica instructi; inferiores longiores, protensi,
arcuati. Canini conferti, subimbricati, conico- p.346.
obtusi, supra tres, maior ad primores; et duo mi-
nores; infra duo aequales; superiorum maiori pa-
res. Molares multicuspidi. laceri; supra latissimi,
introrsum praerupti; inferiorum posticus minor.
Vertebrae colli septem; atlas medio subtus dente, epi-
stropheus superius crista longitudinali lata, prominens;
sexta vertebra subtus vtrinque longitudinali processu
prominet, quae ad primam fere dorsi vertebra
excurrit. Dorsi vertebrae 14. Secunda a dorso sola
dente subreclinato prominens. Lumbares ver-
tebrae

tebrae 8. *Ossis sacri* portiones tres, quarum tertiummodo prima utrinque articularis est. *Costae* 14. verae 7. prima manubrio sterni inserta per latissimam cartilaginem. *Manubrium sterni* subrhombeum, transuersim productum. *Vertebrae* praeterea sterni praeter cartilaginem triangularem, quinae, quarum priores cylindratae, posteriores sensim complanatae. *Scapulae* acromionibus extus ad angulum rectum processu longo, piano productum, *Petuis* ossa annulari sua parte subtra ultra os sacrum fere non; ad dorsum paulo magis prominula sunt, adeoque subtus latissimo intervallo distant. *Fibulae* breuissimae, *tibiae* conduntur, ut haec quasi ansatae sint.

Astronomica tandem haec complectuntur:

- P-351. 14. CL. ANDR. IOH. LEXELL, *examen criticum observationum a Cel. MESSIER circa cometam anni 1770. institutarum.*
- P-373. 15. STEPH. RUMOVSKI, *animaduersione in longitudinem urbium Neschin, Lubny et Kiouia.*
- P-380. 16. EIVSDEM, *comparatio observationis eclipsae lunae a. 1783. d. 7to Martii in urbe Charkow habitae cum observatione Petropoli et Parisiis instituta.*
- P-384. 17. CL. PETR. INOCHODZOW, *summarium observationum astronomicarum pro definiendo situ geographico urbis Kursk a. 1783. habitarum.*
- P-389. 18. EIVSDEM, *de situ geographico urbis Wronesch, deductae ex observationibus astronomicis a. 1783. habitis.*
- P-396. 19. *Epitome observationum meteorologicarum Petropoli a. 1781. secundum calendarium Gregorianum institutarum.*

II.

Systematisches Handbuch der gesammten Chemie.
Zum Gebrauche seiner Vorlesungen entworfen
von FRIEDRICH ALBRECHT CARL GREN, der
Arzneigel. und Weltweisheit Doctor, und außer-
ordentl. öffentl. Lehrer auf der Friedrichsuniver-
sität zu Halle etc. 1ster Theil. Halle 1787. 8.
684 Seiten.

h. e.

Chemiae vniuersae enchiridion systematicum,
in vsum praelectionum delineauit F. A. C.
GRENIVS, Philos. et Medic. D. et Prof. P.
extraord. etc. Halae 1787. 8. pp. 684. P. I.

GRENIVS in hoc suo vniuersae Chemiae enchi-
ridio systematico, non sine magna quidem
diligentia conscripto, a ceteris compendiorum che-
micorum auctōribus in eo inprimis differre videtur,
quod, ERXLEBENIVM quodammodo laudabiliter
secutus, quam hodie habemus, Chemiam vniuer-
sam, in vna quadam serie vnoque nec interrupto
ordine doceat, ita, vt vno eodemque loco, vno
quasi obtutu, non Medicus solum vel homo phar-
macopoeus atque chemicus, sed quilibet quoque
artista atque artifex inuenire possit, quid e re sua
utilitateque in applicando esse videatur.

Recte enim monet auctor: Chemiam, quae p. 2.
vere vna sit, variam saltem eamque diuersam in va-
ria atque communi hominum vita admittere appli-
candi rationem.

Alchemiam phantasma esse dicit, quod sic dicti p. 3.
adepti prosequantur, nubemque pro Iunone ca-
pient.

- p. 5. Quod ad ordinem docendi Chemiam, an theorecticam siue puram Chemiam a practica quam seiungendam omnium optime existimat, quae neutra per se sine altera recte explicari intelligi possit. Etenim si qua alia, certe Chemia omnino maxime mixta est disciplina, quae mixtum docendi ordinem exigit. *Chemiae medicae* originem quaerendam esse apud Arabes.
- p. 8. Inter Alchemiae scriptores reperitur IO. HOLLANDVS nomine *Hollandus*, vti vulgo, sed falso fient let, quum patria quidem Hollandus sit, cognomine vero ISAACVS; quemadmodum ERASMVS patria Roterodamus est, non cognomine. RICHARDUS ORTHOLANVS pro: HORTVLANVS, siue HORTVLANIVS.
- p. 10. In manco omnino chemicorum Germaniae catalogo praeter alios inprimis aegre desideratur ERASMVS DIGERVS, οὐρανός, cuius *Systematica Manualis in uniuersam Chemiam* (*Systematische Anleitung zur allgemeinen Chemie*) prodiit Lipsiae 1756. 8. auctore nostro propter affinitatum tabulam commoratur quidem p. 48. §. 48.
- p. 30. In signis chemicis, quorum origo apud Aegyptios fuisse videtur, auctor profunda quidem cana, vel magnam quandam scientiam non quaerit.
- p. 34. In doctrina de elementis parum diligens nobis videtur auctor, dum V. C. BECCHERI prima principia metallorum cum elementis confundit, alchemistica vero principia minus recte intelligit, hinc falso auget; vera denique prima rerum initia praefus praetermittit.
- p. 45. Recte monet: *affinitatem aggregatorum* videri dici et distingui per *vim cohaesionis*, nomenque affinitatis soli competere attractioni particularum heterogenearum.

Ignis quoque effectus atque vim in corpora p.53.
 niti affinitate partium essentialium ignis erga cor-
 pora vel eorundem particulas constitutivas; hinc-
 que affinitates solas chemica esse et permanere me-
 dia dissoluendorum (*imo vero et componendorum*)
 corporum, cum auctore consentimus.

Vulgarem istam atque crassam hypothesin, sol- p.55.
 venda corpora in solas discerpi partes minutissimas,
 eademque mechanice in interstitia mensrui, tan-
 quam instrumenti vario modo configurati re-
 cipi, prorsus et, nostra quidem sententia, recte
 reiecit.

Quando vero contendit, solutiones totales s. p.56.
 radicales, alchemisticas siue anastochioses, qua-
 rum ope corpora in sua elementa ita dissoluuntur,
 ut inde nullo modo iterum obtineri et denuo com-
 poni possint, contradictionem in se continere, tunc
 falsus est, et essentiam atque media *radicalis* solu-
 tionis ignorare videtur.

Aerem in corporum efferuescentia non fuisse p.58.
 illum antea in corporibus compressum, nunc effer-
 vescendo euolutum, et elasticum redditum, uti
 vulgo creditur; sed esse illum semper recens gene-
 ratum quendam et ope mensrui specificatum aë-
 rem; neque vero efferuescentiam istam probare ve-
 hementiorem attractionem corporum sese dissol-
 ventium affirmare studet.

Mensruum quoddam vniuersale, quod Alche- p.59.
 mistae requirunt, ad impossibilia pertinere putat.
 (Male quidem.)

De *apparatu pneumato-chemico*, ad capiendas et p.119.
 obseruandas materias aërisformes, agit in fine sectio-
 nis de destillatione. Cuius quidem apparatus deli-
 neatio desideratur.

Ponderum diuersorum aequationem fusius et p.129.
 accuratius tradidit, quam quis alibi.

Caus-

P.143. Causam fermentationis vel dehiscen-
tiallorum quarundam salinarum dicit esse maiorem
affinitatem aëris cum aqua crystallorum salinarum
quam quidem salis est. (Siue potius? quod sal
nitantur in ignem aëris illumque attrahant.) Ca-
terum desideratur hic enumeratio diuersarum figu-
rarum atque formarum geometricarum in crystal-
lis diuersis diuersimode et constanter plerumque ob-
scurandarum.

P.149. In vulgari errore isto cum plerisque versan-
dum contendit: sal alcali, ex quauis tandem planta
paratum, vnius eiusdemque esse qualitatis et
proprietas. Qui communis quidem at turpis
error est. Et si hinc asserit: nomen salis tar-
tari non illi soli ex tartaro praeparato, sed cuiuslibet
sali alcalino vegetabili depurato iure tribui recte
competere; hoc fit per imposturam quidem per-
niciam, nulli pharmacopoeorum condonandam, ne-
que ab vilo vnquam doctore et professore Chemiae
approbandam.

P.150. Idem est error eademque non ferenda im-
positura, si auctor asserit: oleum sic dictum tartari per
deliquium posse ex quolibet sale alcalino vegetabili
praeparari et pro vero illo assumi. Insignis enim
et luculenta hinc nascitur differentia in certis
busdam operationibus chemicis, in quibus certus
quidam effectus prorsus non obtinentur, nisi sal tar-
tari verum adhibueris.

P.160. De *acido aëreo* diligenter disputauit. He-
ius vero aëris, indolis vere acidae, atque parti-
cipraecipuae et constitutivae thermarum acidularum
omnium optima haec est denominatio.

P.163. De *apparatu vitreo Noothiano*, dicto ab inuen-
tore, PARKERIANO vero, a correctore, ad im-
praegnandam aquam acido aëreo.

Calx cruda in aqua indissolubilis est, propter p.170.
acidum quod continet aëreum; eademque ob idem
acidum, in superflua vero quantitate, solubilis est
in aqua. Ebullitione acidum aëreum ex aqua ite-
rum propellitur et calx etiam iterum apparet cru-
da. Eadem est ratio calcis crudae in aqua fontana,
et depositi ex eadem tophi lebotini per coctionem
et ebullitionem in vasis. Solutio calcis crudae in
aqua mediante acido aëreo, distinctionis causa ab
aqua calcis, appellari potest *aqua calcarea*. Terra
calcarea itaque cum acidis eatenus tantum effe-
rescit, quatenus acidum aëreum continet, neque
ipsi effervescentia tanquam proprietas quaedam
competit. Sine acido enim aëreo calx viua nihilo
minus semper est terra calcarea vera, et cum aci-
dis eadem salia media exhibet, quae calx cruda,
tamen vero in priori statu purior dicenda est. Hinc
BERGMANNVS calcem viuam vocat *calcem puram*;
crudam vero terram calcaream appellari mavult
calcem aëratam.

In affinitate cum acido aëreo principatum tenet p.179.
terra calcarea, dein sequitur sal alcali vegetabile,
post, alcali minerale, et denique alcali volatile.
Cum vero 100 partes acidi aërei saturent partes 161
calcis, alcali vero vegetabilis partes 240; alcali
mineralis partes 125; et alcali volatilil partes
95,555; sequitur inde necessario, copiam soluta-
rum partium non, vti KIRWANVS vult, posse de-
finire affinitatis legem.

Fusus auctor disputat de variis variorum che- p.184.
micorum circa calcem viuam eiusque causticitatem
atque incalescentiam opinionibus atque theoriis;
inprimis vero HELMONTII, LVDOVICI, DU FAY,
HOMBERGII, LEMERII, BLACKII, atque
MEYERI.

p.184. Recte quidem auctor assumit materiam quādam atque causam caloris positiuam, eamque bene

p.186. distinguit a sensu et effectu caloris. Haec calor materia in calce viua ligata ope aquae libera reatur, ita, vt sensum caloris excitet.

p.187. Falso vero contendit, non dari materiam quādam atque causam frigoris positiuam, neque vi modo probari eam posse; sed meram deminutionem caloris et negatiuum quid esse, cuius ratio non est intra nos, sed in nobismet ipsis sit quaerenda: dum nimirum libera caloris materia ex nisu suo aequilibrium quaerat atque vi attractionis suae in corpus nos circumdans et pauciore libera caloris materia praeditum transeat nosque relinquat. (Erroneum sane vix tolerabilis, inde ab Aristotelis tempore ad nostram vsque aetatem transmissus, in nostro tamen auctore tolerabilior paullo, quippe qui §. 29. frigus non in absentia materiae caloris, vt ARISTOTELES, eiusque sequaces, sed in relatua tantum deminutione liberae caloris materiae ponit.)

p.192. Quod ad grauitatem materiae caloris, auctor, reiectis veterum experimentis de ponderatione globulorum ignitorum, potius ex subtilitate atque volatilitate huius materiae, quam et cum aliis corporibus communicat, necessario concludit, ipsi non solum grauitatem nullam, sed leuitatem adeo specificam, quam vel cum aliis corporibus communicet, indeque leuiores eadem reddat, competere debere.

p.194. Ceterum materiam caloris tanquam simplicem atque elementarem assumit, et iure illos tantum qui nullam prorsus peculiarem caloris materiam statuunt, sed ex solo motu vibratorio minimarum particularum caloris phaenomena, vt frigoris ex eundem maiori inertia, explicare volunt; adeoque vtrumque pro quodam statu atque pro mera habent qualitate.

Quodsi

Quodsi yterque effectus, caloris nimirum atque
 lucis, vna et simul est, et a nostris sensuum orga-
 nis vna et simul percipi potest, calor quidem ab
 organo sensationis, lux vero ab organo visus; tunc
 auctore hic quidem status vocatur *ignis*. Ne-
 que vero, vti recentiores, *materiam caloris* cum
materia lucis vel cum *igne elementari*, confundit,
 sed quamlibet probe distinguit; et materialem hanc
 effectus lucentis causam vocat *materiam lucis*, ad p.196.
 distinguendam eam ab ea sensatione, quae in orga-
 nis nostris visus producit, sub eodem quidem lu-
 cis nomine. Qua rite facta distinctione, multa
 phaenomena in rerum natura rectius minusque
 explicari possunt. Inter lucis vero euolutio-
 nem atque productionem soni nulla prorsus inter-
 edit similitudo; id quod multi falso sibi persuadere
 student.

Ignis itaque non tanquam elementum vel sim-
 plex materia, sed potius tanquam composita sub-
 stantia ex duabus illis dissimilibus materiis, lucis
 nimirum atque caloris, considerari debet.

Quapropter inepte prorsus ipsi videtur caloris p.197.
 materia dici *ignis principium*, *ignem elementarem*,
ignis materiam; et ligata caloris materia, *ignem*
fixum, *ignem ligatum*, eo quod ligata caloris mate-
 ria, nunc euoluta, solum calorem, nunquam vero,
 per se sola quidem, vim lucentem exferat, adeo-
 que nunquam ignem producat. Ex altera vero
 parte aeque minus apte, ex ipsius auctoris quidem
 sententia, igni solari, et cuilibet vero igni, deno-
 minatio lucis, vel materiae lucis, sola tribuitur;
 quippe quae non, nisi vnā partem constitutiua
 ignis efficiat; id quod tamen inprimis MEYERVS
 et MACQVERVS fecerunt. Vt itaque omnis enite-
 tur confusio, auctor ea quidem corpora, quae lu-
 cem et calorem perceptibilem simul euoluunt at-
 que

que exhibent, *corpora ardentia*; ea vero, quae
lam lucis materiam ex se dispergunt, *corpora lu-*
da, *lucentia*, appellari vult, quae posteriora etiam
phosphorescentia corpora, *phosphori*, appellantur.

p.198. Omnia visibilia corpora eademque pellucida
vere atque penitus pellucida esse videntur, ob
ipsam causam, ob quam visibilia sunt.

p.200. De *coloribus*, qui auctori materiale quid
sunt. (Quid tandem vero aliud, nisi materiale
In omni rerum natura nil, nisi materiale quid
tur.) Ex haecenus disputatis auctor colligit
materiam lucis maxime subtilem, teneram atque
dam esse substantiam, elasticitate prorsus eximiam
atque magna praeditam, et cum NEWTONO ad-
mit eam immediate ex lucente vel ardente corpore
continuo effluentem, tam diu nimirum; quam
corpus in lucente atque ardente statu perdurat. Co-
lerrimam vero eiusdem propagationem a maxima
eiusdem fluiditate, vna cum summa elasticitate con-
iuncta, deriuat. Ceterum hanc lucis materiam
prorsus simplicem atque elementarem exillimam
pondere quoque carentem, neque absolutam alio-
rum corporum, quibus additur, grauitatem augmen-
tem, sed potius imminuentem.

p.201. *Ardorem radiantem* vocat caloris materiam
cum lucis materia coniunctam euolutamque, quae
quidem lucis viam niscumque semper sequatur. Cum
luce enim vnita transit corpora pellucida, cum
dem reflectitur, refrangitur atque inflectitur; in-
deque applicatio *vitrorum* atque *speculorum con-*
cauorum. Id quod simul magnam vtriusque materiae
affinitatem probat. *Ignem* itaque possis tanquam
dissolutionem materiae caloris in materia lucis con-
siderare, vbi, quemadmodum in plurimis aliis dis-
solutionibus, corpus dissolutum particeps fit natu-
rae menstrui. Ceterum non in omnibus omnino

corporibus ardentibus cum evoluta luce aequae
 magna copia caloris liberi observatur; indeque est
 differentia *ignis solaris* atque *culinaris*, in qua qui-
 dem insuper aliae peregrinae partes, eademque
 volatiles, tanquam causa huius differentiae repe-
 untur. Tandem vero libera caloris materia a ma-
 teria lucis secedit, eo quidem magis magisque, quo
 maius spatium illud est, in quo haec lucis materia
 propagatur, et quo saepius eiusdem fit reflexio;
 atque propter maiorem ceterorum corporum attra-
 ctionem nismque in priorem istam. Inde quo-
 que a luna ad nos reflexa solis lux non amplius ca-
 pit, non amplius ignis neque ardor radians est,
 sed mera lucis materia.

Postquam auctor in sectione de *combustione cor-* p.204.
porum, phlogisto, atque *aëre phlogificato*, omnes
 ceterum atque recentiorum de hac theoria hypo-
 theses examinavit maximamque partem reiecit; in-
 primis causam combustionis, quam GEBERVS,
 HOMBERGIVS, aliique in sulphureo quodam prin-
 cipio; BECCHERVS vero in peculiari elementari
 principio ponebat, quod uti cetera sua principia,
 terra quaedam subtilis eaque *sulphurea*, seu *pinguis*,
inflammabilis, in ordine terrarum suarum, tan-
 quam principiorum, secunda, erat; quam deinde
 eius sectator, STAHLIVS ille, sub clariori notione
 appellabat *phlogiston*, *principium inflammabile*. Quam
 STAHLIANAM notionem plerique chemicorum re-
 iebant, sub aliqua saltem immutatione, ita, ut
 LAVAUME existimaret, in phlogisto isto ignem ad
 peculiarem quandam *terram teneriorem* eamque *sili-*
ceam, esse ligatum. Alii denique phlogiston illud
 putabant ipsum esse *purum ligatum ignem*, cum ce-
 teris partibus constitutivis corporum chemice vni-
 tum. Et MACQUERVS quidem solam *lucis mate-*
riam constituere ignem putat; nunc auctor noster,
 Tom. XXXI. Pars II. T quum

quum ex his omnibus non elucescat, quomodo
 ignis, h. e. libera lucis et caloris materia simili
 combustione corporum ex phlogisto, ubi aeris
 species exit, quam *aërem phlogisticatum*, *vitium*
mephitim phlogisticam aëris, *mephitim atmosphaericam*
 appellant, oriri possit, *recentissimas celeberrimorum*
chemicorum super hac re theorias examina-
 inter quos nonnulli peculiarem inflammabilem ma-
 teriam corporum ne assumendam quidem putant.
 SCHEELIUS phlogiston esse elementarem materiam
 peculiaris naturae, quae ligatum ignem non con-
 tineat, existimat. LAVOISIERIUS nullum pro-
 fus phlogiston assumit, imo vero, ad SCHEELIUM
 potius accedens, aërem purum solum causam com-
 bustionis corporum esse putat, qui cum materia
 cis siue ignis atque caloris, tanquam menstruum
 alio quodam principio, illum quodammodo in-
 luente, vnitus sit; quae quidem LAVOISIERI
 theoria magnam probabilitatis speciem habere
 videtur, indeque multos, in Gallia saltem, sectatores.
 CRAWFORDIUS denique etiam phlogiston sibi fingit tanquam peculiarem
 elementarem materiam, ab igne prorsus diuersam,
 cui proprium sit, ignem expellere, iterumque
 igne expelli. Neque vero corpora combustibilia
 ex se ignem producere, sed aërem purum, in
 quo nulla combustio locum habere possit, ignem
 efficere asserit, ita quidem, vt quaelibet combustio
 ex duplici fiat affinitate; et quamuis phlogiston
 causam ignis oriundi in se non contineat, materia
 illud tamen appellari principium inflammabile, et
 tenus quidem, quatenus materiam caloris reddat
 liberam. Ad hanc CRAWFORDII theoriā accedebat
 etiam KIRWANUS, eamque magis illustrabat
 confirmabatque, ita, vt a plerisque adhuc de-
 deretur atque retineretur tanquam omnium facile

Auctor vero noster eandem nihilo tamen minus, sicuti et superiores istas, quae verè a se inuicem parum differre videntur, insufficientes habet ad veram ignis oriundi explicationem. Qui quidem omnis omnium fere error communis inde oritur, videtur, quod materiam caloris a materia lucis non recte distinxerint, sed utramque perperam considerint. Hinc auctor nunc *suam theoriam* ex hac p. 216. recte ab ipso facta in superioribus distinctione proponit, ad omnia combustionis phaenomena exinde accurate sufficienterque explicanda. Ad phlogiston quoque STAHLII recurrit; illud vero neque cum BECCHERO et STAHLIO tanquam principium tertium sibi fingit; neque cum MACQUERO pro ligata lucis materia; neque cum VOLTA et SCOPOLI pro ligato calore et acido aëreo; neque cum SCHEERERO, CRAWFORDIO et KIRWANO pro peculiari materia elementari quadam agnoscit, sed pro *ligata caloris lucisque materia simul*; quae utraque materia chemice vnita partem constitutiuiam corporis inflammabilis efficiat; idque ex hac satis probabili ratione: quia in combustionem corporum inflammabilium *calorem sentiamus semper lucemque videamus*. lucis vero atque caloris materia simul sumpta ignem efficiat; hinc ex his notionibus phlogiston non inepte (vti quidem auctor hic sese corrigit, quum in superioribus minus apte hoc fieri pronun- ciauerit) *ignem ligatum* siue *fixum* dixeris. (Quis quoque non viderit, omnia haec sub aliis quidem notionibus ad eandem rei eiusdem explicationem illam iterum simpliciore redire, nimirum vel ad GERHARDI sulphur, vel ad BECCHERI terram inflammabilem, vel denique ad STAHLII phlogiston; quod, quidem accuratiorem ignis definitionem reddere velis, ex quiete sua atque vinculis ope sulphurea- rum salis naturae particularum liberatum inque motum

motum intestinum raptum atque dissolutum, in ignis forma apparet.)

p.222. *De aëre atmosphaerico et dephlogificato.* Pars constitutiva aëris atmosphaerici s. vulgaris Gas ventosi Helmontii, quae ipsum ad ignem conservandum respirationemque animalium continuandam solum reddit aptum, appellatur aër dephlogisticatus, purus, vitalis, respirabilis, et proprie rus aër κατ' ἐξοχὴν dici meretur; inprimis tamen cum sub diuersis aëris fermentantis speciebus (Quarta arte) solas aëris irrespirabilis species intellegimus. Huius aëris dephlogificati ex corporibus in puritate sua atque magna in copia, inprimis ex magnesia, conferua riulari, tremella nostoch, obtinendi praeparandique methodum atque apparatus describuerunt omnium primus PRIESTLEYVS, deinde

p.225. SCHEELIVS, et INGENHOVSSIUS, qui multa hanc rem experimenta diligenter instituit. Virtutes physico-medicas, huic aëri proprias, receperunt §. 349.

p.231. *Aër atmosphaericus, s. vulgaris, vel non in casum allatis copiosis istis, quas continet, particulis heterogeneis, neque acido aëreo, semper tamen substantia ex phlogisto et aëre dephlogificato vel maxime composita permanet, adeoque ad elementum stricte sic dicta vere non pertinet; idque eo magis quo maiorem vel ipse aër dephlogisticatus materiae ligatae caloris copiam continet.*

p.232. *In sect. de aqua.* Origo glaciei proprie est species crySTALLISATIONIS; et vere aqua dum gelat sub certis conditionibus, regularem et crySTALLINAM assumit formam, ita, vt secundum DE MARIN, ex aciculis constet se inuicem sub angulo 60. vsque ad 120. gradus decussantibus. In aqua dissolutae particulae salinae impediunt vel differunt aquae congelationem. (Faciuntne hoc omnia omnia)

minino particulae salinae? Annon aliae potius contrarium efficiunt?)

De destillatione aquae. Ad hunc usque diem p.236.

Nulla ars solutas in aqua particulas salinas vlla re ita praecipitare potuit, vt aqua nullam in easdem vim exlereret soluentem; id quod forte, ex auctoris quidem sententia, problema haud soluendum manebit. Interim destillatio vnica manet methodus, aquam marinam nauigatoribus reddendi potabilem atque dulcem; quam quidem pro rei natura atque conditione *Poissonnier* 1763. in Gallia commendauit.

Transmutationem aquae in terram his demum p.237.

temporibus nostris *LAVOISIER*, *SCHERLE* et *DE HALLBERG* experimentis suis infirmarunt atque ostenderunt: terram in destillata atque triturrata aqua in vasis vitreis apparentem vel ex aqua eductam, vel in vasis vitreis triturrando fuisse abrasam. Neque vero aquae mutatio in glaciem, neque solidior eiusdem forma in crystallis salinis, auctori vlllo modo possibilitatem mutationis eiusdem in terram probat.

Antiquissimis iam temporibus chemici aërem p.238.

ex aqua ortum existimabant aquam esse aëriformem, id quod deinde aëolipila confirmabat, et nostra deinceps aetate transmutationem aquae in aërem ex omni dubitationem posuerunt experimenta *CAVENDISHII* et *WATTII* in Anglia, et *LAVOISIERII* et *DE LA PLACE* in Gallia: dum nimirum ex commiscela aëris dephlogisticati et inflammabilis, detonata in vasis clausis, quantitatem aquae adeo magnam capiebant, quae, quoniam ponderi adhibitarum aëris specierum vel maxime respondebat, vel ideo vix in his aëris speciebus tanquam soluta haerere potuit.

Auctor cum *ACHARDO* putat, aërem dephlo- p.240.

gificatum esse puram aquam aëriformem, quae

propter intimam vnionem cum multa ligata caloris materia non in vaporis, sed in aëris formam hinc redacta; absorpta vero iterum specifica materia caloris, denuo in vaporis forma, tandem in ea fluiditatis forma, quae guttarum est, apparet. Aquam itaque concludit auctor in serie elementorum esse relinquendam.

p.242. Neque vero sibi persuadere potest, aëris species, quae ex corporibus vel caloris, vel solutionis ope cum acidis, obtineantur, in compresso statu in iisdem latuisse, hincque sub aëris fixi determinatione esse comprehendendas, sed potius totam quam partem constitutiuam, non aëriformem, in iisdem adfuisse eas contendit, et demum ope coniunctionis cum caloris materia redditas fuisse aëriiformes. Ex quibus omnibus tandem hanc sibi format conclusionem: glaciem, aquam, vaporem aqueum, et aërem dephlogisticatum vnā esse eandemque materiam, in varia quidem quantitate etque proportionē cum ligata caloris materia coniunctam.

p.244. *Señ. 3. Facilior. disquisitio atque analysi corporum vegetabilium, ope moderati caloris, respectu propriarum partium constitutiuarum.*

p.248. *Resina elastica, Caouthouk, ex cecropia pelatae provenit, differtque a gummi et resina in eo, quod neque in aqua, neque in vini spiritu sit solubilis. Caloris ope mollescit, sicut resina, tandemque diffluit in nigrescentem massam, neque vero, rursus frigesacta, elasticitate sua amplius gaudet. Hanc similem resinam ex visco praeparandam docuit REBEIN.*

p.262. Varios acidorum vegetabilium gradus, variorum eorundem saporem variamque relationem efficiunt videntur aliae admixtae heterogeneae partes, quibus separatis, tam solida quam fluida essentialia

acida vegetabilium ad idem forsan acidum essent
ducenda, quod quasi *uniuersale acidum regni vege-*
tabilis appellari possit. (De quo quidem vehemen-
ter dubitamus, quum veram varietatem quandam
que differentiam vel varia atque diuersa crystallo-
rum forma nobis ostendat.)

Saccharum, tanquam sal, quamuis neque salis p.267.
acidi, neque alcalini proprietates, neque etiam par-
tes salis neutri constitutivas habeat; tamen ex ipsius
anlysi omnino sequitur, quod sit acidum, phlogi-
sto mitigatum. Omnis omnino enim *dulcedo* ori-
tur ex coniunctione acidi cum phlogisto. Neque
vero inter mucilaginem et inter saccharum magna
adeo esse videtur differentia, ratione quidem mix-
tionis.

Colores materiale quid esse, auctor persuadere p.270.
sibi non potest, adeoque principium quoddam co-
lorans haud assumit. In iis tamen, quae de phlo-
gisto disputat, ipse sibi contradicere nobis videtur.
Et ipsum pigmentum, quod vocat, ipsa mate-
ria colorans s. tingens plantarum, quid quaeso
aliud est?

Ad oleorum ebullitionem magnus requiritur p.278.
caloris gradus, in quo quidem ex observationibus
Clar. VAN MARVM in tenebris phosphorescant.

Cera, quae quodammodo ad olea vnguinosa re- p.281
ferenda est, in coctione ad ebullitionem vsque per
se inflammatur, ex observationibus VAN MARVM;
ad quod vel tum adhuc fieri solet, cum inter co-
quendum, ex impedito aëris accessu, inflammatio
fuit impedita.

Vulgo quidem omnia ista corpora ad saponem
referantur, quae ex materia quadam oleosa cum sa-
lina ita sunt coniuncta, vt illa per hanc in aqua so-
lubilis sit reddita. Accuratus vero eae substantiae
saepe dicendae sunt saponaceae, in quibus oleum
cum

cum salina materia coniunctum, tanquam naturae
oleum vere in mixtione reperitur, et salis opus
in aqua tum in spiritu vini prorsus fit solubile.
Teri naturales saponis omnes, in quibus hi quidam
characteres locum non habent, saponis sunt
spurii.

p.396. Olea aetherea magis minusve in aqua sunt
lubilia; id quod vel aqua cum iisdem destillata,
deque eodem odore saporeque, in minori quam
gradu, impraegnata, testatur. Hinc non nisi
pars olei, quae in aqua soluta retineri amplius
quit; destillando separatur et aquae vel supernatantis
vel quoque fundum petit. Quo plus igitur aquae
in destillandis oleis aethereis adhibetur, eo plus
quoque olei soluitur. Neque vero adeo in minima
copia adhiberi aqua debet, ut plantae prius, quam
omne oleum separatum fuerit, empyreumaticae
inde fiant.

p.297. Iniurius atque iniquus est auctor in aquas
destillatas plantarum nullo oleo aethereo praeditarum,
easque prorsus inefficaces esse atque inutiliter in
officinis praeparari asseruarique putat; nimis
idem audacter. Gaudent enim viribus longe aliis
et prorsus oppositis, in usum quidem medicum
maxime necessariis.

p.299. Flores ad destillandas aquas colligendos esse
asserit auctor tum, cum plane aperti sint. (Quod
tamen non valet de omnibus. Nonnulli enim
res v. c. liliorum conuallium, hyperici etc. plane
aperti si fuerint, inefficacem prorsus dant aquam,
clausi vero adhuc dum colliguntur et destillantur
efficacissimam largiuntur aquam.

p.314. De spiritus rectioris existentia non magis, quam
de ipsius natura, siue salina, siue oleosa, siue
formi, simplici ea vel composita, persuadere
potest auctor, ideo, quod quamvis vel maxime in
sensibus

ensus nostros incurrat, exhiberi tamen in peculiari
quadam materia vix possit, ita, vt hypothetice
magis assumtus quam vere demonstratus ipsi vi-
deatur.

De volatili illo principio caustico plantarum at- p.320.
que aeri, quod acredinis plurium recentium plan-
tarum causa est, neque cum acrimonia qua-
rundam aromaticarum plantarum, fixioris quip-
pe naturae, confundi debet, certi quid ratione
ipsius naturae definiri haud potest, nisi quod inde
effectus venenati plurium recentium plantarum
pendere videantur.

Partes illae constitutivae plantarum propiores p.322.
omnes, ope leuioris caloris obtinendae, seruato
adhuc sceleto, siue parte fibrosa plantarum inte-
gra, in plantis praeexisiebant et sic dicta *educta*
sunt.

Señ. 4. *Facilior disquisitio corporum regni ani-* p.324.
malis, ope moderati caloris, respectu partium eorun-
dem constitutivarum propiorum.

Saccharum, quod ab auctore nostro in censum p.334.
eorum refertur, quae lactis coagulationem pro-
moucant, eandem potius impedire nobis quidem
videtur.

Lac mulierum diaeta animali vtentium, secun- p.338.
dum BERGIVM, plus cremoris largitur, quam
aliud lac, neque coagulari potest vel fortioris acidi
ope, nedum aliis rebus, quibus lac vaccinum coa-
gulari solet; quod etiam IACQVINVS testatur.
Oppositas prorsus qualitates idem lac habet, si mu-
lieres diaeta vegetabili largius paullo vtuntur.

Auctor neque cum MOSCATI phlogiston, ne- p.347.
que cum HALLERO, MENGHINI, aliisque, pau-
ciores istas particulas martiales in sanguine, tan-
quam causam rubedinis globulorum sanguinis vult

agnoscere, sed nescio quam definitam eorundem densitatem, radios lucis ita quidem, nec aliter, flectendi, assumit. Cuius quidem densitatis causam nullam, nec omnino rationem quandam sufficientem affert.

P.354. *Caloris animalis* originem, quam alias falso, auctor putat, ex frictione globulorum sanguinis derivabant, partim ex doctrina et theoria GRAYSONIANAE, recte quidem intellecta, nimirum ex ligata et deligata caloris materia, respirationis quoque partim vero etiam adhuc ex varia tum alimentorum tum ipsorum humorum corporis decompositione sibi explicat.

P.356. *Mucus* neque vera mucilago, neque vera gelatina est, sed potius ab auctore pro eadem fere materia cum fibrosa parte sanguinis habetur, nisi quod insuper mucilaginoso - gelatinosas partes admixtas habeat, quae coagulabilis suae partis unionem cum aqua frigida promoveant.

P.358. *Saliuam* nullo modo tanquam saponaceam quandam materiam, nedum tanquam verum saponem agnoscit, ideo, quod oleum destillatione sua ex eadem obtentum, sit productum, neque reductum.

P.359. *Succus gastricus*, isque purus, nil nisi aquam parum salis marini, et animale substantiam continet; sed prout in ventriculo reperitur, pro alimentorum et organorum digerentium differentia eximie quoque differt, et, secundum CARNIUM in animalibus sola carne vescantibus, in iis qui solo gramine pascuntur, et vno instructa sunt ventriculo, in sugentibus adhuc vbera, in ruminantibus, et, secundum BRUGNATELLI, in omnibus omnino auiibus, cum acido est remixtus, adeoque tincturam laccae musicae rubro tingit colore. In ceteris ruminantibus gramina pascentibus animalibus

is alcalinae esse solet indolis, idque tanto magis,
 quanto diutius herbae in eorundem ventriculis re-
 porentur. Succus gastricus acidulus animalium
 carnivororum magnam vim possidet antisepticam,
 ex *Carminati* sententia, extra ventriculum prae-
 parari potest ita, vt carnis vitulinae recentis 3ii.
 cum 5i aquae fontanae et 5. granis salis culinaris,
 in vitro ope caloris fere 100 grad. Fahr. per 16 ho-
 ras digerantur: fluidum dein decantatum tinctu-
 ra laccae musicae rubedine tingit. Qui artificia-
 lis succus gastricus, repetita digestionem cum re-
 cente carne fortior naturalique similior reddi
 potest.

Bilis partes constitutivae propiores exvaria ana- p.364.
 lyfi sunt: 1) aqua; 2) coagulabilis, vel lymphatica
 materia; 3) resinosa materia; 4) parum salis alca-
 lini mineralis; et 5) gelatinosa materia. GOLD-
 WITZIVS vero propiores partes cum remotioribus
 confundit. Et sal saccharo simile, terra calcarea
 libera, et ferrum; quae omnia *Cadet* in bile inue-
 nit, auctori bilis non essentialia sed accidentalia esse
 videntur. Ceterum ex his sequitur: bilem non ad
 veros saponem referri posse; neque vero bilis tin-
 cturae laccae musicae colorem mutat; syrupum
 quidem violarum reddit viridem, sed certe hoc
 magis propter flauum suum colorem. Notari vero
 meretur, quod amara alias bilis, aloë itidem
 amarae dulcedinem, ingratam quamvis, tribuit.

Parum istud *crudae terrae calcareae*, quod in ossi- p.367.
 bus reperitur, si exceperis, quod reliquum est,
 nullo modo tanquam absorbens vel alcalina terra
 haberi potest, quoniam cum acidis in sal medium
 non abit; sed potius haec sic dicta animalis siue
 ossium terra est ipsum sal medium quoddam dicen-
 dum, quod ex terra calcarea et acido quodam pe-
 cialiari est compositum.

Physo-

- P.369. Physiologi errant, qui in fibra musculari et fibris, gluten et terram pro partibus constitutivis propioribus assumunt, indeque eiusdem adhaerentiae deducere volunt; quum potius cum glutine coagulabilis vel fibrosa pars pro iisdem sit assumenda, terra vero non nisi remotior sit pars constitutiva de natura terrae ossium.
- P.372. *Serici* originem auctor sibi explicat ex materiali animali vegetabili foliorum a bombycibus devoratorum; *lanae* vero atque *crinium* ex fibrosa sanguinis parte, cum illa conueniente.
- P.385. *Secl. 5. De terris et acidis mineralibus, earumque unione, ad salia neutra et media componenda.*
- P.387. *Terra silicea* non, nisi in acido spathi est solubilis. Per se neque in igne culinari, neque speculi caustici ope, fundi potest; ut itaque a quibusdam terra vitrescibilis minus recte dicatur.
- P.395. *Terra calcarea* vel igne fortissimo fundi nequit, imo, secundum EHRMANNVM et GEYERVM, ne quidem ope aeris dephlogisticati; secundum ACHARDVM, ne commixta quidem cum terra silicea. Cum salibus alcalinis fixis vero, inprimis mineralibus, speciem vitri fundi potest, paullo difficilius tamen quam terra silicea.
- P.397. *Magnesia alba* non, uti alias credebatur, ad terram calcaream referenda est, sed differt propria ratione sua ad alia corpora. Sub initium huius speculi primum sub nomine *pulveris comitis de Palatinatu* tanquam medicamentum adhibebatur. Neque *magnesia calcinata* s. *vsta*, quam BERGMANNVS vocat *magnesiam puram*, villo modo cum calce convenit. Per se in igne fundi nequit, nec, ut aegre ab EHRMANNO coram tubo ferruminatorio aeris dephlogisticati ope, in massam fundebatur vitrescentem.

Terra aluminis in igne vulgari per se sola non p.406.

auditur. In maximo calore coram tubo ferrum-
inatorio, aëris dephlogisticati ope, ab EHRMANNO
erre fundebatur in album globulum lactei coloris.
Alcalia fixa, secundum ACHARDVM, in calore
fundere eam non poterant, et, secundum EHR-
MANNVM, ne quidem coram tubo ferruminatorio.
Quodsi vero salium alcalinorum quatuor partes vni
parti terrae aluminis addantur, tunc in aqua solu-
bilis redditur, prout terra silicea in liquore silicum.
Haud ita pridem terra aluminis putabatur esse terra
silicea modificata et ex eadem orta, secundum
BEAUME. Sed experimenta accuratiora SCHEE-
LERII, MEYERI et WIEGLEBII hunc quidem erro-
rem destruxerunt.

Terra ponderosa, Barytes, post depurationem p.410.

enemque exsiccationem, alba est insipida, tenera,
nostriis demum temporibus a GARNIO et SCHEE-
LERIO, patefacta, cum olim falso terra calcarea pu-
icaretur, cum qua quidem in multis conuenit.
Omnium terrarum simplicium est ponderosissima et
cum acidis efferuescit. Acido suo aëreo atque aqua
Alione priuatam terram ponderosam calcinatam
BERGMANNVS etiam vocat *terram ponderosam pu-
ram*, ad distinguendam eam a cruda terra ponderosa
aërata s. baryte aërato; et eadem, qua calx viua, gaudet
causticitate, et salia alcalina quoque reddit caustica,
longe tamen maiori, quam calx viua, adhibenda
quantitate. Igni fusorio terra ponderosa non ita,
quam terra calcarea, resistit, et coram tubo ferru-
minatorio, secundum GEYERVM et EHRMANNVM,
facile fluit, facilius quoque, quam terra calcarea,
cum alcalibus fixis vitrescit.

Magna omnino est similitudo terrarum absor- p.413.
bentium, terrae inprimis calcareae et terrae pon-
derosae, cum salibus alcalinis; quae duae postero-
res,

res, purae quidem, in aqua sunt solubiles, et reagentia eandem, quam alcalia, vim ostendunt. Nihilominus tamen haec non sufficiunt, ad determinandam ex iisdem originem salium alcalinorum; et huc usque quidem nemo potuit ex materia, ex alcali minerali et ex terra calcarea, sal vegetabile producere, vel ex utrisque salibus alcalinis puris terras illas separare, vel illas in eas transmutare. Imo vero potius sententiae huic minime adhuc adhaeret auctor, quia sibi persuasum quod non terrae solum simplices, sed sal alcalique, vegetabile et minerale, in specie a se invicem differant.

p.419. *Olei vitrioli glacialis* forma est ab ipsius perliari volatili substantia, a qua itidem fumans ipsius qualitas pendet. Lenioris evaporationis operis glacialis forma huius sic dicti olei perit, sine immutata eiusdem fortitudine. Oleum enim vitrioli permultum sane fortitudinis habere potest, etiam sine forma crystallina; quamvis haec non, nisi in concentratori acido locum habere soleat et possit.

p.426. *Sal mirabile Glauberi* in aëre calidiori suam amittit pelluciditatem et in album dehiscit pulverem, quod quidem a perdita sua aqua crystallisatione pendet. Hic enim pulvis in aqua denuo solutus pristinam suam recuperat formam crystallinam. Quod quidem probe notandum est, si illud in usum medicum adhiberi velis. Huius enim in aëre a pulverem mutati salis vix dimidia pars vel $\frac{2}{3}$ requisitae quantitatis salis crystallini, pro eodem quidem effectu obtinendo, opus est. Salis quoque ad aerem pulverisati sapor non tam refrigerans quam potius calefaciens esse solet.

p.434. *Gypsum* in igne fortiori et coram tubo ferrumatorio tandem vitrescit; secundum GERHARDUM vero non in tigillo cretaceo, sed tantum in argilla

Coram tubo ferruminatorio facile fluit ope
 tris dephlogificati. Ceterum gypsum ignitionis
 intra prunas, qualitatem acquirit in tenebris
 phosphorescentem.

Alumen romanum s. *rubrum*, maxime purum p.448.

et particulis martialibus caret. Terra rubescens,
 que ipsi extrinsecus tantum adhaeret, solutione in
 aqua, filtratione et crystallisatione separari potest;
 quoad naturam quidem suam nondum satis est dis-
 cussa, videtur tamen martiale quid secum habere.
Alumen Grauenhorstianum s. *Brunsvicense*, penitus
 rubrum et a romano aliisque aluminis speciebus
 quum maxime differt in mixtione sua. Color ru-
 bus ipsi dubio procul est a cobalto.

Spathum ponderosum s. *terra ponderosa vitriolata* p.457.

BERGMANNI, in igne vehementissimo diuque con-
 tinuato tandem fluit et vitrescit, secundum D'AR-
 ET, secundum GERHARDVM vero in tigillo argil-
 laceo, non in cretaceo vel carbonario. Salium al-
 calinorum fixorum ope facilius fluit. Coram tubo
 ferruminatorio cum aëre dephlogificato etiam fun-
 di potest, simul cum euoluto odore sulphureo.
 Ignitione intra prunas continuata, in tenebris
 phosphorescendi facultatem acquirit. Huc quoque
 pertinet lapis Bononiensis, verum quippe spathum
 ponderosum.

Acidum vitrioli phlogificatum, quod a vulgari p.461.

purpureo acido vitrioli distinguitur ex suffocante et pe-
 netrante prorsus odore, simili sulphuris comburen-
 tis odori, et ex summa sua ad solum aëris contactum
 volatilitate, ita, vt ob eam ipsam causam nunquam
 concentratum exhiberi possit, colores vegetabilium
 aliaque pigmenta animalia prorsus immutat maxi-
 mamque partem destruit, vti v. c. tincturam rosa-
 rum, quam, quod notatu dignum est, vulgare aci-
 dum vitrioli iterum restituit. *Acidum vitrioli phlo-
 gifica-*

gificatum et sulphur aëratum proprie vnum idemque, ita, vt illud quidem oriatur, dum cum aqua in contactum venit et permiscetur; maxima quidem puritate sua ex substantiis metallicis obtinendum.

P.475. *Stahlii theoria de sulphure eiusque combustionis vindicata et propugnata a recentiorum imprimis LA VOISIERII impugnationibus.* Flamma vero sulphuris nil fuliginis dare potest, quia praeter materiam caloris atque lucis, vna cum simul vitilifato vitrioli acido, nullae solidiores amplius sunt partes. Ex partibus vero sulphuris confinis, nimirum ex intima mixtione et maxime concentrata acidi vitriolici concentratissimi cum phlogistone perspicue apparet, qua ratione corpus quoddam per aliam subtilissimam, quamuis heterogeneam materiam, tam insignem qualitatum suarum suaeque relationis ad alia corpora mutationem pati potest, quam quidem h. l. concentratissimum acidum vitriolicum phlogisti ope in sulphur mutatum, ita, vt ne vestigium quidem acidi amplius ostendat, neque amplius in aqua sit solubile, et longe alios effectus aliasque prorsus proprietates, quam quidem aqua, edat.

P.486. *Aqua cum aëre s. gas hepatico saturata conuenit cum recentibus thermis hepaticis v. c. Aquisgrabenensibus.* Haec impraegnatio eadem fit ratione, quam illa cum acido aërato, et omnium quidem optimo ope apparatus vitrei PARKERIANI. In aquis enim et thermis hepaticis neque verum sulphur, neque sulphuris hepar, sed merus aër hepaticus est dissolutus; a quo solo effectus huius peculiaris speciei aquarum mineralium pendent. Coctione in vasis apertis aër hepaticus penitus ex aqua iterum expellitur.

Præparatio phosphori Cantoniani ex conchis p.494.
 crearum vitis et floribus sulphuris; de quo notari
 eretur, quod, secundum BECCARIAM, in cistu-
 s nigris cum coloratis pellucidis vitris coopertus
 radiis solis expositus, in tenebris dein non coo-
 pertus eosdem ostenderit colores, quos quodlibet
 strum, quocum coopertus fuerat, habuerit. Huic
 uidem, aliisque huc pertinentibus phosphoris vel
 ci diei non expositis, tamen in vasis clausis, so-
 lis calefactionis ope, phosphorescens vis reddi
 otest. Hinc auctor quaerit: num quidem haec
 phosphorescentia huius phosphori aliorumque simi-
 um corporum, v. c. gypsi, spathi ponderosi, ab
 tractione materiae lucis pendeat; annon potius
 ernatur in sola lenta debiliq; combustione, qua-
 um euolutio materiae caloris adeo sit exigua, vt
 ensis quidem ope percipi haud queat? Num por-
 o haecce combustio inde forsan pendeat, quod
 oniunctio acidi cum phlogisto in eiusmodi phos-
 phorescentibus, lapidibus ope coniunctionis cum
 quadam terra debilitetur adeoque phlogiston eo fa-
 lius euoluatur liberumque fiat? Sed cur hi phos-
 phori in vasis quoque clausis lucent?

Postquam omnium aliorum chemicorum sen- p.505.
 entias de pyrophori inflammatione reiecit auctor
 oster, suam ita profert: quod nimirum phlogiston
 sulphuris, hic eodem supersaturati, vti in omni he-
 ate sulphuris, intermedio sale alcalino in hepate
 sulphuris pyrophori et insecuta dein attractione hu-
 miditatis aëris, in exigua adeo cohaerentia cum aci-
 o nitriolico fit, vt ex attracto aëre respirabili fiat
 liberum, et sic facta dissolutione in partes suas con-
 stitutas, calorem efficiat atque flammam. Qua
 uidem ratione multae aliae per se factae inflamma-
 ones animaduertuntur in corporibus inflammabili-
 bus regni vegetabilis atque animalis.

p.524. Separationem acidi nitrosi ex nitro, ope terrae argillae, falso per huius posterioris acidum vitriolici continet, et nihilo tamen minus etiam feruit destillationi aquae fortis. Neque vero in siduo quicquam tartari vitriolati reperitur, siquidem terrae argillaceae purae fuerint adhibitae, sed tunc residuum alcalino-salinum est. Alii quidam rationem huius rei dederunt hanc: quod nimis argilla, vel similia corpora, fluxum massae impediunt, ita, ut eo maiorem caloris gradum parare non possent. Vero autem similis auctori nostro videtur: in causa esse maiorem affinitatem terrae argillae cum salibus alcalinis fixis in via sicca, ita, ut argilla propter principium suum terreo-siliceum, quod ipsi essentiale est, adeoque etiam alia corpora terreo-silicea, nitrum ita decomponant, ut attractione terrae siliceae quam in calore in sal alcalinum exerit, attractio acidi in posterius necessario debilitetur, adeo, ut dein ignis effectum exerceat.

p.540. Vel vnica gutta acidi vitriolici, in solutione terrae ponderosae in acido nitroso, statim efficit aliam praecipitationem, quae a generato spatho ponderoso pendet. Illa itaque solutione optime vitriolici, ad acidum nitrosum vel aquam fortem, ex acido vitriolico corruptam, ab eodem liberantem purgandamque, facta scilicet huius solutionis continuatione in aquam fortem eo usque, quo nihil amplius spathi ponderosi praecipitatur. Quod quidem purgandi modus tutior paullo est, quam ille (§. 826.), quo acidum nitrosum super rectificatum nitrum purum rectificatur, idque tanto magis, quanto magis acidum hoc nitrosum purgatum denno distillari potest.

Propter maiorem volatilitatem acidi nitri phlogisticati, spiritus nitri fumans lenioris destillationis se decolor reddi potest, et tunc acidum decoloratum tanquam aqua remanet et albos nunc exhibet vapores. Et hoc quidem acidum nitri dephlogisticatum appellatur, quod in solo aëre et a tactu inflammabilis valde corporis, flauum colorem suum viscinamque qualitatem fumantem iterum assumit. Secundum SCHEELIUM acidum nitri dephlogisticatum in vitro albo cum epistomio vitreo, radiis solis expositum, paucis horis elapsis, denuo phlogisticatur, ita, vt rubros vapores emittat. Secundum BERGNATELLI et KIRWANUM vero hoc non, nisi in vitris non adimpletis ita accidit, ex aëre nitrum incluso, quem quidem acidum phlogiston priuat. Quantumuis vero SCHEELII experientia vera sit, tamen cum eodem concludere inde non licet, radios solis continere phlogiston; imo potius statuere fas est, acidum nitri dephlogisticatum hanc habere vim facultatemque, vt liberam materiam lucis atque caloris radiorum solis fieri denuo possit, vel quod eodem redit, in phlogiston iterum mutare valeat.

Aer nitrosus concussionis ope cum aqua nullo modo fit respirabilis, vti PRIESTLEYVS conuenit.

Omnium *Eudiometrorum* optimum est nouum p.553. ad et a Fontana correctum, tum quod ad simplicitatem commoditatemque, tum quod ad diligentiam suam. Inter modos vero adhibendi hoc instrumentum optime sese commendat *Ingenhoussii*.

De causis *detonationis* eiusque phaenomenis, p.569. postquam auctor STAHLII, MACQUERI, PRIESTLEYI recentiorumque sententias non omnino satisficientes inuenit, suam ita nobis exhibet, vt tanquam certum ipsi videatur indubitatumque,

utrumque, tum acidum nitri, tum aërem quod dephlogisticatum, detonationis esse causam, ut illud rapidissime attrahat phlogiston et verum sulphur quoddam nitratum generet, quod continuo statim inflammari et deflagrare debet, idque eo magis quo magis una et simul aqua salium nitroforum in modum candente calore aër dephlogisticatus euadit, quidem phlogiston in se suscipit. Frigor vero haud dubie a vi explosiva atque expansiva materiarum volatilifatarum.

P.577. *Oleum vitrioli in Anglia*, nunc vero etiam in locis praeparatum, nunquam ita est concentratum, quam quidem *Nordhusanum*, et insuper et aliis particulis heterogeneis vasorum, et sulphure est inquinatum.

P.587. Ad separandum acidum vitriolicum ex acido salis communis etiam inseruit solutio terrae potassae in acido salis puro, instillando eam in acidum salis, vel fumans, et dein rectificando hoc acidum salis. Quod quidem acidum salis commune cum omnibus salibus alcalinis et terris alcalinis acidum aëratum expellit, facta eorundem omnium solutione.

P.592. Promtissima omnium facillimaque via obtinendi alcali minerale, est eiusdem separatio ex sale minerali, ope alcali vegetabilis fixi; et quidem, secundum experimenta ab auctore in quantitate infinita potissimum hieme.

P.597. *Beaumé* in Gallia, et in Germania fratres *VENHORSTII*, primi fuerunt, qui sal ammoniacum fabricarunt, quod tum quoad pretium, tum quoad bonitatem suam, aegyptiaco non cedit; quod ad puritatem vero, vere antecedit.

P.602. Ex solutione salis alcali fixi non caustici et acidis salitae cum parvisima aquae quantitate facta, bitaque proportionem inter se commixta; ex ru-

hoc, fluido inquam, corpore primum gelati-
e similis oritur coagulatio, sensim sensimque in-
rescens; tandemque solida euadens, ita vt *mira-*
chemicum appelletur; quod quidem nil aliud
est, quam calx cruda et sal digestium vel sal mari-
um; quorum corporum *hac quidem via* ortorum
solubilitas eorundemque attractio aquae,
hanc paradoxon in huius rei ortu explicat.

Si ex spiritu salis ammoniaci valde caustico, ope p.605.
apparatus pneumato-chemici, aer alcalinus, s.
nitrosus, s. gas alcalinum volatile, praeparatur;
hec methodus omnium optima est parandi salis
alcalini caustici puri, ad euitandos quidem errores
praecipitationis experimentis instituendis.

Notatu dignissimum est, phosphorum per se p.627.
flammari atque comburere in acido salis dephlo-
gificato; quamuis alias, ex auctoris repetitis ex-
perimentis, flammam cereorum, schedarum et
igni raspati statim exstinguat. Aqua cum acido sa-
lis dephlogificato impraegnata eiusdem est odoris
eiusdemque vim in corpora phlogistica et in metalla
asserit; quam acidum ipsum salis dephlogisticatum.
hoc quoque pertinet *aqua regis*, cuius effectus p.630.
pendent ab acido salis dephlogificato in ipsa repe-
rundo.

Acidum fluoris mineralis ab omnibus reliquis aci- p.633.
is omnino differt essentialiter in eo, quod vitrum
et terram siliceam soluere et volatilifare soleat; id
quod omnium primus detexit WIEGLEBIUS, et
POSTEA SCOPOLI, WENZELIUS et MEYERUS con-
firmarunt, destillando hoc acidum ex vasis aureo-
argenteis, plumbeis et stanneis. Acidum itaque
hoc in vasis vitreis asseruari nequit, et vt purum
destillari possit, requiruntur vasa plumbica vel stan-
nea, cum eiusmodi quoque recipientibus vasis, vel
quoque cera intus obductis. Terra vero silicea ex
V 3 acido

acido fluoris mineralis, in vasis vitreis destillatum non nisi praecipitationis ope cum sale alcali facta dein edulcoratione, pura obtineri potest. Ipse vero *fluor mineralis* constat ex terra calcarea peculiari suo acido, quod, ob singulares proprietates suas et rationes, omni iure peculiarem locum suum inter acida mineralia occupat.

p.648. *Phosphorescens* qualitas fluoris mineralis haec dubie pendet a coniunctione acidi sui cum phosphore et a successiva decompositione huius sulphuris fluorati. Operae pretium omnino foret, si quid dephlogisticationem acidi fluoris mineralis, magis sui ope, institueret atque examinaret.

p.658. Postea quam, reperto ab HOFERRO MASCAGNI vero sale sedatium naturali, certum est atque indubitatum, boracem omnino inueniri naturalem, neque, ut olim chemici disputabant, ex te varia vario modo produci; extra omnem quodam dubitationem est positum, sal sedatium boracis minus arte produci, quam minus acidum illud aliud quoddam acidum minerale est, peculiari modificatum. Auctor potius sal sedatium quam acidum peculiare per se in regno minerali proflans agnoscit; cuius vero partes constitutivae heterogeneae adhucdum aequae minus patet, quam quidem illae ceterorum acidorum mineralium; nisi quod ex plurimis phaenomenis appareat sal sedatium phlogisti quid continere. Ceterum acidum boracis huc usque quidem aëriiforme reddere non potuit.

p.671. Purissima argilla quamvis per se sola in igne vulgari non fluat, coram tubo tamen ferruminatorio ope aëris dephlogistici, secundum EHRMANNUM, tandem fluit. Partes constitutivae essentialis argillae ex auctore nostro sunt: terra silicea, terra aluminis et aqua. Vfus denique huius terra

nae basin variorum vasorum et operum porcella-
 eorum constituit, omnem hanc partem primam hu-
 us Chemiae, prae ceteris diligenter lectoribus
 commendandae et ad manus semper habendae,
 iunt.

III.

Saggio intorno alle principali e più frequenti
 malattie del corpo umano, ed a' rimedi
 più valorosi di esse Del Dottor FRANCISCO
 VACCA' BERLINGHIERI, professore nell'
 università di Pisa. Tomo primo. Pisa.
 MDCCLXXXVII. Per Franc. Pieraccini. 4.
 pagg. 253. Dedicatio et discursus praelimi-
 naris pagg. XXXIV. Tomo secondo p. 176.
 Discorso in cui si esamina quali vantaggi
 abbiano portato alla medicina pratica lo
 studio profondo, e le molte interessanti
 scoperte della natomia, e della fisica.
 pp. XXVI.

h. e.

Tentamen de praecipuis et frequentissimis
 corporis humani morbis, remediisque effi-
 cacissimis aduersus eosdem, auctore D.
 FRANCISCO VACCA' BERLINGHIERI, vniuer-
 sitatis pisanae professore T. I. et II. accedit
 oratio, in qua expenditur, qualem vtilita-
 tem medicinae practicae attulerint studium
 profundum et multa magnique momenti
 inuenta scientiae anatomicae et physicae.

C. Auctor, qui, vt ex opere ipso perspeximus,
 iam antea tractatus alios, nobis non visos: co-
 gitata

gitata de variis subiectis ex medicina, physica
chirurgia; de morbis putridis; elementa physica
corporis humani, edidit, et tentamen de morbis
praeservatoria proxime proditura pollicetur, opus
praesens in dedicatione appellat „fructum observa-
tionum per triginta quatuor annos continuatarum
et verum statum virium medicinae, subtrahendum
ab iis, quas credulitas aut fraus eidem tribuat.“ In
discursu praeliminari primo docet, medicinae stu-
dium hominibus prius necessarium esse debuisse
quam aliarum artium, quibus hodie in communis
vita carere vix possimus; has autem celerius se
progressas esse ob faciliorem experimenta institu-
endi opportunitatem, multumque ad hanc retardatio-
nem contulisse systematum studium, quod exem-
plis usque ad Cullenianum deductis probare solet,
in quo tandem diiudicando paullo diutius moratur,
eiusque vitia ostendit haec: quod CL. VULLEN dixerit
operationes naturae admodum precarias esse, id po-
tius de remediis ab EODEM propositis valere; con-
tradictiones ab EODEM commissae in spasmus et atonia
minimorum vasorum ut causa motus cordis re-
fectoris consideratis, indeque commendato usu re-
mittorum; in putredine et tenacitate fluidorum
quum alias tantum in solidis causas morborum po-
nat; in alternante evacuatione per aluum et cuti-
tanea. (Haec ibi locorum admodum moderate pro-
ponuntur: in opere vero ipso Auctor ab hac mode-
stia interdum magis recessisse nobis visus est.) Postea
regreditur ad diiudicandos recentiorum in patholo-
gia labores, REDII, BOERHAVII, SENAGI, LIE-
TAVDII, PRINGLI, TISSOTI, eosque omnes im-
perfectione laborare docet, indeque, quae ipse in
suo hoc opere praestiterit, enarrat, seque excusat,
quod nomina et minutas accidentalesque morbo-
rum divisiones neglexerit, quippe quae medicis prius
ordi-

ordinis omnino inutilia sint, et tantum tironibus principianti et gregariis multum auxilii praebeant, hisque magni habenda sint; atque ne sua methodo egris infirmitas artis patefiat, monet medicos, ut loco potionum ingratarum electuariaeque forte nocivorum iis potulenta grata et innocua porrigant, iisque hoc aliisque modis fraude licita imponant.

Praemissa breui introductione de causis morbo- T. I.

rum, *Cap. I. de vitiis humorum, quae acrimoniae* p. 1.

dicuntur, exponit. Praeter febriles plurimi alii p. 3.

sunt morbi, qui diversis fluidorum vitiis originem debeant: horum autem natura plane nos latet. Quam parum fundata sint plerumque assumpta acrimoniae genera: de aliis commentis ad definiendas causas morborum excogitatis, laxitate, debilitate, rigiditate praeternaturali fibrae solidae, dispositione seu densitate inflammatoria. De modis, quibus humores vitium contrahant, vel a causa externa, vel interna; de mutationibus a vitiis istis in hoc illoue morbo productis, v. c. in exanthematibus, mutatione coryzae in anginam et peripneumoniam, euacuationibus criticis. Timor et frigus quomodo constringendo et euacuationes sistendo vitium humorum producant; prioris effectus in curandis febribus intermittentibus, quas nervosae indolis esse admodum probabile sit. Dubia de effectibus miasmatis et vaporum contagiosorum in corpus animale. Putredinem in humoribus circumstantibus durante vita locum non habere, quod in supra allegato libro iam vberius probauerit; aliam autem rationem esse humorum a circulo exclusorum, unde etiam halitus foetidus cet. Quemadmodum etiam sal marinus in parciore dosi, aquae calcareae, salinae, licet ipsa putredinis expertia, tamen substantiarum animalium putredinem promo-

veant: sic quoque miasmata quaedam, natura
sus non putrida, humores stagnantes ad putrefac-
tionem disponere posse, sine eo ut massa circuli
eiusdem particeps fiat.

p. 32. *Cap. II. de causis, quae vitiis humorum pro-*
cendis pares sint, remotis seu praedisponentibus. Prae-
ter laesiones solidis vel per causas mechanicas
per vim ignis illatas, morborum causae in vitiis
fluidorum ponendae sunt, quae a rebus sic dictis
non naturalibus proficiscuntur, quarum tamen
fluxum moderari nobis datum est, excepto aere
primo impetu affectuum animi. Harum igitur cau-
sarum iam curiosius instituitur examen. Aeris diuer-
sas species, quem vulgo mephiticum dicunt, ne-
voso systemati noxias esse, quorsum etiam effectus
minis pertinere videatur: esse tamen qualitates eun-
dem, eudiometro non dignoscendas, quae occulta
modo semina morborum humoribus nostris indu-
cant, quorsum variae pestis epidemiae pariter re-
ferri debeant; ac effectus locorum depressiorum
exhalationibus putridis aquarum cet. refertorum,
qui tamen itidem nervis inprimis infesti censendi
sint. Quatenus morbi epidemici a constitutione
atmosphaerae pendere dici possint. De alimentorum
mentionem simul facta venenorum, quae vel ex ma-
litia vel ex incuria loco alimentorum assumuntur.
Panis ex farina viciae cuiusdam sub nomine Tragil-
lino notae (an Lathyri cicerae?) immobilitatem vel
paralysin musculorum, potissimum artuum inferio-
rum, producit. Error eorum, qui ab alimentis
similem in humoribus acrimoniam nasci perhibent.
Motus et quietis, caloris et frigoris effectus. Passio-
num animi sequelae unde pendeant, nos late-
t, quicquid ad eas explicandas finxerit medicorum
turba. Tandem quaedam de excretionibus: men-
struorum suppressionem nervis uteri irritatis mor-
bosos

olos effectus edere; SANCTORIVM iusto maioris fecisse damna ab impedita transpiratione metuenda.

Causae hae morbosae vel celeriter vel tardius agentes diversa vitia humorum vel in toto corpore vel in aliqua tantum parte efficiunt: inde horum diuisio in morbos non febriles, febres simplices, inflammatorias, exanthematicas, petechiales; iterum ratione relationis seu quasi affinitatis inter materiam morbosam et partem affectam, cum qua effectus venenorum et medicamentorum comparantur. (An haec omnia, quae huc transcribere breuitas nos vetat, ab omni hypotheseos suspitione aliena dicenda sint, aliis diiudicandum relinquimus: nos quidem hyoscyamum nervos intellectui inservientes (*alla facoltà ragionatrice*) infestantem ab auctore proponi, qui certa tantum et extra dubium posita se prolaturum polliceatur, non expectabamus; neque rheum *solummodo* intestina, ipecacuanham ventriculum, scillam renes, mercurium glandulas salivares afficere — at haec sola exempla ex medicamentorum classe adducit — quis nescit?) De conuersione humorum copiosiorum in quamdam partem, nervis potissimum tribuenda, declarandoque inde valore remediorum reuellentium: de residua, illis discussis, partium affectarum debilitate, plerorumque morborum chronicorum fonte. Ex numerosa incognitorum vitiorum humorum caterui quaedam sunt, contra quae antidota (specifica) prostant, gallicum, scorbuticum, dysentericum, et quod febres intermittentes producit: aduersus reliqua omnia melius nullum excogitari potest aqua simplici.

Caput III. de indole praecipuorum corporis humani morborum, eorum characteribus, decursu et curatione. In omnibus morbis, etiam qui continui dicantur.

p.65.

dicantur, esse vicissitudines remissionis et exacerbationis, quam earum affectionem generalem hucusque proposuerit, et quam summo opere attendi oporteat in definiendo exitu morbi et effectibus medicamentorum; inde tot relationes curationum creditarum, morbo tamen postea recrudescunt. Morbos etiam grauiore, nisi essentia sua extiterint, exceptis iis, contra quos specifica nota praesto sint, sine discrimine in sanitatem vel mortem terminari, seu auxilia adhibita fuerint seu non, inde patere, vires inesse machinae nostrae, causis morborum resistentes easque saepe superantes, difficile esse iudicatu, vtrum sanatio his viribus, an medicamentis adscribi debeat. Felicem exitum morborum obtineri per euacuationem iam magnam minus sensibilem, quae itidem viribus istis munitis debeat. Quae in quo consistant, iam

p.70. *Art. I.* disquiritur. Vera earum indoles nos latet, constat tamen, in viua machina animali, et suo modo etiam in vegetabili, existere principium reactionis contra causas morbosas, ab iisdem in motum ductum, aequae ac in horologio elateris quidam nonnisi ab accedente impulsu mouentur, magnes nonnisi accedente ferro vel directione versus polos vim suam monstrat, et materia electrica demum in motum ducta se manifestat; huic principio tribuenda etiam esse mutationes versus pubertatem, instinctus ad coitum eosdemque in morbis, nationes denique epilepsiae et scrophularum versus tempus pubertatis. Hae vires autem neque illud sunt, quod sub anima sua STAHLIVS, neque quod sub reactione systematis CVLLENVS intellexere. Principium hoc esse proprietatum organorum quorundam incognitorum, aut vires latentes in organis cognitis, a causis morborum singularem mutationem passis; euolui necessitate physica solummodo, quae

quando organa, in quibus resideat, morbose afficiantur; adiuuari ab aëre ambiente, vnde tantum huius anni temporum, climatisque momentum in diverso morborum exitu; idem non sequi leges mechanici cogniti. Principium hoc Auctor noster dicit *mechanismum naturalem machinae humane*, seu *naturam*. Exempla quaedam curationum morborum, curatis antea medicamentis, spontaneorum, ex auctoribus allata.

Art. 2. de viribus machinae humanae in morbis. p.87.

Omnes vires corporis organorumque eius a nervis pendere. Inter alia paralyseos exempla narratio de nonagenario, versus mortem per decem ad minimum dies urinam non reddente, sine collectionis aquae ullo signo, nisi quod paucis ante mortem horis abdomen aliquantum intumuerit. Quibus causis vis ista nervosa in morbis aut languescat aut intendatur: prius a defectu sufficientis quantitatis humorum bonorum et nutrientium, siue a substantiis incognito modo nervos infestantibus, inflammabilibus, mephiticis similibusque; alterius mutationis causae occultiores, venena exterius applicata, vitia humorum, quae febres acutas vel spasticos convulsivosque motus producant. Remedia in utroque statu adhibenda.

Art. 3. de crisi seu felici solutione morborum. Im- p.96.

potentia medici in ea producenda: nullum remedium dici posse sanasse morbum, si is post eius usum substiterit solitumque cursum absoluerit, exceptis paucis istis specificis aduersus morbos quosdam nobis cognitis; reliqua remedia id tantum praestare, ut mortiferas quasdam mutationes durante decursu insurgentes et alioquin absolute trucidaturas arceant. Sperandum tamen fore, ut aliquando plura specifica detegantur. Exempla ex variis auctoribus, morbos sola vi corporis vinci. Prudentia

in motibus criticis ab exacerbatione ferali discernendis adhibenda.

p.103.

Art. 4. prospectus generalis morborum corporis humani. Hunc, quò melius conspici possit, in tabula lectoribus nostris exhibeamus. Sunt morbi

A. febriles,

a. continui

cum decubitu inflammatorio.

cum eruptione cutanea,

exacerbatione et remissione regulari, *remittentes*,

exacerbatione irregulari, *febres continuæ continentes*,

b. intermittentes.

B. sine febre; sed in his quidam progressu suo per mutationem necessariam febriles euadunt, vel saltem febrem semper habent sociam, ut *phthisis pulmonalis et tabes mesaraica.*

a. systematis nervosi vel vniuersales vel partiales,

nervorum vim et actionem destruentes, *apoplexia et paralyses.*

nervorum vim et actionem augentes, *convulsiones*,

nervorum oeconomiam turbantes, *deliria.*

b. visceris cuiusdam,

corrosiones et vlcerà,

durities,

relaxatio,

partis systematis vasorum nimia dilatatio,

emissariorum naturalium constrictio,

organorum retinendis fluidis interuentum debilitatio,

vaforum reſorbentium conſtrictio, exha-
lantibus plus iuſto patulis,
ſecretionum in organis, iis deſtinatis, tur-
batio,
in cauitate viſceris generatio
corporum viuentium, *vermium*,
inorganicorum durorum, *calcu-
lorum*,
mollium, *molae falſae*,
organicorum non viuentium, *mo-
lae verae*.

Art. 5. de febre. Difficultates in ſtabilienda p.105.
natura febris. Error eorum, qui febrem motum
ſalutarem naturae putent; mutari eadem morbos,
vt febris ſuccedere rheumatismo cet. dicenda ſit
(An in his *λογωμαχία* tantum?). De diuiſione fe-
brium in continuas et intermittentes. Error BOER-
HAAVII et CVLLENI, febrem ſemper cum frigore
ingredi, quod in Anglia forte et Belgio ita eſſe, in
Italia certe et Graecia non aequae. Vberior diudi-
catio doctrinae Cullenianae de cauſſa febris proxi-
ma, de remotis, de putredine humorum, compa-
rata cum Cl. Auctoris ſententia de vitiis humorum
ad februm origines applicata.

Art. 6. de differentiis eſſentialibus februm. Con- p.125.
tinuae continentes, a CVLLENO non memoratae,
comprehendunt febres acutas ſimplices, inflamma-
torias, malignas, quarum vltima variis nominibus
a ſymptomatibus accidentalibus inſignitur. Gan-
graenae indoles diuerſa a putrefactione ſolidorum:
eam videri proficiſci a vitio particulari humorum
aut ingenito aut illato et euoluto in ſtaſibus inflam-
matoriis, vel a ſubtili materia frigoriſica in aëre
hyemali diſperſa, vel a damno peculiari nerviſ cu-
iusdam partis laceratione aut diſtorſione inſiſto.
Neque colorem nigrum a ſanguine oriri, ſed ab
humore

humore morboſo peculiaris indolis, æque ac petechiis et maculis ſcorbuticis; bilem etiam ictero et vomitu nigro, item vrinam et ſudorem colore nigro imbui. Neque remedia aduerſus gangraenam certa exiſtere: corticem peruianum Italos medicos tantum laudis non acquiſiſſiſſe, quantum apud Anglos et Gallos; amputationem inutilem ſi virus gangraenofum iam totum ſyſtema vaſculum vel neruoſum occupauerit; glaciei uſum in gangraena a frigore tantum ex fide medicorum in regionibus frigidis nouit Cl. Auctor. De ſuppuratione et diuerſa origine puris boni et ichoris. De idea generali febris malignae. Febris acuta ſimplex cum ſuis ſpeciebus v. c. meſenterica ſeu gallica, et bilioſa.

p.136. *Art. 7. de prognofico februm.* Non vni ſig- ſoli fidendum eſſe. Veritas effatorum ſOLANI pulſibus. Vrinæ ſigna fallacia exhibere. Arenalas a MORGAGNIO obſeruatas ſubdubitanter Cl. Auctor memorat, cum ſimilis vrina ipſi numquam obtulerit (quæ Cl. TICHY *) habet, ad eius notitiam perueniſſe non videntur). De propoſitione medica. De cauſſa immediata mortis in morbo ex ſectionibus apparere, vel generari impedimentum mechanicum inſuperabile circulo ſanguinis, conſumi et perdi humorem nutritium, vel quæ frequentiffimum iudicandum ſit, deſtrui vim ſenſitiuam et motricem neruorum; quæ quidem in noſtro iudicio optime exemplis adductis declarauit Cl. Auctor.

p.144. *Art. 8. iſque prolixiffimus de cura morborum febrilium continuarum (et intermittentium).* Febris acuta ſimplex raro occurrit, neque vllis auxiliis præter potum copioſum indiget. Reliquæ autem

*) Vid. Comm. noſtr. Vol. XX. p. 726 ſeqq.

Continuae ratione curationis in exanthematicas, inflammatorias, et malignas diuiduntur. Quae hos morbos comitantur et aegri vitae minantur symptomata, a causa morbosa quadam infestante oriuntur, neque morbi vincendi spes existit, nisi motu corporis et orgasmo neruorum pacatis. Inde selectus auxiliorum patet. Venae sectio quando indicetur: error eorum, qui eandem sub signis assumtae putredinis humorum omittant. Necessitas eius in morbis inflammatoriis: laus TRILLERI ob eiusdem usum in protractione adeo horum morborum periodo. Scarificatio eidem nullo modo aequiparanda. Quibus in casibus noceat sanguinis missio. Pleuritidem biliosam non oriri a bilis ad pectus conversione, sed a vitio humorum, quo simul ipsa detrahetur; venae sectionem in illa necessariam pulsu impetuoso, et viribus vigentibus, iisdem prostratis nocere. Emetica nonnisi signis cruditatum praesentibus exhibenda; sic etiam purgantia in decursu morbi numquam iuuare, saepe nocere, exceptis iis casibus, ubi vel fracto morbi impetu crisis imperfecta, per vomitum seu diarrhoeam accedat, vel experientia usum illorum in morbo epidemico demonstraret. In transitu quaedam de intumescencia abdominis, quam recentiores barbaro nomine meteorismum dicant, vel transitoria vel subsistente. De remediis (externis) stimulantibus et reuellentibus: vesicatoriorum usus summus; ea fibris laxis neque ac rigidis locum habere; exempla curationis vomitus symptomatici per vesicatoria femoribus applicata. Vfus opii cum balneis tepidis in convulsionibus vniuersalibus; si materiae morbosae ea sit indoles, quae nullam relationem ad aquam habeat, loco balnei et opii vesicatorium amplum adhibendum. De praestantia opii, etiam in morbis inflammatoriis debitis sub conditionibus in usum vo-

candi; in moderandis excretionibus nimis, et sudoribus, si a nimis aucta nervorum actione venerint, ubi etiam inunctiones superficiei corporis cum oleo emolumentum promittere videntur in morbis exanthematicis. De aquae gelidae interno, niuis et glaciei externo usu (ubi Cl. HALLERUS Vratislaviensis *) cum ANT. DE HAEN confunditur sicut in vniversum observamus multa auctorum nomina mire esse mutata, V. C. STAHL, NYKOLAS WASWIETEN, ILDANO, MECHEL, STERNBERG (SCHREIBER), EMULLERO, SCHMID, VIACLIUS MACHRING (MOEHRING), SCHEVZZERO, NIELLOF, vt alia taceamus): vtrumque neque sufficienter neque satis certi euentus medicinam esse, tutius quoad hoc abstinendum. De balneis tepidis: incommoda eorum applicatione saepe eorum usum impedire opium cum potulentis et pediluviis vices eorum supplere. Pauca de vermibus in febribus observare, qui iis eiectis vinci febrem ipsam autumant. Moschi et camphorae vires in torpore nervorum priorem ipse non tentasse videtur Cl. Auctor, et posterioris usu recessit ob molestiam ventriculi illam; virtutem specificam eiusdem aduersus febres inflammatorias esse imaginariam. Aërem fixum seu acidum aëreum aduersus febres sic dictas putridas inutile remedium sistere; sic etiam acidum vitruolicum. Arnicae vires vel nullae, vel ob vomitum inde excitatum suspectae; cortex peruianus similiter modo in febribus putridis ex hypothese tantum proficiuus habitus. Reiciuntur nitri vires contra tenacitatem humorum, quae vere non adsit in morbis inflammatoriis, adfirmante ipso Cl. CULLEN, et calorem febrilem, quem quidem temperet, sed

*) Vid. Comm. nostr. Vol. IV. p. 695.

fectum tantum transitorio et nervis ventriculi in-
 flo. De potulentis: ad diaphoresin iuvandam
 facere tartari emetici minimas doses; pro sco-
 po diluendi non opus esse decoctis ingratis, sed
 mellare aquam variis modis gratiorem redditam,
 emulsionem seminum frigidorum; instinctum
 grorum optime quantitatem potus definire. Cen-
 sa methodi medendi Cl. TISSOT in epidemia bi-
 ois Lausannensi. Revisio eorum, quae super
 morbis acutis Cl. NORSIERI ex auctoribus collegit,
 prior et amplior censura methodi medendi a Cl.
 VALLIEN propositae. Transitus ad curationem fe-
 rium intermittentium: has omnes, cuiuscunque
 generis fuerint, in eo convenire, quod cortice
 quiano vincantur, excepta quartana, quae in
 principio eidem cedere visa, redeat eumque elu-
 at, et epidemiarum quarundam exemplis, licet
 rarissimis. Duo momenta, ad quae respici oportet
 earum curatione: ut bene, etsi larvatae, digno-
 cantur, et ut cortex methodo conveniente exhi-
 eat, nempe bonae notae, sufficiente dosi, et
 opportuno tempore; quod imprimis in febribus in-
 mittentibus mali moris valet, in quibus eius usus
 plane non differendus. Noxa ex praemittendis
 ut adiungendis aliis medicamentis. Tandem quae
 am de febribus epidemicis. Causa earum vel a
 vno victu, vel a vitio seu infectione aëris. Varii
 nus eiusdemque epidemiae in diuersis stadiis gra-
 us: inde diuersus effectus medicamentorum pro-
 positorum. Duplex medicorum in illis officium:
 ngulum aegrum curandi, in quem finem saepe
 orietat motus naturae obseruare, imo remediis
 empiricis interdum locum dare; et epidemiae ipsius
 causas aggrediendi. Votum, ut studia physico-
 rum nostri aevi in analysi aëris, quae adeo stupen-
 inuenta exhibuerint, quorum autem nullum vel

minimum utilitatis hominibus attulerit (!), in
daganda causas et remedia epidemiarum con-
tantur. Prophylactica vere nulla dari.

T. II. *T. II. Cap. I. de morbis chronicis.* Praeter
p. 1. tium humorum plerumque supponi debere mu-
tionem quamdam praeternaturalem in solidis,
inprimis interdum vitium incognitum nervorum.
Alios, v. c. scorbutum et luem veneream, la-
emendatione et euacuatione fluidorum morbo-
rum tolli; alios etiam correctione solidorum ege-
quae nulla ratione melius obtineatur, quam
externo thermarum et interno acidularum, la-
tamen vires naturae curationes mirabiles effici-
De diaetae rigorosioris in iis noxa: exemplum
bilitatis ventriculi ab Auctore Cl. solo victu animi
curatae. Appetitum aegrorum optimum indicari
esse. Seueriora antiquiorum remedia, merito ha-
die, exceptis exercitiis gymnasticis, reiecta. Vires
medicamentosi varia genera, ubi requiruntur, a-
modum proficua. Coffea et chocolada, si ab a-
gris appetuntur, inter delicatiora potus ge-
tantum referenda: prioris effectus sinistri in nervis
negantur, modo sit bonae indolis, et arabica, ha-
ius vim calefacientem, adiunctis licet condimentis
nullam esse. Vinum esse egregium nervorum
subiectis pigris et morbis a languore.

p. 13. *Cap. II. de morbis nervosis.* Ex numero-
rum grege tantum quaedam de malo hy-
rico et hypochondriaco et iis morbis conuul-
vis anomalis, qui a nimia mobilitate nervorum
ri dicuntur. Quam parum cognitio anatomica
vorum lucis in istis malis afferat. Quae subiectis
iis maxime obnoxia sint. Causae eorum, potissi-
mum passiones animi — in his etiam ambitio
mellarum conuulsiones mentiendi, quorum mal-

contulerit magnetismus animalis; nec non am-
 titio religiosa, seu a simulatis emanationibus sacris,
 ab imaginaria consuetudine cum geniiis coelesti-
 — et contentio studiorum; venus immodica;
 morbi organici viscerum potissimum circa praecor-
 dia, in quibus duo momenta summam admiratio-
 nem merentur: quod nempe vel solis viribus vitae
 vel medicamentis facile cedant, causa licet non
 ablata, et quod nulla recenti accedente exacerb-
 ationis causa recrudescant, quae variis exemplis il-
 lustrat. Cl. Auctor, aneurysmatis in carotide dex-
 tra, morbi podagrici cum vitio respirationis alter-
 ante ac demum oedemate pedum accedente lethar-
 is, hydropis pectoris, abscessuum inter tunicas
 ventriculi cum rene sinistro in pus conuerso; aliorum-
 que, quae feliciorem exitum habuerunt, itidem
 hydropis cum suspitione vitii in pectore meminit.
 Varias cogitationes de his, praesertim de fausto vel
 sinistro effectu venaesectionis. Regressus ad alias
 causas morborum neruorum. Symptomata eo-
 rum diuersissima. Flatulentiam hystericam et hy-
 pochondriacam causae prorsus incognitae deberi,
 quae a tumultu neruorum in motum ducatur, et
 modo aequae incognito separationem bilis eiusque
 influxum in duodenum augeat, vnde in ventricu-
 lum deducta amaritiem oris excitet. Remedia ad-
 versus insultus morborum neruorum et aduersus
 morbos ipsos. Lac et vegetabilia egregia, modo
 digerantur. Cortex peruianus semper plus mi-
 nus efficax, praecipue cum opio coniunctus.
 Aquae minerales interne et externe, sed non nisi
 eae, quae acidum aëreum continent, quales S. Iu-
 liani, selteranae, spadanae, agnanenses. Opium,
 auxilia ad distrahendum animum idonea, ferrum in
 obstructionibus viscerum. Flores arnicae, carda-
 mines, zinci tantum credulitati quorundam laudes
 suas

suas debere. Motus gymnastici; aeris mundus
vesicantia. Balneum frigidum certis tantum
conditionibus proficuum; alias noxium. Mun-
dum. Exemplum convulsionum acidi et
tissimum nitro curatarum, ex Ephemerid. N.
Selectus et variatio horum remediorum, saepe
experientia duce instituenda. Tandem de
ta systematis nervosi, morborum periodicorum
caussa; v. c. haemoptysos, asthmatis, arthritidis,
haemorrhagiae uteri, epilepsiae, apoplexiae, tri-
brum intermittentium; comparatio harum cum
insultu hysterico vel hypochondriaco.

P. 51. Eodem capite etiam de venenis agit Cl. Audouin.
antidota nulla exstare, praeter euacuantia et demul-
centia generalia, exceptis in morfu animalium ve-
nientium ligatura et imprimis suctione. Neque
alkali volatili interne, neque lapidi caustico externe
vsurpato multum fident. De hydrophobia spontanea
et a morfu canis rabidi: nullum aduersus eam,
iam se euoluerit, exstare remedium, perisse in ne-
focomio florentino, quibus curatio mercurialis sum-
mo cum studio adhibita fuerit. Fallaciae in diui-
candis huius remedii virtutibus prophylactici et
missae. Simile iudicium de alkali caustico a Cl. Au-
DIERER proposito. (Haec tamen omnia, si nobis
iudicare liceat, admodum imperfecta visa sunt. Pe-
rius remediorum ne verbulo quidem mentionem
factam videmus. Numne ergo folis Cl. Audouin
verbis fidem adhibere cogamur? Hoc certe ipsum
ab omni praeiudicio auctoritatis adeo remotum
nolle, persuasi sumus.) Tandem quaedam de ve-
neno mytulorum aliorumque animalium mar-
norum.

P. 61. Cap. III. Cogitationes de variis aliis morbis
chronicis. De phthisi pulmonali: morbus incurabilis
a peculiari vitio humorum cum mala dispositione
partis

particulari pulmonum pendens, quae si absint, lae-
siones pulmonum aequae ac decubitus ad eos factos
facile omnino sanationem admittere. Sputa phthi-
siorum non a pure oriri. Diuersa duratio morbi,
interdum longas inducias concedens, quae cura-
tum esse morbum persuadeant. Inutilitas vel noxius
ideo effectus medicamentorum iactatorum, inter
haec etiam aëris dephlogisticati: persuasum tamen
esse Cl. Auctori, posse inueniri et suo tempore
etiam inuentum iri remedium aduersus hunc mor-
bum. Haemoptysis a phthisi pariter insanabilis;
reliquae eius species periculi expertes. Exemplum
feminae post sputum sanguinis et puris iam viribus
exhaustae, quae rupta vomica copiaque ingenti pu-
ris excreta iam cum sanitate in gratiam redeat; et
iuuenis post pleuritidem abscessu ad costas affecti,
qui circa septem libras puris colore et odore lac re-
ferentis fuderit et fistulam cum carie reliquerit,
peritam tamen solisque naturae viribus sanatam.
De rheumatismo, arthritide et podagra: omnino
differre hos morbos; remediorum calidorum a Cl.
CVLLEN aduersus podagram ad ventriculum et in-
testina conuersum commendatorum noxa. Vera
remedia arthritidis et rheumatismi esse balnea ex
aquis mineralibus et simplici, atque opium. *De*
morbo serophuloso: diuersum esse a lue venerea et
thachitide laruata; ab arte non vinci, sed a solis
viribus mechanismi naturalis in euolutione sub tem-
pus pubertatis. *De scorbuto.* Victum animale
per se non existere causam eius; sales neutros in
corpore non mutari in ammoniacalem, neque eum,
vixote naturalem sanguinis, scorbutum efficere
posse; non solum victum vegetabilem, sed etiam
animalem, modo recens fuerit, eum sanare; et
alia contra Cl. CVLLEN. *De hydropse.* Casus, in
quibus vtendum aut abstinendum sit a potu largiore,

a solo instinctu aegrorum determinari posse. Quod externum usum euacuationem aquarum saepe mouere, causa tamen morbi superstita relicta racentesis in grauidis necessaria, et visceribus communibus morbum plane tollens. *De morbis chronicis.* Chronicos ratione curationis per balnea seu mineralia et mercurium inter se conuenire, varia ipsorum facies characterem diuersum monstrare videatur.

p. 67.

Cap. IIII. de remediis in genere. Errores vagantes, vires medicamentorum a priori stabilire vel le, aut tales assumere, quales a singulis partibus constitutiuis deduci posse videantur, v. c. in lacte et saccharo ab acido, in cereuisia maltique infuso ab aëre fixo, et sic in aliis. Triplex remediorum applicandorum via: per os, per cutem, per infusionem. (Nonne etiam per clysteres?) Non eas substantias medicamentorum nomen meretur quae siue interne sumta, siue extus applicata manifestos certosque effectus, idque omni tempore conferant. Inde multa excludenda esse, mirumque non videri debere, multa olim celebrata iam obliuioni dari, quod variis adductis exemplis confirmatur.

p. 88.

Cap. V. Cogitationes de quibusdam remediis particularibus. De aëre, quemadmodum fecundus morborum fonte, sic etiam valido aduersus morbos chronicos remedio: licet neque vera indoles causarum istarum morbosarum, neque essentiales qualitates diuersorum aëris generum notae sint, tamen ea, quae experientia monstrat, optime sufficiunt. Signa salubritatis vel insalubritatis aëris per eodemetrum dubia. Quaedam ab ORIBASIO iam adducta, non vilipendenda. *De opia.* Vnicum aliud diaphoreticum et sudoriferum virtute specifica. Vi res eius aduersus nimiam sensilitatem et irritabilitatem

Quatenus excretiones vel augeat vel moderetur. Vfus eius in febribus exanthematicis; in nemoptysi; in rheumatismo; in symptomatibus venereis, ex observatione Cl. HILL (STILL ab Auctore nostro dicitur) in comm. Edinburg. (recentiora tentamina ad curationem ipsius luis venereae nondum innotuisse videntur Cl. Auctori); in tussi; in dolore fluxu menstruo. Putredinem neque induci neque augeri eius vsu (!). Vanum metum ob noxas ab opio; neque opprobrio ei esse, quod leuet tantum morbos, non curet. *De adstringentibus.* Balsaqua quaedam in viis primariis adstringendo agere; vera autem adstringentia non exserere vim suam in secundas vias. Fluxuum sanguineorum aliorumque tons triplex; vel a ruptis aut corrosis vasis, vel ab impetu nimio humorum versus eorum orificia, vel a relaxatione vasorum ipsorum; remedia diuersis huius causis accommodanda. Simaruba in fluxibus ventris adstringens specificum. *De diureticis.* Mala ab iisdem metuenda in constrictione spastica viarum vrinariarum. *De expectorantibus.* Vere talia, licet quam maxime optanda, non existere. Vfus diureticorum ipsorumque vesicantium in liberandis a materia viscida vel purulenta pulmonibus. *De medicamentis alterantibus.* Acida quaecumque nonnisi mutata in sanguinem transire. Actio eorum in primas vias. Limonadarum vsum in morbis acutis ad morbum principalem indifferenter esse; in diarrhoea quadam biliosa ipsas multis arderem ventriculi induxisse; in scorbuto nihil effecisse (!). Praecipitationem vel correctionem bilis ab acido vitriolico precario assumi. Camphorae vires aduersus febres inflammatorias et continuas itidem praeconceptioni tantum inniti (prorsus tamen non memorantur vires eiusdem antisepticae, aduersus morbos melancholicos, cet.)

De nitro idem iudicium, sicut iam in prioribus. Sic etiam de aliis remediis, ex quibus Serpentina (quam cum polygala pro synonymo habemus) ea referimus, quae humana parum cauit naturam. *De oleis dulcibus*. Virtus eorum externe adhibitorum in oedematibus, tussi, tumoribus inflammatoriis. Internum pro scopo laxandi non omnibus subiectis committitur in pleuritide et peripneumonia usum, licet utilissimum, tamen effectus non probati. An tamen usus ad longaeuitatem conferat, tentandum. *De incidentibus*. Saponem et gummi ammoniacum (haec enim sola adducuntur) ad assumptam tenacitatem humorum soluendam laudata, plerumque nihil praestare, priorisque usu ventriculum laedi. *De absorbentibus*. In corpore viuo non existere chimicum ubi aut acidum (!) aut alkali absorbendum sit. Virtutem antipthiticam aquae calcis prorsus chemicam esse. *De aquis mineralibus*. Error eorum qui efficacitatem earum tantum ex maiori quantitate substantiarum mineralium fixarum in iis constituant. Thermas in genere plus valere ad morbos cutaneos, quam acidulas frigidas, hos commodius conuenire morbis inueteratis a vitio interuenientis: harum acidum aëreum differre a principio volatili thermarum. Quam parum sufficiat analysi chemica in detegendis aquarum mineralium virtutibus; respectu potissimum habito piscinarum et recensium. *De virtutibus diuersorum fontium indicatorum ad Porrettam*. *De acidulis asienensibus in agro pisano*. *De aquis medicatis artensibus* thermas cum acido aëreo arte parari, impossibile Cl. Auctori videtur; nec tentamina Cl. MANNI eidem satisfaciunt: aquas vero, quibus tantum fixae partes constitutivae insint, parari potest omnino concedit. Ad usum aquarum medicatarum

variis morbis commendat librum Cl. STVNZER^{*)}.
 De balneis tepidis ex aqua dulci; de balneis ex oleo,
 semper inferioribus, nisi forte ubi transpiratio
 nimia moderanda sit. De balneis frigidis,
 modum satis determinati effectus. De aquis nuce-
 mentibus (di Nocera) earumque usu ulterius tentan-
 du. De lacte et diæta lactea: prius vinci oportere
 humorum, quam ea in usum vocari cum fructu
 possit. De electricitate: sperari quidem posse in-
 usum eius, sed hactenus illam nullam vni-
 quam bonum effectum praestitisse (!!). De cauteriis
 et caustionibus: usus eorum insignis; abstinendum
 tamen ab iis, ubi atrophiae metus sit, aut nonnisi
 si inflammatio absque suppuratione producat,
 et convulsiones inde nascantur. Necessitas eorum
 in siccatibus viceribus antiquis. De remediis specificis:
 tria tantum horum existere: mercurium, corticem
 peruvianum, simarubam. Phthysicos pulmonalis
 venereae perunctiones mercuriales sanatae exem-
 plum. Mercurium nullos morbos nisi venereos et
 venenosos sanare. Internum sublimati usum sem-
 per successu caruisse vidit Cl. Auctor, adeoque a
 capsula obtinuit eum effectum, quem a subli-
 mato, methodo Cl. GALLI^{**)} exhibito (solutione
 in spiritu vini tenui, addito syrupo de citro toto),
 frustra expectauerat. Methodum Cl. CIRILLO^{***)}
 eodem externe utendi non tentavit, insufficientem
 tamen arbitratur. Frictiones etiam mercuriales
 non semper effectui respondere vidit. Qualiacumque
 capsulae vires specificas contra lueem veneream
 concedendas omnino esse, sed minores mercurio.

Lacer.

^{*)} Ueber das Betragen in Nervenkrankheiten, Wien,
 1782. 8.

^{**)} Vid. Comm. nostr. Vol. XXX. p. 55.

^{***)} Vid. eorund. Vol. XXVIII. p. 505.

Lacertas aequae ac olim cicutae extractum contra venereos aliosque morbos inefficax remedium ventas esse. Vbi saluationem ciere animus sit, adeo sollicite aegros ab aëre libero arceri debemus (methodo per extinctionem, quam Galli faciunt). Abstinendum ab usu mercurii, praesentis labie visceris cuiusdam nobilioris, nisi ipsa sui generis cae originem debeat. De inunctionibus partialibus in morbis localibus: in morbo vniuersali locum inunctionis indifferentem esse. De reliquis morbi venerei post plures annos saepe falso accusati. De cortice peruviano. Modum, quo agat, prius non cognitum esse. Error Cl. BORSIERI, ab illo morbo cordis et arteriarum valentius irritari*). Virtutem roborantem in morbis chronicis aequae ac adueniens continuos malignos nullam esse; in primis etiam experientiam Cl. SIMS **) (SINSIO hic vocatur) ad utilitatem non euincere. Veram eiusdem effectum etiam probari in febribus intermittentibus cuius generis, praecipue perniciosis istis, minorem effectum in quartanis, etiam adiuncto opio. Methodum Ill. WERLHOFFII, eum duabus vel tribus horis ante paroxysmum exhibendi, optimam esse: in iis tamen febribus, ubi paroxysmi adeo irregulares sint, ut aegre dignoscantur, praestare parcas dolorem, quam primum signa declinationis se ostendant, regendas, quo propior sit accessus novus. Valde eius in febribus sic dictis subintrantibus. De minori, causa irriti successus: fatendum omnino esse, corticem nostrum minus virium possidere, quam quo maiores nostri usi fuerint (de cortice rubro nihil inuenimus, multo minus de aliis recentioribus).

*) Vid. eorund. Vol. XXVIII. p. 291.

**) Vid. eorund. Vol. XXII. p. 109.

ius cognitis eiusdem speciebus). De virtute corticis peruiani in morbis nervosis: inde falso derivatum esse vim eius tonicam. Virtutem antigangrenosam (quod superius iam vidimus) itidem nullam esse: ampla diiudicatio historiae in comment. edinb. a Cl. GOOLDEN (SOLDEN hic dicto), ex qua inutilitas huius remedii pateat (in quo quidem arguendo veremur, ut omnibus satisfactum videatur, quam operose etiam Cl. Auctor in eo versatus fuerit), bis eiusdem usum infructuosum se ipsum exortum esse. Virtus aduersus morbos quosdam prophulosos etiam ex comment. edinb. in dubium vocata. Corticem peruianum recidiuarum in morbis causam non esse. *De simaruba*: inexpertos tantam eam ipecacuanhae postponere: eam fluxus ventris omnes, grauiiores adeo et inueteratos, curare, modo appositum purgans et praesertim copiosus vsus aquae mineralis purgantis, v. c. tettuchensis ad libras aliquot, praemittatur. Iam adhuc pauca de quibusdam aliis remediis, inter specifica relatis: *Magnetis* virtutem inter somniareferendam esse; *Arnicae* virtutem, de qua superius in morbis nervosis pertractandis experientia propria destitutus dixerat, se iam propria obseruatione nullam cognouisse; vim eiusdem aduersus amaurosin itidem fundamento destitui, sicut paeoniae et valerianae contra epilepsiam; *Ferrum* insigne remedium esse aduersus obstructions, vi peculiari sanguinem vitiatum, neque alium, ad vias vterinas amandandi et per eas excernendi. Breuis repetitio ante dictorum ad stabiliendum systema generale medendi morbis corporis humani.

Paucis adhuc (satis enim et forte nimis prolixos nos fuisse fatemur) videamus de iis, quae in adiuncto discursu proposita sunt. In omnibus artibus prius videri praecessisse theoriam, hasque ipsas multo

multo antiquiores esse philosophia. In medicina
euenisse idem: prius innotuisse remedia, quam
subtilior quidem anatomia, sed rudior tantum
ratio corporis, aëris et qualitatuum eiusdem, verum
physicae studium inclaruerit. Pari ratione anato-
mie phaenomenorum morbosorum expositio
veramque medicamentorum applicationem frui
peti: praelagia ex pulsibus, effectus terronum, mor-
bertatis vim in tollenda epilepsia, causas morbo-
rum capitis et pectoris, diuersos modos, quo
uersa subiecta a causis morbofis afficiantur, mor-
bos ossium et telae cellulosaë. Quouis tempore
practicos praestantissimos minus docte anatomiam
calluisse; celeberrimos anatomicos aut medicos
fecisse sine anatome, aut si praxin ad hanc dirigere
voluerint, infeliciores fuisse. Exempla ex anti-
quiori aëque ac recentissima historia assertum hoc
illustrantia (quorum tamen contraria hic retine-
tur). Neque sectionibus cadauerum iuuari artes
medendi. Inuenta anatomica ad praxin prorsus in-
utilia esse: circulationem sanguinis, irritabilitatem
systema lymphaticum, neruorum fabricam; et
etiam physica: staticam, electricitatem, magne-
tismum, aërem fixum, experimenta de digestionibus
item chemicorum, quandoquidem remedia eorum
facile substitui possint simplicia a natura ipsa obta-
solis causticis exceptis (sed ipsum ipecacuanhae hoc
exempli loco adductae usum quoties aegri, im-
pares infantes, respuant, tartaro emetico odoris le-
porisque experti facilius obtemperantes, quis est qui
ignoret? et haec hic aëque ac alibi multoties effatorum
Cl. Auctoris ratio est); alia remedia, a chemicis tanta
laudibus celebrata, ad summum esse aequiuoca (inter
quae et antimonialia!). Neque tamen studium
anatomies et physices medicis dissuadendum, sed
potius necessarium esse, partim vt systemata medi-
cinae

nae practicae quotidie prodeuntia diiudicari queant, partim quia sperandum sit, in iis scientiis demum quaedam inuentum iri, quae in artis salutaris vsum edant. Tandem etiam ex cognitionibus illis animum oblectamentum haurire ac solamen, quo saepe eget medicus, cui dolendum sit, se aegrorum vitam, quam lubentissime etiam voluerit, seruare non posse.

IV.

G. VAN DEN HEUVELL Med. Doct. tentamen nosologicum sistens morborum a vitio vis vitalis diuisionem et dispositionem practicam, a maxime fundamentali morborum parte, quantum per abditam multorum naturam licuit, desumptam: cui praemissa est synopsis classium et ordinum, et vltiorum quarundam subdiuisionum, pro nosologia completa practica, ex eodem fonte desumenda. Publice pro gradu doctoratus defensum. Lugduni Batauorum, apud Abrahamum et Ianum Honkoop. MDCCLXXXVII. 8. pagg. 418.

Quum opera veterum medicorum in ordinandis morbis ob assumtas hypotheses admodum imperfecta sit, neque recentiorum ob diuisionis fundamentum a fundamentalibus tantum morborum partibus (quae Cl. Auctori idem sunt, quod scholae olim causas proximas dixere), sed etiam partim a symptomatibus, partim a causis sic dictis remotis desumptum pure practica dici mereatur: Cl. Auctor, immortalis STOLLII discipulus, systema nosologicum tale, quale frons libelli iam indicat, ex-

exstruere tentauit, et ante quam ipsum proponere de fundamento, cui illud inniti debeat, de regulis in ordinandis classibus, ordinibus, generibus, speciebus, varietatibus et varietatibus subordinatis seruandis bene et egregie differit, licet non diffiteamur nos saepe purius dictionis genus optasse, a quo forsitan maior perspicuitatis gradus profecturus fuisset. In quinque classes diuidit morbos, quarum prioribus tres morbos a vitio virium, duae posteriores morbos a vitio instrumentorum corpori humano priorum complectuntur.

Cl. I. Morbi a vitio cohaesionis:

Ordo I. a nimis forti cohaesione

A. in continentibus

B. in contentis.

Ordo II. a cohaesione praeternaturali partium sano in statu non cohaerentium

A. inter partes molles

B. partium durarum inter se, vel cum mollibus.

Ordo III. a nimis debili cohaesione

A. in continentibus

B. in contentis.

Ordo IIII. a defectu plenario cohaesionis, seu solutione continui

A. in partibus mollibus

B. in partibus duris.

Cl. II. Morbi a vitio vis vitalis:

Ordo I. irritabilitatis nimiae

A. vniuersalis

B. particularis.

Ordo II. a nimio vis vitalis impetu

A. nulli certae parti vel functioni praeter caeteris adstricto, sed plus minus vniuersali vel vago.

B. certis partibus et functionibus prae caeteris adstricto.

Ordo III. torporis, seu irritabilitatis nimis paruae

A. vniuersalis

B. particularis.

Ordo IIII. a languore seu impetu vis vitalis nimis paruo, vel requisiti impetus pleno defectu

A. plus minus vniuersali vel vago

B. partiali.

Ordo V. ab actione vis vitalis anomala, cuius diuisiones vltiores inferius traduntur.

Cl. III. Morbi a vitio in vi irritante contentis insita:

Ordo I. ab acritate humorum aliorumue contentorum morbosa

A. ab acritate chemica nota

B. ab acritate, cuius natura ignota est.

Ordo II. a contentorum statu vappido seu inertis (quorsum forte referenda Asphyxia a defectu aëris puri).

Cl. IIII. Morbi a vitio instrumentorum solidorum mere instrumentario:

I. a vitio magnitudinis relatiuae

Ordo I. ab enormitate

A. nocente per occupationem loci vicinis partibus destinati

B. continentium, per capacitatem nimiam nocente

C. nimia longitudine ligamentorum cet.

Ordo II. a pusillitate

A. spatium nimium partibus vicinis relinquente

tem. XXXI. Pars II.

Y

B. con-

- B. continentium, per nimis arctam citatem praecipue nocente
- C. nimia breuitate ligamentorum cel.
- D. a textura tenera, gracili (huc potius quam ad morbos Cl. I. Ordi III. referenda).

H.

Ordo III. a vitio formae,

- A. partium vicinarum situm relationem et formam mutante easue irritante cel.
- B. laesione functionis ipsius partis, cui forma vitata est, praecipue nocente.

III.

Ordo IIII. a vitio situs relativi (GAVI, *Palat.* §. 226 — 257).

IIII. a numero partium vitiose

Ordo V. excedente (*ibid.* §. 258.)

Ordo VI. deficiente (*ibid.*)

Ordo VII. a praesentia talium in corporibus qualia in sano plane absunt,

- A. partis corpori reliquo continuae,
- B. rei corpori non continuae.

Cl. V. Morbi a vitio fluidorum aliorumue contentorum mere instrumentario:

I. a vitio in volumine contentorum

Ordo I. excessu peccante

- A. vniuersae humorum massae, seu m. polychymia vniuersali
- B. humorum circulantium, seu m. a plethora
- C. humorum aliorumue contentorum extra sphaeram circulationis collocatorum.

Ordo II. defectu peccante

- A. vniuersali, m. ab oligochymia,
- B. humorum circulantium

C. humorum aliorumue contentorum extra sphaeram circulationis (penuriam liquorum secretorum ad effectus morborum, numquam ad principia pertinere, monet Cl. Auctor).

II.

Ordo III. a contentis loco aberrantibus

A. in statu sano circulantibus

B. in statu sano in determinatis cancellis versantibus.

Progreditur iam Cl. Auctor ad ulteriorem expositionem morborum, quos classis secunda comprehenditur, quam ob insigne eiusdem in praxi momentum prae reliquis speciminis exhibendi causa legit, et in usum ductis praestantissimis auctoribus fere ubique illustrationes vel interspersit vel subiunxit, ex quibus potissimum se commendant observationes de distinctione practica diarrhoeae, p.128. colerae, et aliorum alui fluxuum; de symptomatibus et causis inflammationis et hinc non diffi- p.137. alter deducendo vero inflammationis principio; p.160. inflammationibus chronicis; de natura rheumatis- p.164. mi; et speciatim chronici; de natura dysenteriae p.184. et catarrhos intestinales praeceunte Ill. STOLL re- p.205. tae); de febrium symptomatibus et signis characteristicis vberima tractatio, subiunctis aliis de complicationibus et successionibus febrium inter se cum aliis morbis cet. de natura rhachitidis; de p.319. orbuto eiusque principio; suppurationis definitione, p.323. principium, signa cet. de identitate generica p.353. specifica scarlatinae benignae auctorum, et mor- p.383. borigram gangraenosam epidemicam concitantis; p.402. de natura podagrae; et de scrophula. Quae tamen cuncta iam indicare nobis tantum datur, dispositionem systematicam morborum huius classis nunc

cum lectoribus nostris communicaturis, quam idoneis
satis prolixam fore facile praevidemus. Ordinem
supra iam indicauimus, iisque iam repetendis
perfedemus.

Ord. I. Genus I. Morbi irritabilitatis nimiae
versalis.

Species 1. a fibra tenera gracili
cipue pendentis (huc
tinet ita dicta constitutio
hysterica).

2. cum debilitate irr.
pendente a fibra tenera
gracili.

Genus II. M. irr. nimiae particularis
impetus in sensorio communi
disponentis.

Species constituunt habitus
epilepticus, dispositio ad morbum
nimiam, noctambulismum
de quibus in ordine sequenti.

Genus III. M. irr. nimiae musculorum
luntariorum, neruorumque
sculos regentium; ad morbum
conuulsiuos disponentis. (Hic
referenda Scelotyrbæ seu Chorea
S. Viti).

Genus IIII. M. irr. nimiae vasorum ab
bentium: semina morborum
Ord. sequ. Gen. IIII.

Genus V. M. irr. nimiae vasorum circula
toriorum, disponentis ad spasmum
modica distributionis et secretionis
impedimenta Ord. II. Gen. V.
congestionem actiuas Ord. II.
Gen. VI. et inflammationes Ord.
II. Gen. VII.

Genus VI. M. irr. particularis ad febres
periodicas disponentis, seu ha-
bitus febriles, seminia februm
habitualium Ord. II. Gen. VII.
Sp. 1. et 2.

Genus VII. M. irr. in canalibus et rece-
ptaculis seu in vsum circulatio-
nis seu excretionis; seminia mor-
borum Ord. II. Gen. VIII.

Ord. II. Genus I. M. ab impetu nimio vis vita-
lis, nulli certae parti vel fun-
ctioni prae caeteris adstricto, sed
per se plus minus vniuersali vel
vago.

Species 1. propter irritabilitatem vni-
versalem a fibra tenera gra-
cili praecipue dependen-
tem (hysteria et melancho-
lia neruosa cum sympto-
matibus morbisque secun-
dariis).

2. propter irritabilitatem cum
cum atonia vniuersali, Ord.
I. Gen. I. Sp. 2. (huc non
parum pertinent febris
lenta neruosa, tum et fe-
bris erratica).

Genus II. M. ex impetu vis vitalis nimio,
in sensorium commune directo

I. morbi sensationis e. i. v. n. sensorii fun-
ctiones, quae sensationi praesunt,

Species 1. nimium incitante, Var. 1.

sensatio vigilantis nimis viui-
da, quin et falsa; 2. peruigi-
lium idiopathicum, 3. in-
somnia idiopathicum, cu-

lus diuersi gradus intensum simplex et noctambulismus.

2. perturbante, Var. 1. idem associatione non, non notabiliter perturbante.
2. morbose alienata idem falsarum vel verarum associatione: Mania.

II. sensorii functiones, quae motibus voluntariis praesunt,

3. nimium incitante: Epilepsia.
4. voluntatis dominio carente: Catalepsis.

Genus III. M. a nimio impetu vis vitalis contractiones musculorum voluntariis motibus dicatorum voluntarias cauſſante, continuas vel alternas: M. conuulsio musculorum voluntariis motibus dicatorum.

I. a cauſſis internis et principio plius minusue vniuersaliter agentibus

a) conuulsione continua s. spasmus

Species I. Tetanus.

b) conuulsionibus alternis

2. M. clonici recentiorum cum varietatibus a cauſſis et violentia conuulsionis

3. Raphania?

II. a cauſſis internis et principio proprio

4. conuulsione continua, Var. 1. sine dolore, 2. cum dolore, Crampi sauu.

5. con-

5. convulsionibus alternis.

Genus III. M. a spasmō vel inuerso motu vasorum functioni absorbendi dicatorum, absorptioni obicem ponente.

I. Fluxus lymphatici vel chylosi, acute et cauis absorbentium foras patentibus.

Species 1. catarrhus nasalis (spurius) lymphaticus.

2. Saluatio (spuria) lymphatica.

3. Similis excretio ex auri-
bus.

4. Vomitus lymphaticus.

5. Diarrhoea lymphatica, chy-
losa, coeliaca.

6. Diabetes.

7. Leucorrhoeae quaedam.

8. Sudor lymphaticus.

II. Hydropes et congestiones a spasmō vasorum ex cauis clausis absorbentium.

1. circa partes ignobiles, species 1. ad 8.

2. circa partes nobiles, vel in illis ipsis, cerebro et medulla spinali, organis sensuum, respirationis, digestionis, se- et excretionis; a specie 9. ad 28. variae hydropis et oedematis pro diuersa sede species, et 29. congestio sanguinis in corp. cauern. penis vel clitoridis.

Genus V. M. a spasmō vel inuersione

vasorum circulatoriorum non
absorbentium, debitae humo-
rum propulsioni, distributioni
secretioni, toti circulationi
cubi obicem ponente,

1. in vasis nulli secretioni
seruientibus, in partibus
ignobilibus et nobilibus, a
spec. 1. ad 12.

2. in vasis secernentibus, sine
materiae vtilis, siue excre-
mentitiae, a spec. 13. ad
24.

Genus VI. M. a congestionibus actiuis,
non inflammatoriis, sine vi-
lenta vasorum, in quae humo-
res violenter impelluntur, re-
tione.

Species eodem modo, vt in
genere superiori, diuiduntur:
humores variae indolis hic
lic congestos hic pertractari
facile patet. Apoplexiae dis-
tinctionem in sanguineam et
serosam paruae vtilitatis in
praxi esse cum Cl. Cullen ar-
bitratur, cum dependant ab
iisdem causis et fere semper
iunctae sint. Morbos ab in-
flata bilis secretionē cholericam
dicit. Species huius generis
sunt 29.

Genus VII. Morbi inflammatorii, ante-
cedenti generi ob violentam re-
forum, in quae humores circulan-
tes

lantes impelluntur, reactionem
huiusque effectus oppositi.

1. non rheumatici, infl. genuinae STOLLII, itidem pro sede diuersa distributae in Species ab 1. ad 32. in suas varietates primarias et secundarias abeuntes.
2. rheumatici, seu rheumatismi, pari modo distributae Sp. 33. ad 64. Ad Spec. 36. quae est rh. ligamentorum capsularium aliorumque ligamentorum ossa nectentium, referenda putat rheum. arthriticum SAUV. et primum stadium tumoris albi rheumatici ab Anglis, praecipue CL. BELL*) descripti. Ad Sp. 45. M. a rheumatismo in pulmonibus, vel membranis et canalibus ad pulmones pertinentibus, var. 1. a rheum. sicco, vel catarrho trachearum, et quidem ad posteriorem, refert anginam polyposam, reliquis anginae varietatibus iam inter inflammationes relatis. Sp. 49. enteritis rheumatica sistit varietates 1. siccam, cuius effectus potius vel sym-

Y 5

ptoma,

*) Vid. Comm. nostr. Vol. XXV. p. 39.

ptoma, quam varietas, co-
lica rheum. 2. catarrhus
intestinales, seu c. dysen-
tericum, quorsum dysen-
teriae diuersae varie-
tates secundariae per-
tinent.

Genus VIII. M. a spasmo vasorum capi-
larium impetus in systemate cir-
culatorio conciliante et con-
nuante, vel vniuersales vel to-
pico: Febres et morbi febriles.

**I. Febres a nimia irritabilitate prae-
cipue dependentes.**

Species I. ab habitu febrili peculiari
(Ord. I. Gen. VI.) prae-
cipue dependentes: F. habi-
tuales. *Var. 1. quotidiana;
2. tertiana; 3. quartana;
4. 5. e. f. p. quintana, septi-
mana e. f. p.

2. a debilitate et irritabilitate
nimia vniuersali prae-
cipue dependentes: var. 1. nul-
las vel vix distinctas habi-
tuales periodos seruans;
F. lenta nervosa, cuiusque
varietates secundariae: cum
pituitosa labe complicata;
cum degeneratione acrimo-
rum, saepe putrida;
cum inflammatione. Var. 2.
distinctas, sed inordinatas,
habituales periodos seruans;
erratica, transitus febris habi-
tualis in lentam nervosam.

II. F.

II. F. a praeternaturali irritamento praecipue pendentes.

3. intensitate vis vitalis et hinc tono praeternaturaliter aucto, praesertim in systemate circulatorio: Synocha. Var. innumerae, ad tres ordines commode reducendae: 1. S. simplex, siue S. pure phlogistica; 2. S. minus simplex, non Synochus; 3. S. Synochus.

4. intensitate vis vitalis et hinc tono morbose immutato: Typhus. Var. itidem innumerae: 1. T. non Synochi: T. saburralis pituitosus; T. saburralis; saburra acri; T. putridus, putrescentia vniuersali. 2. T. synochi cum suis subdiuisionibus, inter quas T. catarrhalis vel rheumaticus notissimus.

Genus VIII. M. conuulsui canalium et receptaculorum, receptioni, elaborationi, propulsioni, circulationi vel expulsioni contentorum inseruientium, et musculorum ad has actiones concurrentium.

I. in canalibus et receptaculis respirationi et circulationi vniuersae mediate vel immediate inseruientibus.

Species 1. in faucibus: Angina spasmodica.

Spe-

Species 2. a respirationis impo-
mento per spasmus aspi-
rae arteriae, ejusque rami-
rum: Asthma proprie
dum C.V.L.L. ad cuius ve-
tates etiam Incubum refer-
Auctor noster.

3. Tussis, praecipue conuul-
siva.
4. a conuulsione continua
spasmo diaphragmatis.
5. ab eadem interrupta: sin-
gultus; vt plurimum
men symptomaticus.
6. Palpitatio cordis, item
ro huc pertinens.

II. in can. et recept. digestionis et
inferuentibus.

7. a spasmo in oesophago et
pharynge.
8. in ventriculo: Pyrosis, ce-
dialgia spasmodica.
9. Nausea et vomitus.
10. a spasmo vel inuerso mo-
tu in intestinis: leuius mo-
lum, tympanites, flatu
spasmodici; grauius, coli-
ca et iliaca passio.
11. Lienteria.
12. a conuulsione ductus pan-
creatici.
13. a spasmo vel motu inuer-
so ductuum biliferorum.
14. a motu abnormi ductuum
biliferorum, et vesiculae
felleae spasmo, bilem cito

et violenter in duodenum
exonerantis.

15. a spafmo in peluibus re-
num vel vreteribus: Ifchu-
riae nephrospasticae SAUV.
Species altera, priore ad
Gen. V. relata.

16. Ifchuria cystospastica
SAUV.

17. a conuulfione veficae, vri-
nam contra voluntatem ex-
pellentis vel expellere ten-
tantis. Tenefmus veficae
partim huc, partim ad
praecedentem Sp. pertinet.

18. Dysuria et ftranguria
fpafmodica, a fpafmo vre-
thrae.

III. in canalibus et receptaculis, fun-
ctionibus genitalibus inferuienti-
bus.

19. Impotentia fpafmodica, a
fpafmo in ductibus excre-
toriis.

20. Pollutio.

21. M. a fpafmo vteri circa
collum et os, debitae ex-
pulfioni obicem ponente.

22. a conuulfione vteri gra-
vidi, ouum ante tempus
expellente vel expellere co-
nante.

Ordo III. I. Genus I. Morbi torporis vniuerfalis.

Species 1. a rudiori contextus crassi-
tie.

Spe-

- Species 2. a rigiditate. Vtriusque speciei minor gradus constituit temperamentum fecundum dictum melancholicum.
3. a laxitate et inertia, cuius minor gradus temperamentum phlegmaticum.

II. Morbi torporis particularis. Genera huc pertinentia generum ordinis sequentis semina praebent.

Ordo III. I. Genus I. M. a languore vis vitalis vniuersali.

I. a torpore praecipue dependente.

Species 1. a compage crassiori.

2. a praeternaturali rigiditate.

II. a debilitate praecipue dependente (quandoque cum torpore, quandoque cum irritabilitate).

3. Asthenia.

4. Chlorosis.

5. Marasmus a languore et debilitate vniuersali: variationes: 1. absque febre; 2. cum febre lenta, s. Tabes.

6. Rhachitis. Var. praecipuae sunt Rh. incipiens et adultior.

7. Scorbutus.

II. M. a languore vis vitalis, certis partibus, et hinc certis functionibus prae caeteris adstricto.

Genus

Genus II. Sensorii communis functiones languere vel filere faciente, vel et turbante.

I. eas functiones, quae sensationi praesunt.

Species I. languere vel filere faciente. Var. 1. Stupor; 2. Somnolentia vel Somnus praeternaturalis a languore.

2) perturbante

A. ab atonia: var. 1. associatione idearum non, vel non notabiliter perturbata; 2. perturbata: Fatuitas.

B. a rigiditate. Melancholia CVLLEN. Var. 3. levior; 4. consummata.

II. functiones, quae motui musculari praesunt, languere vel filere faciente.

Genus III. Paralyfes et Semiparalyfes musculorum voluntariorum.

Species I. vniuersales.

2. topicae.

Genus IIII. Fluxus lymphatici, hydro pes et congestiones a languore vasorum absorbentium.

Species respondent speciebus Ord. II. Gen. IIII.

Genus V. M. a languore vis vitalis in vasis circulatoriis non absorbentibus, et orto inde circulationis in iisdem languore, inaequali humorum circulantium distributione,

ne, Congestionibus passivis,
secretionum vitiis.

Species sunt 28. ex quibus
multae respondent morbis
Congestionibus activis Ord.
Gen. VI.

Genus VI. M. atonici et paralytici cas-
lium cet. et musculorum in-
dem inferuientium.

1. ad respirationem et circula-
tionem: Species 1. ad 3.
2. ad digestionem cet. Species 4.
ad 15.
3. ad generationem: Species 16.
ad 20.

Ordo V. I. M. ab actione anomala vis vitalis ad
secretionem peculiarem morbosam ten-
dente; secretionem et excretionem nullam
peculiare organon vi suae propriae indi-
lis prae caeteris eligentibus, sed omnes
singulasque corporis partes, data causa,
tum pro organo secretorio, tum pro ex-
cretorio, eligentibus.

Genus 1. Suppuratio.

I. M. suppuratorii a constitu-
tione suppuratoria vniuersali.
Species 1.

II. M. suppuratorii topici. Spe-
cies 2. ad 33.

II. Secretione, saltem excretionem certa or-
gana prae caeteris amante, vi propriae
indolis.

1. Impetu nimio notabili vis vitalis, vel
vniuersali, vel topico, ad secretionem
et excretionem, et hinc ad ipsum
morbum, necessario.

- a) Impetu febrili et (plus minus) phlogistico ad secretionem et excretionem necessario, hinc morbo essentiali; et secretionem, saltem excretionem, in cute et eius productionibus internis prae caeteris facta (materia secreta in omnibus Generibus contagiosa).

Genus II. Pestis.

Species, vt videtur, vnica:

Var. 1. simplex, benigna; 2. phlogistica; 3. typhodes seu putrida.

Genus III. Scarlatina.

Species vnica: Var. primariae

1. simplex; 2. phlogistica; 3. typhodes, quorsum et cynanche maligna CVLL.

Genus IIII. Rubeola s. Morbilli auctorum plurimorum.

Species vnica: var. eadem vt praecedentium.

Genus V. Variola.

Species vnica: var. vt antec.

- b) Impetu (non necessario febrili, sed) phlogistico ad secretionem et excretionem necessario, hinc morbo essentiali.

- a) Secretione, saltem excretionem, in cute et eius productionibus internis prae caeteris partibus facta.

Genus VI. Varicella.

Varietates 3. vt priorum.

Genus VII. Framboesia SAUV. et CVLL.

- β) Secretione in glandulis partibusque perenchymatosis, quae glandulis finiles sunt, vnice facta.

Genus VIII. Cancer.

I. a constit. cancr. vniuersalis

Sp. 1.

II. a causa et principio

pico

A. in glandulis et partibus ignobilibus, Sp. 2. ad 4.

B. nobilibus, quorum continent species patens ex Sp. morborum purpuratoriorum.

- γ) Secretione, saltem excretionem, signa articularia aliasque partes articulares extremitatum prae caeteris manifestante.

Genus VIII. Podagra.

Species vnica: varietates primariae 1. simplicior s. regularis; 2. irregularis; 3. alternans; 4. anomala.

- δ) Secretione, saltem excretionem, facibus praecipue et glandulis salivalibus infesta; cum perturbatione sensorii.

Genus X. Hydrophobia contagiosa.

Species vnica; var. a gradum morbi seu stadiis.

2. Impetu nimio vis vitalis notabili ad excretionem et excretionem non necessario.

- a) Secretione, saltem excretionem, cutim vel et productiones cutis internas prae caeteris eligente.

Genus XI. Scabies.

Species 1. topica.

2. a diathesi scabiosa
vniuersali.

Genus XII. Lepra Graecorum.

Genus XIII. Elephantiasis f. Lepra Arabum.

Species 1. topica.

2. a principio vniuersali.

Genus XIII. Pelagra Italarum?

Morbus nondum fatis notus,
ex scriptis medicorum Italo-
rum CHERINI et FRAPPOLLI
forte melius noscendus: Cl.
IANSEN singularem de eo
tractatum edidit, qui Le-
pram Asturiensem SAUV. et
SAGAARI varietatem illius pu-
tat.

b) Secretione, saltem excretionem, in capillitio facta.

Genus XV. Trichoma f. Plica polonica.

c) Secretione, saltem excretionem, glandulas partesque iis similes prae caeteris eligente.

Genus XVI. Scrophula?

Huc refert etiam Cl. Auctor
tumorem album articularum
scrophulosum, tineam, achores,
crustam lacteam cet.

d) M. ab actione anomala vis vitalis ad secretionem peculiarem morbosam et contagiosam tendente, genitalibus, cuti ad marginem capillitii, et faucibus
Z 2 potissi-

potissimum infestam; caeterum fac
simul totum corpus, singulaeque par
pro sede secretionis et excretionis
gens.

Genus XVII. Syphilis.

Species 1. vniuersalis.

2. topica.

Gonorrhoeae venereae
mum stadium potius ad ma
bos inflammatorios, quam
venereos reducendum.

V.

Noua physico-medica.

D. V. Ianuar. h. a. CHRISTIANVS ANDREAS
THENIVS, Med. Doct. regi Borussiae a consiliis
intimis, medicus primus inter eos, qui regis sanitatem
curant, primusque inter medicos primarios caesares,
academ. caesar. N. C. director, et sacri. rom. nobilis;
anno aetatis LXXXI. plenaria viri iactura et marasmo
senili defunctus est.

D. VII. Ianuar. h. a. Hagae Comitum Celebratissimus ille PET. LYONETVS, prouinciis foederatissimus
gii a siglarum significatione detegenda, academ. caesar. N. C. aliarumque societatum eruditum locum
anno aetatis LXXXII. fati cessit. Eius opus, quod
sub titulo: *traité anatomique de la Chenille, qui rongé le bois de saule, à la Haye 1762.* 4. prodidit
eius memoriam seruabit perennem. Dolendum
est, quod aliud ad entomologiam pertinens et
hoc tanto viro elaboratum opus, viuo auctore, quod
cem non adspexerit, nihilque optandum magis
quam ut illud ab affini defuncti Croiseti, qui a post
starum secretis est, edatur.

PHR. KRÜGERVS, Med. Doct. Protophysicus
 Antiscanus, et societatis naturae scrutatorum,
 quae ibi floret, socius, d. XIV. Mart. h. a. anno
 aetatis LV. mortuus est. In cuius locum successit
 experientissimus *Lampe*, alter huius urbis physicus,
 et musei corporum naturalium societatis laudatae
 inspector. Exper. SPHR. PHIL. BLECH, eidem so-
 cietati a literis, Lampii locum occupavit.

D. II. Aprilis huius anni Kiloniae mors eripuit
 CHRISTIANVM IOANNEM BERGERVM, Regi
 Danorum a consiliis statuum, et a corporis cura,
 professoremque medicinae, cuius insignia docendo
 faciendoque artem medicam praestita reipublicae
 officia memoriam viri, praecipue in chirurgia atque
 arte obstetricia summi, seruabunt sempiternam.
 Hisce meritis et hoc, idque haud levis momenti,
 addidit, quod Kiloniensi academiae bibliothecam
 suam cum CD. millibus florenorum legauerit.

PETRV M CAMPERVM, cuius de anatomia, chi-
 urgia ac historia naturali merita cuilibet medico-
 rum, qui non prorsus hospes peregrinusque in
 urbe artis historia est, notissima sunt, Hagae Comi-
 tum d. VII. Aprilis pleuritide anno aetatis LXVII.
 creptum viuis esse, tristes audimus. Quamquam
 enim sub vltimum vitae suae stadium magis reipubli-
 cae regundae, quam anatomiae omninoque literis
 colendis operam dedit, tamen sperandum erat, vt
 sensim, quod inchoauit, maius de *anatomia compa-*
rata opus, tertiumque *demonstrationum anatomico-*
pathologicarum fasciculum, cui destinatae tabulae ae-
 neae iam diu absolutae sunt, ad finem esset per-
 ducturus. Vtriusque operis obtinendi spem haud
 dubie illustris viri mors nimis praematura nobis eri-
 puit omnem.

IO. GEO. FR. FRANZIVS, philosoph. ac medi-
 cae doctor, medicinae professor publ. extraordi-
 narius,

narius, academiae naturae curios. caesareae, reipublicae lotharingici collegii medicorum Nanceiani, academiae elegantiorum literarum ac artium Aurelianensis, Diuonensis, Lugdunensis, Arrasensis et Flamentinensis socius, regiae societatis medicorum academiae regiae agricolae Parisiensis correspondens, natus d. VIII. Maii 1610 cccxxvii. Lipsiae e peripneumoniae sequelis d. XIV. Aprilis huius anni placide defunctus est. De scriptis, quae et loco praeposito nomine, et aliorum; et anonyma multae edidit cons. WEIZII *Saxoniam eruditam*.

Litteris Serenissimi Principis, d. d. XXII. Martii munera, a morte BOSII in facultate medica Lipsiae si nondam distributa, ita sunt ordinata, ut Exper. GEHLERVS decanatu perpetuo, qui cum primo in facultate loco coniunctus est, et professione theopiae fungatur; Exper. PLATNERVS alterum, qui pathologiae professori proprie competit, occupet locum, retenta, quam hucusque ornauit, physiologiae professione; Exper. HAASE in tertium locum sua, quam hucusque laudabiliter tuitus est, anatomiae professione succedat locum; Exper. POHLIUS, Consiliar. et medicus nostri Principis, vero, quam suo professore orbata est, pathologiae professionem accipiat, cuius muneris vices, absente POHLIO explere Exper. LUDWIGIVS, Med. Prof. Extraord. et histor. natur. ordinar. adseffuram vero in facultate medica pro Exp. POHLIO agere Exper. HERBSTREITIVS iussus est. KRAVSIO denique, de re medica et assidue docendo et multum beneque scribendo meritissimo, C. ioachimici stipendii annuo oblato sunt.

Experientissimus MAYER, regi Borussiae consiliis intimis et professor botan. Berolini, a regis medici regii ordinarii honore ac titulo ornatus et membrum collegii medici, et collegii sanitatis, praes-

apsque commissarius apothecae aulicae mortuo co-
HENIO suffectus est.

IO. PH. HAGEN, qui hucusque artem obstetri-
ciam Beroliam exercuit, eamque obstetrices do-
cuit, a rege Borussiae titulo consilarii aulici orna-
tus, atque professor artis obstetriciae constitu-
tus est.

Exper. HENR. LEVELING, H. P. LEVELINGII
prof. Ingolstadiensis filius, professor medicinae ex-
traordinarius Argentorati constitutus est.

Experientissimus I. I. PLANER, Prof. Med. Or-
din. Erfordiensis, ab academia caesarea naturae cu-
riolorum inter socios receptus est.

IO. CHR. FABRICIUS, Prof. Kiloniensis, cuius
in historia naturali et insectorum imprimis colenda
laudes ac merita summa sunt, ab agricolarum socie-
tate, quae Lutetiae Parisiorum floret, inter socios
honore adsumtus est.

Equitem de LAMANON, historiae naturalis
cognitione ampla insignem, cum Celeberrimo de
LA PEIROUSE itinere, eiusdem doctrinae promo-
vendae causa circa totam nostram tellurem nauibus
suscepti comitem sese adiunxisset, in hoc ipso obiisse
audiuimus.

BADIERVM, et Abbatem DIOQVEMARE, magni
inter Francogallos nominis historiae naturalis scru-
tatores, mors eripuit naturae studio, ipsorum la-
boribus magis magisque perficiendo.

Experientissimum WILLEMETVM, filium Ce-
leberrimi REMEGII WILLEMETI, demonstratoris
regii chemiae ac botanices in academia Nanceiana,
illius ipsius, quis suis eruditis laboribus hos nostros
Commentarios auget ornatque, Indorum impera-
tor Tippoo medicum annuo stipendio magno con-
duxit. Ab huius viri ampla botanices cognitione
poterunt huius scientiae amatores multa ex illis ter-

ris, plantarum pulcherrimarum ditissimis, non
expectare.

Societas regia agriculturae, quae Florentiae
mine: GEORGOFILI DI FIRENZE, floret, in
lemni confessu d. VII. Ianuar. h. a. habito discus-
sionem BERLINGHIERII de *cultura gossypii arboris*
Lin. aliorumque auctorum de diuersis argumentis
commentationes praelegi iussit. Quo facto discus-
siones, de optima methodo oleas ferendi, quod
argumentum pro anno MDCCCLXXXVII. publice
ad discutiendum propositum erat, societati exhiben-
tae examini subiiciebantur. Referunt ab eo in
tempore, quo hoc argumentum publice propo-
situm est, XL. millia olearum sata esse. — Inspe-
rem horti oeconomiei meritissimum, Zacharia
Archidux Florentiae ob studii ardorem, huic ho-
to dicati, stipendio annuo augeri ornarique iussit.

Exper. HENR. NUDOW, Dantiscanus, qui inde
ab anno MDCCCLXXIX. medicus gubernii Mohile-
wensis in Russia constitutus erat, nunc provinciae
professoris ordinarii physiologiae, pathologiae et
therapiae in instituto medico-chirurgico Petropoli
praefectus est.

Experientissimus OSBURG, qui ab aliquo inde
tempore in classe nauali Rossica, cui cum impero
praeest GREIGHTVS, artem fecit medicam, ab im-
peratrice Augustissima professor chemicae et mate-
riae medicae cum salario haud contemnendo Pe-
tropoli constitutus est.

Classis philosophica academiae scientiarum Po-
latino-Bauaricae, quae Monachii floret praemi-
ornauit PLACIDVM HEINRICH, ex Ordine St. Be-
nedicti, qui Ratisbonae in monasterio ad St. Emme-
ranum viuit, ob solutam, quae anno 1787. publi-
ce proposita erat, quaestionem: *utrum conueniat
pothesis Newtoni, an Euleri de luce cum recentissimis*

physica experimentis observationibusque? Cum vero etiam BENEDICTVS ARBVTHNOT, Abbas scolarum monasterii St. Iacobi, quod Ratisbonae est, et academiae huius socius, eruditam dissertationem huic ipsi academiae hoc de argumento exhibuisset, etiam huic moneta aurea oblata est.

Regia academia scientiarum Parisiensis hanc quaestionem publice soluendam proposuit: *inuenire viam accuratam tutamque, distantiam apparentem stellarum ad veram reducendi; quae via tamen ita comparata esse debet, ut, cum ingreditur, calculum tantum simplicem, et maximae nauigantium parti facillime sciendum requirat.* Praemium optimae huius quaestionis solutioni promittitur 1200. libr. gallic. Dissertationes vsque ad Calend. Febr. MDCCCLXXX. admittuntur.

Eadem academia illam, quae pro anno MDCCCLXXXIX. proposita erat, quaestionem, ad quam nemo ita responderat, ut praemium promissum ipsi solui iure meritoque posset, denuo ad discipendum pro anno MDCCCLXXXI. aucto ad cccc millia libr. gall. vsque praemio. Quaestionis vero haec erat ratio: *conari experimenta, quae circa resistentiam fluidorum in Francogallia, Italia, Suecia etc. instituta sunt, explicare; vel adhibendo methodos iam cognitatas, vel coniungendo easdem ita, ut altera alteri inferuiat supplementi loco, vel denique nouam theoriam stabiliendo, quae saltem principia phaenomena resistentiae fluidorum, experimentis confirmata representet.* Dissertationes exhibeantur ante Calend. Septembres MDCCXC.

Historiae naturalis magis excolendae gratia anno elapso quaestionem eadem academia mouerat: *de faire connoître, quels sont les indices de mines de Charbon de terre, et les constitutions particulières des pays, où elles se trouvent etc.* Inter exhibitas prae-

mii reportandi studio dissertationes duae sunt impo-
 mis notandae: No. 2. cum epigraphe: *vous verrez
 fleurir bientôt vos Manufactures, vos Arts, et votre
 Commerce au de là des vos espérances:* et No. 3. cu-
 ius epigramma erat hoc: *ignis ubique latet.* Dignus
 quidem memoratu vtraque continet observationem
 sed earum auctores in eo peccarunt, vt sese cum
 artibus prouinciarum earum, in quibus vivebant, re-
 mitibus coercerent, resque proferrent, ab aliis
 iam scriptoribus saepe ac bene tractatas. Cum ve-
 ro academia cupiat, vt haec quaestio, quantum
 potest, vberime exponatur, respectu habito non
 vnius alteriusue Galliae prouinciae, sed totius re-
 gni, regionumque adiacentium, eandem deinde
 praemio ad 3000. libr. gall. aucto, ad disceptan-
 dum proponit, hisce verbis: *de faire connaître
 quelle est la nature et la disposition des différentes sub-
 stances, qui non seulement servent d'enveloppe aux
 couches de charbon de terre, suivant leurs qualités,
 mais encore forment les bancs de roches interposés en-
 tre ces couches. Ces substances doivent être indiquées
 de manière à guider tous ceux, qui peuvent faire des
 recherches de ce combustible. On traitera des déran-
 gemens des veines de Charbon, des crans des failles, et
 barremens, qui occasionnent les interruptions de ces ve-
 nes, de la nature et du gissement des roches et des
 matières, qui donnent lieu à ces accidens, des différen-
 tes inflexions ou plis des veines de Charbon dans leur
 inclinaison et direction. Enfin on joindra à toutes
 ces observations les indices extérieurs, qui peuvent an-
 noncer l'existence du Charbon.* Terminus, intra
 quem exhibitae dissertationes ad certamen admi-
 tuntur, non vltra Calend. Febr. MDCCCLXXI. du-
 rabit.

Illustris inter anatomicos nostri aevi ANTO-
 NIVS SCARPA, editurus est *anatomicas disquisitiones*

de auditu et olfactu, XVI. tabulis magna cum cura laboratis aerique diligenter ac nitide incisus exornatus. Argumentum hoc ita est tractatum, vt ex collectionibus nonnullorum insectorum, vermium, piscium, amphibiorum, auiumque ostenderetur, qua ratione naturae auctor in hisce sensuum organis efformandis sensim sensimque pro animalium maiori dignitate ad maiorem quoque perfectionis gradum processerit. Multa igitur erunt nouiter inuenta, plura plenius descripta, plurima accuratius exposita, quam ab iis factum est, qui ante celeberrimum SCARPAM in eodem argumento tractando versati sunt. Subscriptionis viam aperuit Clar. Auctor iis, qui hoc ob tabulas aeri incisas splendidum opus possidere cupiunt. Pretium operis huius erit I. Ducat.

Memoria LESKII *).

Natus est NATHANAEL GODOFREDVS LESKE, qui naturalem scientiam et oeconomiam scribendo docendoque summopere auxit, Muscauiae, Lusatae superioris pago, d. XXII. mense Octobr. A. MDCCCLII. patre GODOFREDO LESKE, verbi diuini apud Muscauienses primum, deinde in pago Königswarte, postea in vico Nowodwor, non longe a Warsauiā sito, ministro, qui viuens adhuc filium, senectutis suae praesidium solatiumque, praematura morte sibi ereptum luget.

Institutione paterna vsus est Noster vsque ad annum aetatis decimum, quo scholae orphanotrophei

*) Excerpta e Vita NATH. GODOFR. LESKII ab Experimentissimo ACKERMANNO conscripta, quae in limine Musei LESKIANI, quod ordine systematico disposuit atque descripsit D. L. Gust. Karsten. Vol. I. Lips. 1789. 8. reperitur.

pheii Halensis publicae committebatur. Vixit
tem anno in hac schola exacto, ad patrem ob
versam valetudinem ex distortis colli inferioribus
dorsique superioribus vertebis, quod vitium
lus puer nutricis incuria contraxerat, natam
re cogebatur. Hic usque ad annum aetatis
mum septimum omnibus doctrinae copiis nut
batur, cuilibet necessariis, qui institutione doct
rum in academiis frui cupit. Lipsiam An
CICIDCCLXIX. venit, et, ut rerum naturalium
dio, cuius amorem, a natura ipsi quodammodo
stillatum, pater summa cum cura aluerat, eo
lius operam dare posset, medicinae sese dicat
LUDWIGIVS, cui studii sui ardore, discendique
piditate sese optime commendauerat, aperuit
non solum amplissimae suae bibliothecae, sed etiam
suos rerum naturalium collectarum thesauros,
que ita optimam obtulit opportunitatem, naturae
studium, quo tanto amore tenebatur, magis
gisque excolendi. Neque vero medicas doctrinas
primis anatomiam tam humani corporis, quam
torum animalium, neglexit, id quod ipsi et tunc
eum medicas observationes et philosophicas, quae
dicuntur, transactionibus, et aliunde depromptas
in vernaculam transferret linguam, et vero etiam
tum, cum post REICHELII fata horum ipsorum
de rebus in scientia naturali et medicina gestis
mentariorum curam in se susciperet, magno em
lumento fuit. Anno MDCCCLXXIII. meruit examina
superato summos in philosophia honores, et publi
ce defensa disputatione de *vegetabilium propagatione*
ius acquisiuit, publicas habendi de historia naturalis
philosophia lectiones. Anno sequenti edidit *Specimen*
ichthyologiae Lipsiensis, et paulo post (LXXV.) munus
naturalem historiam extra ordinem publice docendi
cum annuo CC. imperialium stipendio a Serenissimo

oniae Electore ipsi demandabatur. Anno
 1788. in societatem oeconomiam
 ipsam membri honorarii dignitate recipieba-
 tur, posteaque ipsi cura rerum huius societatis ge-
 randarum credebatur. Quo tamen secretarii mu-
 nere sese brevi post iterum abdicavit, cum videret
 minus consilia, agri culturam emendandi, eiusque
 emolumenta augendi, non nullorum contradicendi
 libidine irrita fieri. Eodem anno professoris ordi-
 nari oeconomiae munere cum nouo CC. imperia-
 li stipendio ornatus est. Praeter oeconomiam
 indefesso studio naturalem historiam docebat, cuius
 elementa in peculiari libro, bis edito, et multum
 addito, in academicarum praelectionum usum con-
 scribere incepit: quominus enim ea absolueret pos-
 set, morte fuit impeditus. Praeter ea etiam BO-
 NAPARTIS librum de marinis animalibus minus
 cognitis, et I. I. KLEINII historiam echinoderma-
 tum additamentis auxit, lucubratiuncula etiam de
 conchis echinorum marinorum adiecta, quae omnia
 latine edita peculiarem constituunt librum. Colle-
 git etiam ex scientiarum Societatis regiae anglicae
 transactionibus philosophicis tractationes ad natura-
 lem historiam, physicam practicam et oeconomiam
 pertinentes, easque in vernaculam versas edidit.
 Vermium quoque naturalem historiam auxit, ac lo-
 cupletauit detecta taenia hydatigena, in ouium ce-
 rebro reperiunda: de quo tamen inuento, sibi quasi
 subrepto, GOETZIVS grauiter Nostrum publice
 inculcauit. Multa alia ad dilatanda historiae naturalis
 studia et ruralis scientiae emolumenta molitus est.
 Quae ad naturalem historiam, chemiam etc. perti-
 nent, ex commentariis instituti scientiarum Bono-
 nienis excerptenda curauit, et duobus voluminibus
 comprehensa edidit. Promptuarii porro, naturali
 scientiae, mathesi, et oeconomiae destinati, cu-
 rati

ram editionemque suscepit, adscitis in laboribus
 ciетatem b. FVNCIO et HINDENBURGIO. Com-
 mentarios de rebus in scientia naturali et medi-
 cina gestis post REICHELII obitum a volumine XI
 usque ad XXVIII. edidit. In idem hoc tempus
 incidit iter, quod per omnem Saxoniam, eruen-
 dum, quas felix haec terra condit, naturae diu-
 rum causa meditabatur, cuius consilii exsequen-
 tia copia ipsi et Serenissimi Electoris Saxoniae, et alio-
 rum priuatorum virorum liberalitate data fuit an-
 no MDCCCLXXXII. quo per aestatem superiorem la-
 fatiam ita peragravit, ut et multa, quibus sua
 historiam naturalem illustrandam aperti thesauri
 dari poterant, colligeret, et obseruationes quae
 ad oeconomiam, technologiam, statisticamque
 huius regionis cognitionem facientes in commen-
 tarios coniiceret suos, et, quae ipsi singularia ac-
 morabilia obueniebant, naturae obiecta delinean-
 curaret. Cuius quidem itineris descriptionem an-
 no MDCCCLXXXV. edere incepit, morte ab eo
 absolute praclusus. Mineralogiae, cuius se-
 dio inprimis delectabatur, operam quoque scriptam
 ad Wallerii systema mineralogiae, ab Experienti-
 smo HEBENSTREITIO non solum in vernaculam
 translatum linguam, sed eruditae quoque obserua-
 tionibus auctum adnotationibus, nauauit. FVNCIO,
 quondam in hoc almo studio physices pro-
 fessore, viuis erepto, inter eos erat, qui suum in-
 ter candidatos nomen profitebantur. Quod me-
 nus cum HINDENBURGIO demandaretur, inuen-
 tionem, quae ipsi, iussu GVILIELMI IX, serenissi-
 mi Hassiae Landgrauii, ab Experientissimo Baldo-
 gero obtigerat accepit, Marburgumque cum ea
 quae ipsum hucusque fouerat satisque liberaliter
 sustentauerat, literarum sede commutauit. Discessit
 sit Lipsia d. VII. Septembr. MDCCCLXXXVI. cuius

conuige et liberis, tempeſtate et gelida admodum
et ventofa ſaeuiente, Marburgum. Quod tamen
inter nequaquam e voto ipſi ceſſit. Etenim morbo
correptus et fere conſectus Marburgum peruenit,
ubi ſanitatis adeo fractae curam BALDINGERVS at-
que MICHAELIS ſuſceperunt, irritis conatibus.
Eodem nocte XXV. Nouembr. morbus, medicamen-
tis datis paululum lenitus, tanta vi recrudit, vt
coerceri denuo haud poſſet, ſed omnem vitam ſuffla-
minaret. Medici, qui mortui corpus, morbi mor-
tisque cauſam indagaturi, diſſecabant, inuenerunt
praeter alia morboſa inprimis inteſtina, ieiuni par-
tem, totumque ileum, inflammata. — Virum
hunc, ob doctrinae copiam magni aeſtimatum, do-
ctorum hominum ſocietates plurimae in conſor-
tium literarium adſciuerunt, Societas imperialis li-
bera Petropolitana; Societas regia patriotica Hol-
mienſis; moralium atque oeconomicarum ſcientia-
rum Bauarica Burghauſenſis; phyſiocratica Lun-
denſis; medicinae regia et muſei Pariſienſis; natu-
rae curioſorum Berolinenſis; Tigurina; ſocietas in-
artium ſcientiarumque emolumentum Franco-
furtenſis; oeconomica Lipſienſis; apiaria in Luſa-
tia ſuperiore; nec non regia ſcientiarum Bohemica.
Societas regia ſcientiarum Gottingenſis ſocii corre-
ſpondentis nomen illi dedit. Scriptorum ab ipſo
editorum tituli hi ſunt: 1) epiſtola gratulatoria,
Homeri verſionem germanicam non eſſe ferendam.
Lipſ. 1772. 4. 2) Diſſert. de vegetabilium gene-
ratione. Lipſ. 1773. 4. 3) Ichthyologiae ſpeci-
men Lipſienſis. Lipſ. 1774. 8. 4) *Auserleſene Ab-
handlungen praſtiſchen und chirurgiſchen Inhalts aus
den philoſophiſchen Tranſactionen der Jahre 1699.
bis 1720. geſammelt und überſetzt. Mit Kupfern.
Th. I-V. Lübeck 1774-1778. 8.* cuius tamen ver-
ſionis primum tantum ſecundumue volumen a

LESKIO profecta sunt, reliqua Experimentis
 KAPPIO debemus. 5) *Anfangsgründe der Mineralo-
 gie nach den Grundsätzen der Probierkunst*,
 d. Franc. des Hrn. Sage, mit einigen Anmerkungen
 vermehrt. Leipz. 1775. 8. 6) IO. BAPT. BOHARDT
*Beschreibung einiger minder bekannten See-
 Dresden. 1778. 4. m. Kupf.* 7) De agri nouae
 cultura et ratione pecudes in stabulis pascendi de-
 rit atque ad audiendam orationem aditalem, quae
 munus professoris oeconomiae publici ordinis
 clementissime sibi demandatum d. XXV. Iun. audi-
 cabitur, inuitat. Lips. 1778. 4. 8) Additamentum
 ad IAC. TH. KLEINII naturalem synopsin echino-
 dermatum, et lucubratiuncula de aculeis echino-
 rum marinarum. c. XVIII. tab. aen. Lips. 1778.
 9) *Abhandlungen zur Naturgeschichte, Physik und
 Oeconomie, a. d. philosophischen Transactions
 Sammlungen, von dem ersten Bande angefangen,
 sammelt und mit einigen Anmerkungen übersetzt. Th.
 B. I. 2. Leipz. 1779. 4.* 10) *Anfangsgründe der
 Naturgeschichte. Leipz. 1779. 8. edit. altera 1784.
 c. IV. tab. aeneis. Italica huius libri versio, aucto-
 re ERMENEGILDO PINI, duobus voluminibus pro-
 diit Ticini Regii 1786.* 11) *Vom Drehen der
 Schaafse, und dem Blasenbandwurme im Gehirne der
 selben, als der Ursache dieser Krankheit. Mit
 Kupfertafel. Leipz. 1780. 8.* 12) *Abhandlungen
 zur Naturgeschichte, Chemie, Anatomie, Medicin
 und Physik: a. d. Schriften des Instituts der Künste
 und Wissenschaften zu Bologna. Mit Kupf. Brau-
 denb. 1781. 82. volum. II. 8.* 13) *Leipziger Mo-
 gazin zur Naturkunde, Mathematik und Oekonomie
 Herausgegeben von B. C. FVNCKE, N. G. LESSER
 und E. F. HINDENBURG. Leipz. 1771 — 1785.
 Anno sequenti liber hic, physicis et mathematicis
 scientiis separatis, hoc titulo prodiit: Leipziger Mo-*

ein zur *Naturgeschichte und Oekonomie*. 14. *Reise*
in Sachsen in Rücksicht der Naturgeschichte und
Oekonomie unternommen und beschrieben. Leipz. 1785.
 cum XLIX. tab. aeneis. Praeterea variae eius
 Illustrationum insertae sunt libro: *Sammlungen*
der Physik und Naturgeschichte, nec non operi ad
 naturalem historiam spectanti: *der Naturfor-*
schung etc.

VI.

Continuatio librorum, qui anno 1785.
 prodierunt.

LANE (GILB.) observations on the diseases inci-
 dent to Seamen. Lond. 8.

LULAND (IAN.) obseruationes anat. de sana mor-
 bosaque oesophagi structura. c. f. Lugd. Bat. 4.
 mai.

LYSDEN experimentum anatomicum, quo arte-
 riarum lymphaticarum existentia probabiliter
 adstruitur, institutum, descriptum ac icone illu-
 stratum. L. B. 4. mai.

LOCH (MARC. ELIES.) ökonomische *Naturgeschich-*
te der Fische Deutschlands. Th. 3. Berlin. 4.
 mai.

RENDASSELBE Buch mit verkleinerten ausgemahl-
 ten Kupfern. Th. 3. Berlin. 8.

REND. histoire naturelle générale et particulière
 des Poissons. Berl. 4.

RUMENBACH (I. F.) *Geschichte und Beschreibung*
der Knochen des menschlichen Körpers. Götting. 8.
 mit Kupf.

REND. *medizinische Bibliothek*. B. I. St. 4. B. 2.
 St. 1. Götting. 8.

ROCK (F. S.) *Versuch einer wirthschaftlichen Natur-*
geschichte von dem Königreiche Ost- und Westpreus-
sen. B. V. Dessau. 8.

Tom. XXXII. Pars II.

Aa

RODE

- BODE (I. E.)** Beschreibung und Gebrauch einer neuen
meinen Himmelskarte, mit einem transparenten
Horizonte. Berlin. 8.
- EBENDES.** astronomisches Jahrbuch für 1783
einer Sammlung der neuesten in die astronomische
Wissensch. einschlagenden Abhandl. Beob. und Ver-
richten. Berlin. 8.
- BOECKMANN (I. L.)** karlsruher Beiträge zur phy-
schen Geschichte des außerordentlichen Winters
November 1783 bis April 1784. Karlsruhe. 8.
- BOEHME (C. G.)** Umriss der allgemeinen Heilkunde.
Berlin. 8.
- BOEHMER (D. G. R.)** bibliotheca scriptorum his-
toriae natur. oeconomiae aliarumque artium
scientiarum. P. I. 8.
- EIVSDEM** de plantarum semine, antehac spermatophy-
logiae nomine per partes, nunc coniunctim et
ta et aucta. Acc. diss. de contextu cellulosorum
getabilium. Wittenb. et Zervest. 8.
- BOLTON (IOH.)** filices britannicae, or an history
the british proper Ferns. London. 4.
- BONGIOVANNI (ZENON.)** trattato storico-critico
intorno al male epidemico contagioso del
dell'anno 1784. Venezia. 4.
- BONN (ANDR.)** tabulae ossium morbosorum, prae-
cipue thesauri Houiani. fasc. I. tab. I - VII.
stel. fol.
- EBENDERS.** über die seltene und widernatürliche
schaffenheit der Harnblase und Geburtstheile
12 jährigen Knabens. A. d. Holland. Sa-
burg. 8.
- BONNET (CARL)** Werke der natürlichen Geschichte
und der Philosophie. Aus dem Franz. Th. I.
Leipz. 8.

ORN (IGNAT. a) *physikalische Arbeiten der ein-
trächtigen Freunde in Wien. Jahrg. I. St. 4. Wien.
4. mai.*

ORS (C. FR.) *de febre gastrica putrida. Göt-
ting. 4.*

ORNEMANN (I. N. C.) *diff. inaug. gangraenam cri-
ticam lustrans. Helmst. 4.*

OROWSKY (G. H.) *gemeinnützige Naturgeschichte
des Thierreichs: fortgesetzt von Herbst. B. 6.
Berlin. 8.*

OURIT *nouvelle description des glaciers et gla-
ciers de Savoye, particulièrement de la vallée
de Chamouni et du Mont-Blanc. Geneve. 8.*

RAMBILLA (T. A. Equit. a) *oratio habita Vindobo-
nae, cum noua caesareo-regia academia medico-
chirurgica anno 1785. solenniter aperiretur.
Vindob. 4.*

RANDAU (C. S.) *diff. de intemperantia et morbis
ex ipsa oriundis. Marburg. 4.*

RIEFE *medizinischen Inhalts. Zum Unterricht und
Vergnügen für diejenigen, welche keine Aerzte sind.
Quedlinb. 8.*

(*physikalische*), *über den Vesuv und die Ge-
gend von Neapel. Prag. 8.*

RIEFWECHSEL, (*medizinischer*) *von einer Gesell-
schaft Aerzte. St. 7. Halle. 8.*

RIEFWECHSEL *zwischen M. van Geuns und Andr.
Bonn wegen einem im Unterleibe eingesperrten
Darmbruche, welcher mit einem Wasserbruche ver-
gesellschaftet war. Amsterd. 8.*

ROMWICHS, (B. I.) *geübter Bienenwärter — nebst
einer verbesserten Anweisung Meth und andre Wei-
ne zu machen. a d. engl. von Chr. Fr. Michaelis.
Leipzig. 8.*

ay, *instruction sur le traitement des maladies
veneriennes par des gateaux toniques, mercur-
riels*

riels pour l'usage des hôpitaux de la marine
Toulon. 8.

BRÜCKMANN (FRZ. HIER.) *Bemerkungen auf
Reise nach Karlsbad. Braunschw.* 8.

BRUGMANNI (SEB. IVSTIN.) *puogenia s. de morbis
quibus natura utitur in creando pura.* Götting. 8.

EBENDESSELB. *ökonomisch-prakt. Abhandlung
Unkraute, seiner Nuzbark. u. Schädlichkeit, von
dessen Gattungen. a. d. Lat. m. Anmerk. vom
Fess. Gleditsch. Berl.* 8.

BRYANT'S, (E.) *Verzeichniß der zur Nahrung
nenden sowohl einheimischen als ausländischen
Pflanzen. Theil I. II, Leipzig.* 8.

BUCHOLZ *Versuche über die antiseptischen
Kräfte des Wölverley. II. Versuche nach
Director Achar's Manier, Bergkryshall
vermittelst der fixen Luft zu erzeugen. III. heilsame
Wirkung der Belladonnawurzel bey schon ausge
brochener Wuth vom tollen Hundsbisse, eine Be
obachtung. Erfurt.* 4

BUCHOZ et MARQUET *médecine pratique et
moderne, appuyée sur l'observation; recueil
d'après les ouvrages du feu M. Marquet, et
plusieurs autres médecins célèbres. Tom. I-II
Paris.* 8.

BUCHOZ. *Supplement au choix des meilleurs
remèdes pour les maladies les plus désespérées.
Paris.* 12.

BUCHOZ. *étrennes du printemps, aux habitans de la
campagne, et aux herboristes, ou pharmaciens
champêtre végétale ou indigène, à l'usage des
pauvres et des habitans de la campagne. Edit.
corrigée et augm. Paris.* 16.

BUCHOZ. *médecine des animaux domestiques. Sec.
Edit. augm. Paris.* 12.

- UCHOZ dissertation sur le quassi et sur ses propriétés medecinales récemment decouvertes. Par. fol.
- IVSD. dissertation sur le cacao et sur les préparations du Chocolat. Par. fol.
- IVSD. catalogue latin et françois des plantes vivaces, qu'on peut cultiver en pleine terre. Par. 12.
- IVSD. traité des plantes, qui servent à la teinture et à la peinture. Paris.
- IVSD. *Abbildung der Vögel. Auszug seines großen Werks: mit 15. gemahlt. Kupf. Nürnberg. 4.*
- IVSD. *Naturgeschichte der 4. füssigen Thiere. von Martini übers. und herausgegeben von Otto. Th. 10.*
- IVSD. *Naturgeschichte der Vögel. Th. 11. a. d. franz. vermehrt von B. C. Otto.*
- IVSD. histoire naturelle des mineraux. Tom. 3. Par. 4.
- IVSD. (PEDR. GUTIERREZ) M. D. Prof. pharm. instrucion sobre el mejor metodo de analizar las aguas minerales, y en lo posible imitarlas. Madrid. 8.
- IVSD. (S. G.) *Erzählung einer gesellschaftlichen Reise durch einen Theil der Schweiz und des obern Italiens. Breslau. 8.*
- IVSD. (I. C.) *Calendarium palæstinae oeconomium. Götting. 4.*
- IVSD. histoire des plantes veneneuses et suspectes de la France. Vol. I. Par. fol.
- IVSD. (CESAR.) manuel du meunier et du charpentier etc. Nouvelle edit. à la quelle on a joint le traité pratique de la conservation des grains, des farines et des etuves domestiques. Paris. 8. c. fig.

BURGDORF (F. A. L. VON) *Aufmunterung zu sorgfältiger Miterforschung der Verhältnisse, welche Gewächsorten bey ihrer Vegetation gegen einander beobachten.* Berlin. 4.

BURSERIVS (I. B.) *Institutiones medicinae practicae.* T. 3. 8. mai. Mediolani. Lips.

EBENDESSELB. *Anleitung zur Kenntniß und Behandlung der Fieber. a. d. Lateinisch.* von D. Hinders. Th. I. II. 8.

CALLISEN (H.) *Chirurgie in einer andern Uebersetzung und zum allgemeinen Gebrauch eingerichtet v. A. Richter.* Halle. 8.

CAMPER, (P.) *kleinere Schriften die Arzney- und Wundarzneykunst und fürnehmlich die Naturschichte betreffend, mit Zusätzen v. Herbel.* B. 2tes St. und B. 2. Leipz. 8.

CAMPBELL (DAN.) *med. observat. on the typhus or low contagious fever and on the means of preventing the production and communication of this disease.* Lancaster. 8.

CANGRINVS, (FR. L.) *Anhang zu des VII. Theils seiner erst. Gründe der Bergs- und Salzwerke. 2ter Abtheil. Beschr. eines Cupolofens.* Frankfurt.

CANDIDA (GUIL.) *lettera sulla formazione del marmo.* libdeno. Napol. 8.

CANIVELL (FRANC.) *Tratado de vendages etc.* Madrid.

CARMINATI (BASSIERI) *Untersuch. über die Natur und den verschiedenen Gebrauch des Magenostium.* Wien. 8.

CIVIS. *Ricerche sulla natura e sugli usi del succo gastrico in Medicina ed in Chirurgia.* Mediol.

CARRA *Examen physique du magnétisme animal, analyse des éloges et des critiques, qu'on en a fait jusqu'à présent, et développement des véritables Rapports, sous lesquels on doit en considérer*

fidérer le principe, la théorie, la pratique et le secret. à Londres et Paris. 8.

ARRERE (J. P. F.) Catalogue raisonné des ouvrages, qui ont été publiés sur les eaux minérales en général, et sur celles de la France en particulier. Par. 4.

ARTHEUSER (FR. AUG.) *Wahrnehmung. zum Nutzen verschiedener Künste und Fabriken.* Giefsen. 8.

ASPANI (PH. H.) diss. inaug. de Scilla. Gött. 4.

AVALLO (T.) Traité complet d'Electricité, traduit de l'anglois sur la seconde et dernière édition de l'auteur, enrichie de ses nouvelles expériences vol. I. Par. 8.

AVISD. History and practice of Aerostation. London. 8.

AVANILLES diss. botanica de sida, et de quibusdam plantis, quae cum illa affinitatem habent. Tab. XIII. Paris. 4.

AVENDISH expériences sur l'air: mémoire lu à la société royale. Londres et Paris. 8.

AVOLINI (F.) memoria per fervire alla storia de' polipi marini. Nap. 4.

BAZELLES (MAZARS DE) trois. mém. sur l'électricité médicale et histoire du traitement de XL. malades, guéris ou soulagés par ce moyen. Paris. 12.

BESEVS (AVR. CORN.) ex recensione Targae, acced. notae variorum, vit. Bianconii Diss. de Celsi aetate et Mathiae Lexicon Celsianum. Lugd. 4.
causae de tuenda sanitate, carmine eleg. expressa L. I. Clossio. Tubingae. 8.

BERRA (R.) *Abhandlung vom Lazarethfieber nebst einem Anhang vom Kerkerfieber.* Wien. 8.

CHABERT, Traité de la gale et des datres des animaux. Par. 8.

- CHALMOT (J. A. DE) Vervolg of M. NOEL CHALMOT
algemeen huishudelyk, Natuur - Zedekunde
er Konst - Woordenboek. Erste deel
Stuck. 4.
- GRANDLERS (B. G.) An Inquiry into the various
theories and methods of cure in apoplexies and
palsies. Canterbury. 8.
- CHRIST (I. L.) *Geschichte unsers Erdbörpers von
den ersten Zeiten der Schöpfung des Chaos
und von den Revolutionen desselben.* Frankfurt
Leipz. 8.
- CLOTURE (LEPECQ DE LA) *Anleitung für
Aerzte nach Hippokratishen Grundsätzen, um
mische Krankheiten zu beobachten etc. a. d. franz.*
Leipz. 8.
- COCKEL (W.) an essay on the retroversion of the
uterus. Lond. 4.
- COLEY (W.) account of the late epidemic ague in
the neighbourhood of Bridgenorth in Shropshire
shire in 1784. London. 8.
- COLOMBIER (IOH.) *Abhandlung von der Milch,
Nahrungs und Arzneymittel nach allen ihren Ver-
hältnissen, a. d. Franz.* Leipz. 8.
- COMMENTARII Societ. reg. scient. Goettingen-
ad ann. LXXXIII. LXXXIV. to. VI. Goettingen.
4.
- COMMENTARII de rebus in scient. nat. et
medicina gestis. Vol. XXIX. 8.
- COMMENTARIEN, *medizinische, von einer Gesell-
schaft Aerzte in Edinburg. Th. 6. Altenburg.*
- COPE (HENR.) demonstratio medico-practica
gnosticorum Hippocratis, denno edita a C. G. B.
dinger. Amstel. 8.
- CORNWELL (B.) the domestic physician; or Guide
indian of health. Lond. 8.

ORF (W.) M. D. an Essay on the Jaundice, in which the propriety of using the Bathwater in that disease and in some particular affections of the liver is considered. Bath. 8.

HAENZ (H. I. N.) *medicin. u. chir. Arzneimittell-Lehre nach dem System der Natur a. d. Lat. m. Anmerk. und Zusätzen von X. Ios. Lippert. B. 1. Th. 1. Wien. 8.*

HAWFORD (AD.) *Versuche und Beobachtungen über die thierische Wärme und die Entzündung brennbare Körper a. d. Engl. Leipz. 8.*

HELL *dissertatio de sale vitrioli volatili pars I. resp. I. G. Hempel. Helmst. 4.*

HENDESSELB. *neueste Entdeckungen in der Chemie. Th. 13. Leipz. 8.*

HENDESSELBEN *neues chemisches Archiv B. 3. 4. Leipz. 8.*

HENDESSELBEN *chemische Annalen für Freunde der Naturlehre, Arzneigel. Haushaltungsk. u. Manufacturen. 2 Bände. Leipz. 8.*

Beiträge zu denselben B. 1. St. 1 - 4. Leipz. 8.

HULLEN (G. WILLH.) *Anfangsgründe der practisch. Arzneywissenschaft. Th. IV. Leipz. 8.*

HIVSDEN *Elémens de médecine pratique traduits de l'Anglois par Ms. Bosquillon vol. 2. Paris. 8.*

HIVSDEN *Institutions of medicine part. 1. Physiology for the use of Students. the 3. edit. corrected. Edimb. 8.*

HAKEN, (I. CHR.) *Bericht von einer von ihm vorgenommenen Schambeintrennung u. deren glücklichen Erfolg. Frankf. 8.*

DANIEL (CHR. FR.) *Entwurf einer Bibliothek der Staatsarzneykunde oder der gerichtlichen Arzneyk. und medicin. Polizey von ihrem Anfang bis 1784. Halle. 8.*

HAUBENTON mémoire sur les indigestions, qui commencent à être plus fréquentes pour la part des hommes à l'âge de quarante ou cinquante ans. Par. 8.

DAZILLE observations générales sur les maladies des climats chauds, leurs causes, leur traitement et les moyens de les prévenir. Par. 8.

DEL *** de la philosophie corpusculaire, ou des connoissances et des procédés magnétiques des divers peuples. Par. 8.

DELI (H. F.) aduersaria seu dissertationes ymaginamenti phys. medici. Fasc. 4. Erlang. 4.

DELONNES (IMB.) traité de hydrocele etc. Paris. 8.

DESHAYES (P. B.) observations de medecine pratique. Quelle est influence des six choses dans en medecine: non naturelles? Nouv. Ed. Par. 12.

DEWELL (T.) the philosophy of physic, founded on one general and immutable Law of Nature, the necessarily relative agency of elementary forces. The second edit. Marlborough. 12.

Dictionarium botanicum für Aerzte, Cantaristen, Apotheker etc. Leipz. 8.

DICKINSON (CALEB) an inquiry into the nature and causes of fever; with a review of the several opinions concerning its proximate cause, as advanced by different authors. Edimb. 8.

DICKSON (I.) fasciculus plantarum cryptogamarum Britanniae. Lond. 8.

DIETRICH (L. M.) Anfangsgründe der Pflanzenkenntniß mit 12. Kupf. 2te verbesserte Auflage. Leipz. 8.

DISTONVALS, Quatremère, vermischte chemische und physische Abhandlungen. Th. 1. Leipz. 8.

SPENSATORY (the new Edimburgh) etc. by
Charl Webster and Ralph Irving, Edinb. 8.

SPENSATORIVM (*neues engl.*) oder *Apothekerbuch*
nach der Londner und Edinburger Pharmacopoeo
ausgearbeitet von W. Levis. Th. I - III. Bres-
lau. 8.

SPENSATORIVM, oder *Arzneiverzeichniß für*
Arzte u. I. G. Mikan. Prag. 8.

SSON (M.) a medical commentary on fixed air.
2 edit. with an appendix on the use of the solu-
tion of fixed alkaline salts saturated with fixable
air in the Stone and the gravel by W. FALCO-
NER. Lond. 8.

STEVEREN (GUALTH.) *primae lineae de 'cogno-*
scendis mulierum morbis: recudi curavit D. I. C.
T. Schlegel. Lipf. 8.

STENDORF (IOH. AUG.) *Lehre von der Electricität*
theoretisch und practisch auseinander gesetzt. Th. I.
H. Erfurt. 8.

STENDESSELB. *Entwurf einer Naturlehre besonders*
für Ungelehrte. m. K. Quedlinb. 8.

STORNER (I. S.) *de gibbositate.* Goettingae. 4.

STURY *Abbildungen und Beschreibungen exotischer*
Insecten. M. illum. Kupf. à d. Engl. m. Anmerk. etc.
v. G. W. Fr. Panzer. Nürnberg. 4.

STUBISSON *mémoire sur les acides natifs du verjus,*
de l'orange et du citron. Paris. 8.

STUGLAS (ANDR.) *observations on an extraordinary*
case of ruptured uterus. Lond. 8.

STUNCAN (ANDR.) *medical Commentaries for the*
year 1783. 84. Lond. 8.

STURDONALD (*des Grafen von*) *the present State*
of the Manufacture of Salt explained etc. Lon-
don. 8.

STYSON. *account of the qualities and uses of Coal*
Tar and Coal Varnish. Lond. 8.

- EBERTS (I. I.) *Naturlehre für die Jugend B. I. vermehrte u. verbesserte Auflage. Leipz. 3.*
- EHRHARDT (F.) *calamariae, gramina, et taloideae Linn. quas in usum botanophilorum collegit et exsiccauit. Dec. I. II. Hannov.*
- EHRHART (G.) *diff. inaug. de asphyxia neophytarum Erlang. 4.*
- ELHUYAR (IOHN IOS. and FAUSTO D') *a chemical analysis of Wolfram and examination of a Metal, which enters into its composition. Translated by CH. CULLEN. Lond. 8.*
- ELLIOTS (I.) *physiolog. Beobachtungen über die Wärme, besonders über das Gesicht und Gehör, wie auch über das Brennen und die thierische Wärme, nach Crawfords Versuch über thierische Wärme. Engl. Leipz. 8.*
- ELWERT. (I. C. P.) *Magazin für Apotheker, Chemisten und Materialisten. St. 1. Nürnberg. 8.*
- EMMET (TH. ADOL.) *oratio coram societate physico-mathematica die, quo primum ad aedes novas dedicanda convenit, habita. Edimb. 8.*
- ENAU et CHAUSSIER, *méthode de traiter les morsures des animaux enragés et de la vipère, suivie d'un précis sur la pustule maligne. Dijon et Paris. 8.*
- ENSLIN (I. C.) *de boleto susaeolente Linn. c. T. aenea. 4. mai. Mannheim.*
- ERHARTS (D. A. B.) *Aufforderung an die Fürstlichen wegen dem von D. Paur angek. Verwahrungsmittel wegen der Luftseuche. Wien. 8.*
- Erzählungen (gesellschaftliche, sonderbare) aus der Naturgeschichte. 2. St. Magdeburg. 8.*
- ESCHENBACH (D. C. G.) *vermischte medicinische und chirurgische Bemerkungen über verschiedene Krankheiten der Brust und des Unterleibes, nebst Nachrichten*

- richten von merkwürdigen Leichenöffnungen. Dritte Sammlung, m. K. Leipz. 8.
- TER (E. J. C.) nomenclator entomologicus, oder Namenverzeichniß der Insekten. Stralsund. 4.
- Schmetterlinge in Abbildungen nach der Natur. Heft XX. XXI. Erlang. 4.
- STEN (I. G.) Anweisung zu einem langen und gesunden Leben. Augsburg, 8.
- DEDESSELBEN Auswahl der besten diätetischen Mittel zur Vorbauung und Kur der Krankheiten. Ebd. 8.
- kleines medicinisches Kochbuch für das Frauenzimmer. Augsb. 8.
- SWAS von Philaletha wider Funckens Magie. Leipz. 8.
- *** essai sur les probabilités du Somnambulisme magnetique pour servir à l'histoire du magnetisme animal. Amsterd. et Paris. 8.
- WÄHNER (I. C.) Magazin für die gesammte populäre Arzneykunde, besonders für die sogenannten Hausmittel. B. I. II. in XXIIV. Heften. Erfurt. 8.
- WILIAS de St. Fond Beschreibung der Versuche mit den aërostatischen Maschinen. mit K. Theil II. Leipz. 8.
- WÄWZITT (BENI.) über Melancholie, ihre Beschaffenheit, Ursachen und Heilung. Aus dem Engl. Leipz. 8.
- WÄRON (HENR.) a treatise on cancers, with a new and successful method of operating. London. 8.
- WÄRNANDEZ (FR. BRUNO) Tratado de las epidemias malignas y enfermedades particulares de los exercitos etc. Madrid. 4.
- WÄRRIS (SAM.) a dissertation on milck. London. 8.

FINKE (L. L.) exercitationes phys. med. de natura et de vtili quibus sed admodum limitanda medicina populari. tel. 8.

FLORENCOURT (C. C. DE) über die Bergwerke Alten. Götting. 8.

FONTANA (FEL.) Beobachtungen und Versuche über die Natur der thierischen Körper und über die perngift. A. d. ital. v. D. E. B. G. HEBENSTREIN Leipz. 8.

EBENDESSELBEN opusculs physiques et chimiques traduits de l'Ital. par Ms. GIBELIN. Par.

FOORDYCE (G.) fragmenta chirurgica et medica Lond. 8.

EBENDESSELBEN a review of the venereal disease and its remedies, with an appendix. The fifth edit. London. 8.

FOTHERGILL (D. IO.) sämtliche medicinische und philosophische Schriften. A. d. Engl. mit Anmerk. B. I. II. Altenb. 8.

FOTHERGILL (A.) a new experimental enquiry into the nature and qualities of the Cheltenham water. London. 8.

FOURCROY l'art de connoitre et d'employer les médicamens dans les maladies, qui attaquent le corps humain. vol. II. Paris. 12.

EBENDESSELBEN elementary lectures on chemistry and natural history, translated from the french — by Th. Elliot, with many additions etc. Vol. II. Lond. 8.

EBENDESSELBEN memoires et observations de chimie pour servir de suite aux Elémens de chimie, publiés en 1782. par l'auteur. Par. 8.

EBENDESSELBEN chemische Beobachtungen und Versuche. A. d. Fr. von D. E. B. G. HEBENSTREIN Leipz. 8.

MESSINET (LAFONT DE) reflexions sur les maladies d'urethre, ou précis d'observations pratiques sur une methode particulière de traiter les maladies, vulgairement appellées CARNOSITES. Paris. 8.

MUCHS (G. F. C.) Skizze einer populären Gesundheitslehre. Ien. 8.

MÜNDESELLEN Versuch einer Uebersicht der chymischen Litteratur. Altenburg. 8.

MUESLY (I. C.) neues Magazin für die Liebhaber der Entomologie. B. II. St. 3. Zürich. 8.

NACHET manuel des gouteux et des rhumatistes, ou l'art de se traiter soi-même de la goutte, du rhumatisme et de leur complication etc. Paris. 12.

NASTELLIER traité sur la fièvre miliaire épidémique. Nouvelle édit. augmentée d'observations et de reflexions sur la maladie du Haut-Langue-doc. Par. 12.

NATTERER (C. W. I.) Anleitung den Harz und andere Bergwerke mit Nutzen zu bereisen. Th. I. Götting. 8.

NASSII (TH.) comment. XII. de febribus ad Hippocratis disciplinam. Edit. noua, caeteris multo accuratior et auctior. Paris. 12.

NELIN (C. G.) historia et examen chemicum fontium muriaticorum Sulzensium, nec non experimenta et cogitationes circa magnesiā. Erlang. 4.

NELIN (I. F.) de tingendo per nitri acidum s. nudum s. terra aut metallo saturatum serico. Erford. 4.

GODBOLD (N.) a letter on consumptions and their cure. Lond. 8.

GOUBELLY (ANDR.) connoissances necessaires sur la grossesse, sur les maladies laiteuses et sur la cessation du flux menstruel. vol. I. II. Paris. 1781.

GRAINGER (IAC.) *practische Anmerkungen über die Behandlung der kalten Fieber, und besonders das anomalische niederländische Fieber der Jahre 1746 — 48. Nebst einer Sammlung der vorzüglichsten Schriften der Deutschen, Holländer, Engländer und Franzosen über die Influenza des Jahres 1782.* Leipz. 8.

GREGORY (S.) *Uebersicht der theoretischen Arzneywissenschaft.* Th. 2. Leipz. 8.

GRUNER (C. G.) *Almanach für Aerzte und Nicht Aerzte auf das Jahr 1785.* Jen. 8.

EBENDERSELBE, *der gemeinschaftliche Kelch, welcher die historischen und medicinischen Zweifeln. Ein Beitrag zur Ehrenrettung des D. Tralles.* Jen. 8.

GUEROULT. *morceaux extraits de l'histoire naturelle de Pline.* Paris. 8.

Reliqua proxime.

Contenta in hac parte.

- I. Praefatio editoris.
 - II. Acta academiae scientiarum imper. Petropolit. pro a. 1781. to. V. Pars I. II.
 - III. FR. ALBR. C. GREN *systematisches Handb. d. Chem.* Th. I.
 - IV. FRZ. VACC. BERLINGHIERI *Saggio intorno alle principali e più frequenti malattie.*
 - V. C. G. V. D. HEUVELL *tentamen nosologicum.*
 - VI. *Noua physico-medica.*
 - VII. *Memoria Leskii.*
 - VII. *Continuatio indicis librorum anno 1785.*
-